

RAPORT O STANIE GMINY ŚWIDNICA 2022

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

KIEROWNICY DZIAŁÓW
URZĘDU GMINY ŚWIDNICA
ORAZ DYREKTORZY I KIEROWNICY
JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH

ul. Głowackiego 4
58-100 Świdnica

tel. / fax +48-74- 852-30-67

<http://www.gmina.swidnica.pl>
e-mail: urząd@gmina.swidnica.pl

RAPORT O STANIE GMINY ŚWIDNICA

WPROWADZENIE	3
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
1.1. Położenie administracyjne	5
1.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	5
2. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRUKTURAMI SAMORZĄDU	8
2.1. Organizacja systemu zarządzania gminą	8
2.2. Dokumenty strategiczne i programowe	9
2.3. Uchwały Rady Gminy	11
2.4. Promocja gminy	11
3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	13
3.1. Tło geograficzne	13
3.2. Dokumenty	15
3.3. Inwestycje i działania 2021	15
4. DEMOGRAFIA I MIESZKALNICTWO	18
4.1. Ludność	18
4.2. Mieszkalnictwo	20
4.3. Finansowanie	21
4.4. Inwestycje i działania 2021	22
5. GOSPODARKA I RYNEK PRACY	23
5.1. Bezrobocie	23
5.2. Przedsiębiorczość	24
5.3. Atrakcyjność inwestycyjna	26
6. OŚWIATA I WYCHOWANIE	28
6.1. Wychowanie przedszkolne	36
6.2. Szkolnictwo podstawowe	37
6.3. Finansowanie oświaty	43
6.4. Działania i projekty zrealizowane w gminnych placówkach oświatowych w 2021 r.	46
6.5. Dokumenty	47
7. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	37
7.1. Kultura	37
7.2. Zabytki	38
7.3. Finansowanie	41
7.4. Dokumenty	41
7.5. Inwestycje i działania 2019	41
8. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA	44
8.1. Atrakcyjność turystyczna	44
8.2. Szlaki turystyczne	44
8.3. Sport i rekreacja	46
8.4. Finansowanie	48
8.5. Inwestycje i działania 2021	48
9. OCHRONA ZDROWIA	52
9.1. Infrastruktura ochrony zdrowia	52
9.2. Finansowanie	52
9.3. Dokumenty	52
10. POMOC SPOŁECZNA	53
10.1. Pomoc społeczna	53

	10.2. Dokumenty	66
	11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	64
	11.1. Policja i Straż Pożarna.....	64
	11.2. Finansowanie	65
	12. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	66
	12.1. Transport drogowy	66
Strona 2	12.2. Transport kolejowy.....	67
	12.3. Transport zbiorowy.....	67
	12.4. Drogi rowerowe	67
	12.5. Finansowanie	68
	12.6. Inwestycje i działania 2021	68
	13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	72
	13.1. Sieć wodociągowa	72
	13.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnie ścieków	73
	13.3. Sieć energetyczna i oświetlenia.....	75
	13.4. Sieć gazowa.....	75
	13.5. Sieć ciepłownicza.....	76
	13.6. Odnawialne źródła energii	76
	13.7. Gospodarka odpadami.....	76
	13.8. Łączność.....	78
	13.9. Dokumenty	79
	13.10. Inwestycje i działania 2021	79
	14. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	81
	14.1. Planowanie miejscowe.....	81
	14.2. Dokumenty	81
	14.3. Decyzje administracyjne	87
	14.4. Inwestycje i działania 2021	88
	15. WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA	89
	15.1. Współpraca wewnętrzna.....	89
	15.2. Współpraca zewnętrzna	90
	15.3. Dokumenty	92
	15.4. Inwestycje i działania 2021	92
	16. GOSPODARKA FINANSOWA I WARTOŚĆ MIENIA	93
	16.1. Budżet gminy	93
	16.2. Budżet partycypacyjny	107
	16.3. Stan mienia	112

WPROWADZENIE

Raport o stanie gminy Świdnica został sporządzony na podstawie art. 28 aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Obejmuje podsumowanie działalności Wójta Gminy Świdnica w 2020 roku. Stanowi kontynuację dokumentu z 2018 r., który był raportem otwarcia dla kolejnych raportów o stanie gminy, które rokrocznie będą przedstawiać podsumowanie działalności wójta, a w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu partycypacyjnego. Raport zawiera szczegółowe informacje o wielu dziedzinach ważnych dla funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego i w syntetycznym ujęciu wskazuje jej główne uwarunkowania przestrzenne oraz tendencje rozwojowe. Porównanie z latami poprzednimi daje natomiast możliwość analizy zmian społeczno-gospodarczych, które dokonały się na przestrzeni lat, oraz zachodzących tendencji rozwojowych. Prezentacja aktualnej, wewnętrznej i zewnętrznej, sytuacji gminy w poszczególnych dziedzinach funkcjonowania pozwala również wskazać wyzwania, jakie stoją przed jednostką w kolejnych latach.

Strona 3

Zakres tematyczny. Raport o stanie gminy Świdnica zawiera wielowymiarową analizę społeczną, ekonomiczną, przestrzenną, infrastrukturalną i instytucjonalną oraz szczegółowe informacje o wielu dziedzinach ważnych dla funkcjonowania gminy. Obejmuje między innymi prezentację procesów zachodzących w gospodarce narodowej z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju: procesów demograficznych, tendencji na rynku pracy i zachowań podmiotów gospodarczych. W 14 blokach tematycznych prezentuje on informacje o stanie zagospodarowania i trendach rozwojowych oraz porównuje je do wielkości powiatowych, regionalnych i krajowych. Informacje zostały podzielone na bloki tematyczne obejmujące takie obszary jak:

- środowisko przyrodnicze
- demografia i mieszkalnictwo
- gospodarka i rynek pracy
- oświata i wychowanie
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- turystyka, sport i rekreacja
- ochrona zdrowia
- pomoc społeczna i bezpieczeństwo publiczne
- komunikacja i transport
- infrastruktura techniczna
- współpraca wewnętrzna i zewnętrzna
- planowanie przestrzenne
- gospodarka finansowa i wartość mienia
- system zarządzania strukturami samorządu

Analizowane obszary zawierają ponadto informację na temat ich finansowania. Statystyczny obraz gminy zaprezentowany został w oparciu o zestaw wskaźników zarówno w układzie tabelarycznym, jak i w postaci wykresów.

Zakres czasowy. Raport o stanie gminy został opracowany przy wykorzystaniu najbardziej aktualnych danych pochodzących ze statystyki publicznej (GUS, BDL) oraz w oparciu o informacje i materiały uzyskane z działań urzędu, gminnych jednostek organizacyjnych i innych instytucji działających na terenie gminy. Ocena zjawisk i zmian zagospodarowania dokonana została poprzez porównanie stanu z obecnego, tj. głównie roku 2020. Pozwoliło to na przedstawienie aktualnej informacji o stanie zagospodarowania i rozwoju społeczno-gospodarczym jednostki terytorialnej oraz wskazanie najistotniejszych tendencji zmian zachodzących na jej terenie.

Wykaz użytych skrótów:

GOKSiR	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
DWKZ	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków	RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
PGWWP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	RPOWD	Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego
GUS	Główny Urząd Statystyczny	RWD	Ramowa Dyrektywa Wodna
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach	SUIKZP	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych	UE	Unia Europejska
MPZP	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
AW	Aglomeracja Wałbrzyska	BDL	Bank Danych Lokalnych
ŚGKP	Świdnickie Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Bystrzycy Dolnej	GZO	Gminny Zespół Oświaty
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	SSM	Szkolne Schronisko Młodzieżowe

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie administracyjne

Gmina Świdnica zlokalizowana jest w zachodniej Polsce, w południowej części województwa dolnośląskiego, na terenie powiatu świdnickiego. Położona jest wokół miasta Świdnica, będącego jej siedzibą administracyjną. Od północy graniczy z gminami Jaworzyna Śląska i Żarów, od wschodu z gminami Marcinowice i Dzierżoniów, od południa z gminą Pieszycy i gminą Walim, natomiast od zachodu z miastem Wałbrzych i Świebodzice. Gmina położona jest około 53 km od stolicy regionu – Wrocławia, w pobliżu głównych miast: Dzierżoniów 19 km, Wałbrzych 20 km, Legnica 58 km i Jelenia Góra 63 km.

POWIERZCHNIA: 20 784 ha

ODLEGŁOŚCI: 53 km Wrocław

63 km Jelenia Góra

58 km Legnica

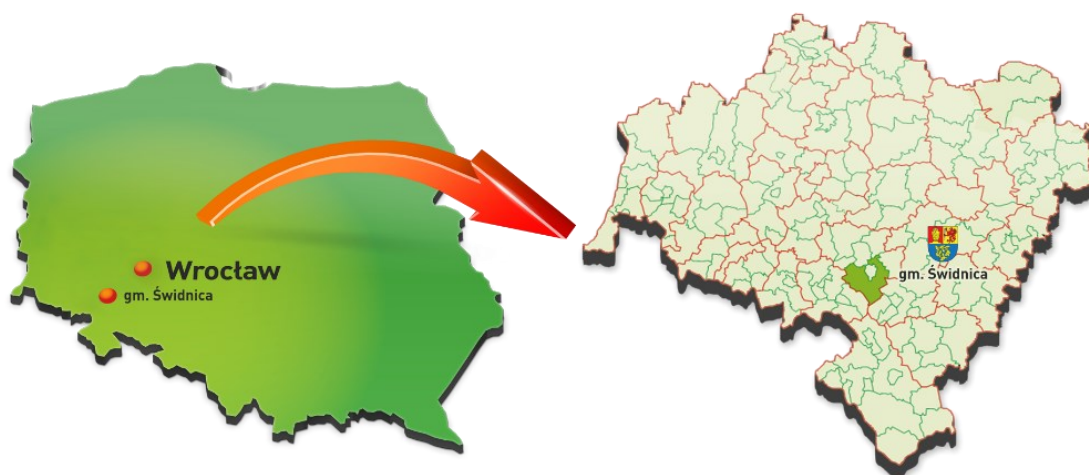
20 km Wałbrzych

19 km Dzierżoniów

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE:

50°51'N 16°30'E

SCHEMAT 1. Położenie gminy na tle Polski i woj. dolnośląskiego [2022]

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gmina.swidnica.pl.

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa nr 35 (relacji: Wrocław – Świdnica – Świebodzice – Wałbrzych – Mieroszów – granica państwa), drogi wojewódzkie nr: 379 (Wałbrzych – Świdnica) i 382 (Legnica – Nysa) oraz przebiegająca w odległości około 30 km autostrada A4, będąca częścią europejskiego szlaku komunikacyjnego E-40, a także duży węzeł kolejowy w Jaworzynie Śląskiej zlokalizowany w odległości około 10 km od gminy. Najbliższe lotnisko – w Mirosławicach – oddalone jest o około 25 km, natomiast Port lotniczy Wrocław-Strachowice o około 53 km.

1.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Gmina Świdnica w swoich granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię 20 784 ha, co stanowi 28% powiatu świdnickiego i zalicza ją do gmin dużej wielkości. Gmina Świdnica podzielona jest na 33 sołectwa, a ludność zamieszkuje w 35 wsiach: Bojanice, Boleścin, Burkatów, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Gogołów, Grodziszczce, Jagodnik, Jakubów, Komorów, Krzczonów, Krzyżowa, Lubachów, Lutomia Dolna, Lutomia Górna, Mała Lutomia, Makowice, Miłochów, Modliszów, Mokreszów, Niegoszów, Opoczka, Panków, Pogorzała, Pzenno, Słotwina, Stachowice, Stachowiczki, Sulisławice, Wieruszów, Wilków, Wiśniowa, Witoszów Dolny, Witoszów Górny i Zawiszów.

Największa liczba ludności zamieszkuje miejscowości sąsiadujące z miastem Świdnica: Pszenno (1,89 tys. osób; tj. 11,2% populacji gminy), Witoszów Dolny (1,64 tys. osób; 9,69%), Słotwina (1,13 tys. osób; 6,66%) oraz miejscowości położone na obrzeżach gminy, takie jak: Mokrzeszów (1,03 tys. osób; 5,91%) i Lutomia Górna (1,04 tys. osób; 5,92%). W roku 2022 w porównaniu do roku 2021 największy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w Witoszowie Dolnym (+25 osoby), Pszennie (+22 osoby), Burkatowie (+17), Bystrzycy Dolnej (+9) osób. Natomiast największy odpływ ludności nastąpił w miejscowościach: Mokrzeszowie (-23 osoby), Lutomia Górna (po 15 osób), Lubachowie (-13), Komorowie (-16).

TABELA 1. Wykaz miejscowości i liczba stałych mieszkańców [2021-2022].

Lp.	Nazwa miejscowości	2021	2022	Zmiana 2021-2022
1.	Bojanice	480	480	0
2.	Boleścín	669	669	0
3.	Burkatów	745	762	17
4.	Bystrzyca Dolna	661	670	9
5.	Bystrzyca Górna	655	651	-4
6.	Gogołów	319	322	3
7.	Grodziszczce	862	863	1
8.	Jagodnik	364	352	-12
9.	Jakubów	88	86	-2
10.	Komorów	766	750	-16
11.	Krzczonów	306	302	-4
12.	Krzyżowa	230	222	-8
13.	Lubachów	412	399	-13
14.	Lutomia Dolna	812	813	1
15.	Lutomia Górna	1019	1004	-15
16.	Lutomia Mała	68	74	6
17.	Makowice	234	235	1
18.	Miłochów	218	213	-5
19.	Modliszów	175	169	-6
20.	Mokrzeszów	1026	1003	-23
21.	Niegoszów	102	113	11
22.	Opczka	255	254	-1
23.	Panków	236	229	-7
24.	Pogorzała	266	255	-11
25.	Pszzenno	1877	1899	22
26.	Słotwina	1129	1130	1
27.	Stachowice	180	178	-2
28.	Stachowiczki	64	64	0
29.	Sulistawice	89	88	-1
30.	Wieruszów	130	134	4
31.	Wilków	337	337	0
32.	Wiśniowa	192	193	1
33.	Witoszów Dolny	1619	1644	25
34.	Witoszów Górny	303	310	7
35.	Zawiszów	95	91	-4
Ogółem:		16 983	16 948	-35

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

Blisko $\frac{3}{4}$ obszaru gminy zajmują użytki rolne (14 574 ha; 70,1% powierzchni gminy). Znaczącą część powierzchni stanowią również grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (4 909 ha; 23,6%). Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 1 107 ha; 5,3%). Tereny mieszkaniowe to 189 ha (17,1%), natomiast tereny przemysłowe 58 ha (5,2%) oraz tereny rekreacji 49 ha (4,4%). Pozostałe tereny zabudowane stanowią (34 ha; 3,1%), to użytki kopalne (7 ha; 0,6%) oraz tereny niezabudowane (6 ha; 0,5%). Wśród użytków rolnych dominują grunty orne (11 899 ha; 81,6% powierzchni użytków rolnych).

Foto: Witoszów Dolny w 2022 r. uplasował się na I miejscu pod względem przyrostu liczby mieszkańców (+25).

Foto: Pszenno to największa miejscowość w gminie Świdnica. W 2022 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców w porównaniu z rokiem 2021 o 22 osoby. Nowe osiedle mieszkaniowe, foto z lotu ptaka

2. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRUKTURAMI SAMORZĄDU

2019

Organizacja systemu zarządzania gminą

Mieszkańcy gminy Świdnica tworzą z mocy prawa **lokalną wspólnotę samorządową**. Organami samorządu gminy jest **Rada Gminy** (15 Radnych) – organ stanowiący i kontrolny wykonujący swoje zadania przy pomocy 6 statutowych komisji oraz **Wójta Gminy** pełniącego rolę organu wykonawczego. Kontakty władz samorządowych z mieszkańcami zapewniane są zarówno w sposób zinstytucjonalizowany, poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, szkołami, m.in., jak również poprzez bezpośrednie spotkania władz z mieszkańcami, przyjmowanie wniosków i skarg, dyżury pełnione przez radnych oraz wyspecjalizowane służby Urzędu Gminy, a także za pośrednictwem mediów.

Organ uchwałodawczy. Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym na terenie Gminy Świdnica. W ramach swoich kompetencji rada podejmuje uchwały o charakterze prawnym, w tym przepisy gminne, budżet gminy, uchwały o wyborze członków organów gminy. Do właściwości rady należą wszystkie sprawy będące w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Organizację wewnętrzną i tryb pracy rady i jej organów określa statut gminy.

Radni Gminy Świdnica VIII kadencji 2018-2023:

– Regina Adamska – Przewodnicząca Rady Gminy Świdnica	– Eligiusz Janasik
– Daniel Wiczorek – Wiceprzewodniczący Rady Gminy	– Kazimierz Korta
– Arkadiusz Piaseczny – Wiceprzewodniczący Rady Gminy	– Lucyna Mroczek
– Teresa Bąk	– Piotr Okoniewski ¹
– Andrzej Chmiel – wybrany 14.04.2019 w wyborach	– Beata Szyszka
uzupełniających do Rady Gminy Świdnica (Zarządzenie Nr	– Łukasz Świeczko
34 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 29.01.2019 r.	– Jadwiga Wicher
– Bronisław Dratwa	– Tadeusz Żuberek
– Paweł Dziurdzia	
– Roman Jadach	

Komisje Rady Gminy Świdnica: Komisja Rewizyjna, Komisja Skarg, Wniosków i Petycji, Komisja Budżetu i Finansów, Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki, Komisja Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Budownictwa, Komisja Rolnictwa, Zdrowia i Ochrony Środowiska.

Organ wykonawczy. Wójt Gminy stanowi organ wykonawczy Rady Gminy. Zgodnie z ustawą wykonuje on uchwały rady oraz zadania gminy określone przepisami prawa, m.in.: gospodarowanie mieniem gminy, wykonywanie budżetu, zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Obecnie w organem wykonawczym jest Wójt Gminy – Teresa Mazurek, która nadzoruje zadania realizowane przez przydzielone im działy Urzędu Gminy i pośrednio podporządkowane gminne jednostki organizacyjne oraz wydzielone stanowiska.

¹ Wygaśnięcie mandatu radnego Rady Gminy Świdnica na podstawie Postanowienia Nr 1/2019 Komisarza Wyborczego w Wałbrzychu I z dnia 17 stycznia 2019 r.

Jednostki organizacyjne Gminy Świdnica:

- Szkoła Podstawowa w Bystrzycy Górnej
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Grodziszczu
- Szkoła Podstawowa w Lutomi Dolnej
- Szkoła Podstawowa w Mokrzyszowie
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Pszennie
- Szkoła Podstawowa im. Ludwika Wawrzyńskiej w Witoszowie Dolnym
- Przedszkole w Bystrzycy Dolnej
- Żłobek Gminy w Pszennie
- Przedszkole „Bajkowa Dolinka” w Pszennie
- Przedszkole w Witoszowie Dolnym
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Lubachowie
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji
- Gminny Zespół Oświaty w Świdnicy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Świdnickie Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

2.2. Dokumenty strategiczne i programowe

Zgodnie z przyjętą do realizacji w 2020 roku **Strategią Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020-2027**, rozwój gminy Świdnica koncentruje się na aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców w obszarze rolnictwa i turystyki. Z zachowaniem zasady lokalnego partnerstwa jego kierunki wyznaczają strategiczne wyzwania i priorytety oraz sposoby ich realizacji. Określają więc podstawowe wartości, na których opiera się polityka władz samorządowych gminy. Formułując wiązkę celów rozwojowych dla gminy Świdnica skoncentrowano się przede wszystkim na wskazaniu komplementarnych celów strategicznych, których realizacja zapewni niwelację pozornych sprzeczności oraz harmonijny, długookresowy i zrównoważony rozwój.

W 2022 roku na obszarze gminy Świdnica obowiązywały następujące dokumenty strategiczne i programowe:

OBSZAR	STRATEGIE, POLITYKI, PLANY, PROGRAMY		
	Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca	Realizacja 2021
DOKUMENTY STRATEGICZNE	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027	Uchwała nr XXVI/261/2020 Rady Gminy Świdnica z dnia 9 lipca 2020 r.	✓ Rozdziały 3-16, w tym inwestycje i działania
OCHRONA ŚRODOWISKA	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdnica	Uchwała na XX/167/2016 Rady Gminy Świdnica z dnia 22 stycznia 2016 r.	✓ Rozdziały 3, 4 i 12, w tym inwestycje i działania
	Program przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze	Uchwała nr LXI/ 601/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 31 maja 2022 r.	✓ Program przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze
	Program wymiany systemów ogrzewania starego typu wykorzystujących paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła w nieruchomości o charakterze mieszkalnym	Uchwała nr LIV/537/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 1 lutego 2022 r.	✓ Rozdział 3 i 12, w tym inwestycje i działania

OBSZAR	STRATEGIE, POLITYKI, PLANY, PROGRAMY		
	Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca	Realizacja 2021
	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi na terenie gminy Świdnica na 2022	Uchwała nr LVII/559/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 31 marca 2022 r.	✓ Rozdział 3, w tym inwestycje i zadania
OCHRONA ZDROWIA	Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022	Uchwała nr LXXIII/687/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 29 grudnia 2022 roku	✓ Rozdział 9, w tym inwestycje i zadania
POMOC SPOŁECZNA	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świdnica na lata 2021-2027	Uchwała nr XXXVII/368/2021 Rady Gminy Świdnica z dnia 28 stycznia 2021 roku	✓ Rozdział 10, w tym inwestycje i zadania
	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025	Uchwała nr XXXV/351/2020 Rady Gminy Świdnica z dnia 10 grudnia 2020 roku	✓ Rozdział 9 i 10, w tym inwestycje i zadania
PLANOWANIE PRZESTRZENNE	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świdnica – edycja 2015	Uchwała nr XI/65/2015 Rady Gminy Świdnica z dnia 18 czerwca 2015 r.	✓ Rozdział 14, w tym inwestycje i zadania
WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA	Program współpracy Gminy Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w m.in. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok	Uchwała nr XLIX/494/2021 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 listopada 2021 r.	✓ Rozdział 15, w tym inwestycje i zadania
REWITALIZACJA	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świdnica na lata 2017-2022	Uchwała nr XLVII/427/2017 Rady Gminy Świdnica z dnia 22.09.2017 r.	✓ Rozdziały 3-16, w tym inwestycje i działania
GOSPODARKA FINANSOWA	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Świdnica	Uchwała nr LI/469/2017 Rady Gminy Świdnica z dnia 14 grudnia 2017 r. z późn. zm.	✓ Rozdział 16, w tym inwestycje i zadania

2.3. Uchwały Rady Gminy

W roku 2022 Rada Gminy Świdnica odbyła 21 sesji, w tym 11 w trybie nadzwyczajnych (dla porównania w roku 2021 było to 16 sesji, w tym 5 sesji w trybie nadzwyczajnym) na których podjęto 170 uchwał (o 9 więcej niż w 2021 r.).

Lp.	Nazwa Komisji	Ilość odbytych posiedzeń	
		2021	2022
1.	Komisja Budżetu i Finansów	23 posiedzenia	31 posiedzeń
2.	Komisja Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Budownictwa	21 posiedzeń	19 posiedzeń
3.	Komisja Rewizyjna	13 posiedzeń	13 posiedzeń
4.	Komisja Rolnictwa, Zdrowia i Ochrony Środowiska	19 posiedzeń	16 posiedzeń
5.	Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki	13 posiedzeń	17 posiedzeń
6.	Komisja Skarg, Wniosków i Petycji	10 posiedzeń	6 posiedzeń
	ŁĄCZNIE	99 posiedzeń	102 posiedzenia

W 2022 r. komisje Rady Gminy odbyły łącznie 102 posiedzenia. Najwięcej Komisja Budżetu i Finansów 31 (+7), Komisja Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Budownictwa 21 (-2), Komisja Rolnictwa, Zdrowia i Ochrony Środowiska 16 (-3), Komisja Rewizyjna 13, Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki 17 (+4), Komisja Skarg, Wniosków, Petycji 4 (-4). Dla porównania w 2021 r. wszystkie komisje Rady Gminy odbyły łącznie 99 posiedzeń.

2.4. Promocja gminy

Promocja gminy Świdnica obejmuje m.in. rozpowszechnianie, propagowanie i reklamowanie walorów: turystycznych, gospodarczych, kulturalnych, oświatowych i społecznych poprzez podejmowanie takich aktywności jak:

- Publikacje własne: ulotki, Biuletyn Informacyjny „Wieści z Gminy”, plakaty informacyjne, ogłoszenia drukowane,
- Publikacje obce: słowo wstępne do albumów przewodników turystycznych, albumów poświęconych jubileuszowym wydarzeniom w gminie, regionie oraz w województwie, honorowe patronaty nad wydaniem okolicznościowych publikacji albumowych
- Prasa: dzienniki, tygodniki, miesięczniki
- Konkursy i rankingi gmin
- Media: lokalne i ogólnopolskie. Portale internetowe, portal facebook, radio, telewizja
- Komunikatory sms i aplikacje mobilne: SISMS, BLISKO
- Udział przedstawicieli mediów w uroczystych otwarciach zakończonych inwestycji, czy konferencji tematycznych
- Wydarzenia plenerowe: dożynki – Święto Plonów Gminy Świdnica, festyny rodzinne, jarmarki wielkanocne i bożonarodzeniowe, konferencje tematyczne, konferencje, wystawy
- Współpraca z sąsiednimi samorządami, organizacjami NGO, przedstawicielami duchowieństwa przy organizacji eventów, konferencji oraz badań profilaktycznych
- Koncerty muzyki organowej i poważnej na terenie obiektów sakralnych w gm. Świdnica
- Promocja lokalnych i ekologicznych wyrobów na EKO Targowisku w Pszennie, a także ich promocja podczas eventów i targów turystycznych na terenie powiatu i województwa.
- Promowanie zasług na rzecz gminy w postaci nadawania tytułów: Honorowy Obywatel Gminy Świdnica i Zasłużony dla Gminy Świdnica
- Członkostwo w stowarzyszeniach i LGD
- Organizacja szkoleń dla grup tematycznych
- Rozwijanie współpracy partnerskiej i promocji turystycznej w ramach partnerstwa miast i gmin: Niemcy-Lampertheim, Belgia-Maldegem, Włochy – Adria, Francja – Ermont, Polska-Żukowo, gmina Świdnica – Polska, pow. lubuski

- Nośniki reklamy: gadzety promocyjne, banery, ulotki, bilbordy, prasa drukowana, media elektroniczne i społecznościowe

Większość działań promocyjnych w 2022 roku prowadzona była za pośrednictwem komunikatorów SISMS, aplikację BLISKO, portal społecznościowy facebook oraz liczne portale serwisów radiowych i tv. W 2022 roku wspólnie z Fundacją Dobrej Muzyki zorganizowano cykl Koncertów Ziemi Świdnickiej, promujących dostęp do muzyki poważnej dla społeczności gminy Świdnica, a tym samym promowano walory architektury sakralnej i obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Świdnica.

3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

3.1. Tło geograficzne

Położenie geograficzne i budowa geologiczna. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym² gmina Świdnica zlokalizowana jest u podnóża Sudetów. Środkowa i północna część gminy położona jest na Przedgórzu Sudetów Środkowych w obrębie Równiny Świdnickiej i Obniżenia Podsudeckiego, natomiast niewielka południowa część usytuowana jest w obrębie Sudetów, w części Pogórza Wałbrzyskiego i Gór Sowich. Podłoże terenu na przeważającym obszarze gminy, zlokalizowanym w obrębie Przedgórza Sudeckiego, pod grubym płaszczem osadów trzecio i czwartorzędnych (tzw. Wał Przed-sudecki), odznacza się niezwykle skomplikowaną budową geologiczną, łączącą elementy różnowiekowych orogenez o zróżnicowanym składzie litologicznym. Z różnorodnością formacji geologicznych związane są występujące na terenie gminy surowce naturalne: kruszywa naturalne (piaski i żwiry), gnejs, kaolin i magnezyty, które w chwili obecnej nie są eksploatowane z uwagi na masowe ich wydobywanie na terenach ościennych gmin.

Wody podziemne i powierzchniowe. Gmina Świdnica leży na terenie potężnego, podziemnego systemu rzecznoego w kopalnej dolinie Bystrzycy. Wody te są odizolowane od wód powierzchniowych, dlatego też oznaczają się niezwykle dobrą jakością i korzystają z niej miejskie i wiejskie wodociągi. Ponadto w obszarach górskich występują wody szczelinowe i rumoszowe związane ze spękaniem krystalicznego podłoża i zwartych skał osadowych. Gmina położona jest w dorzeczu Odry, a głównym ciekim odwadniającym jej teren jest rzeka Bystrzyca, lewobrzeżny dopływ Odry, z największymi dopływami: Piławą, Bystrycą i Witoszowskim Potokiem.. Na obszarze gminy wyznaczone zostały obszary szczególnego i potencjalnego zagrożenia powodziowego, jako obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, oraz obszary wymagające ochrony przed zalaniem wzdłuż rzek Bystrzycy i Piławy. Ochronie przed gwałtownymi przyborami wody służą zbiorniki retencyjne zlokalizowane w granicach gminy: zbiornik Komorów na rzece Miła oraz poza granicami gminy: zbiorniki Witoszówka I i Witoszówka II na rzece Witoszowski Potok, zbiornik Jezioro Mietkowskie i Jezioro Bystrzyckie na rzece Bystrzycy.

Środowisko przyrodnicze gminy Świdnica jest wyraźnie zróżnicowane z uwagi na jej usytuowanie w obrębie dwóch jednostek geograficznych: Podgórza Sudeckiego i Sudetów. Część środkowa i południowa gminy, rozciągająca się w obrębie Równiny Świdnickiej i Obniżenia Podsudeckiego, stanowi rozległy areał terenów równinnych lub lekko pofalowanych, o wysokich walorach rolniczych z racji żyznych gleb. Część południowa, w granicach Pogórza Wałbrzyskiego i Gór Sowich, dysponuje atrakcyjnymi walorami naturalnego górskiego krajobrazu, dużymi obszarami leśnymi z okazami rzadkiego starodrzewu – pomnikami przyrody. Naturalne formacje na obszarze gminy Świdnica zostały radykalnie przekształcone w wyniku gospodarki rolnej i wielowiekowego osadnictwa, a struktura przyrodnicza uległa daleko posuniętemu uproszczeniu (przeważają pola rolne z jednorocznymi uprawami). **Formami ochrony przyrody** objęte jest około 15% powierzchni gminy (3 249 ha), w tym 2 610 ha stanowią obszary chronionego krajobrazu, a 639 ha parki krajobrazowe. Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody na terenie gminy ustanowiono: Rezerwat przyrody „Jezioro Daisy” (1998), Książański Park Krajobrazowy (1981), Ślężański Park Krajobrazowy (1988), Obszar Chronionego Krajobrazu Gór Sowich i Bardzkich (1981) oraz- 18 pomników przyrody. Wśród nich jest 5 pojedynczych drzew, 6 alei, 4 grupy drzew i 3 pomniki przyrody nieożywionej.

² Geografia regionalna Polski, J. Kondracki, Warszawa 2002.

Zlokalizowane są równomiernie na terenie gminy, w miejscowościach: Burkatów, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Gogołów, Grodziszczce, Komorów, Krzyżowa, Lubachów, Lutomia, Makowice, Mokry Las, i Mokrzeszów. Ponadto na obszarze gminy utworzone zostały obszary siedliskowe NATURA 2000: Ostoja nietoperzy Gór Sowich oraz Modraszki koło Opoczki.

Jakość powietrza. Podobne jak w latach ubiegłych, największym problemem dla całego regionu, jak i gminy, są zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀ oraz bezno(a)₁₄koło b³. Powyżej poziomu dopuszczalnego w strefie dolnośląskiej kształtowały się również stężenia ozonu i arsenu. Główną przyczyną występowania przekroczeń jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków oraz zanieczyszczeń z transportu drogowego i terenów przemysłowych.

Na obszarze gminy przeważają indywidualne i tradycyjne systemy grzewcze, co w rezultacie powoduje zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego spowodowanego emisją pyłów wytwarzanych w procesie spalania paliw w paleniskach i kotłowniach domowych. W ramach realizacji ograniczania niskiej emisji na obszarze gminy w 2022 roku likwidowanych zostało 93 wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Na działania te z budżetu gminy Świdnica przeznaczono kwotę 1 356 819,68 co pozwoliło wymienić 93 pieców, dodatkowo w ramach projektu pn. „Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej” finansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 zostało wymienionych 51 sztuk wysokoemisyjnych źródeł ciepła, kwota udzielonych grantów wynosiła **1 064 187,48 zł**.

TABELA 3. Realizacji programu ograniczania niskiej emisji [2020-2022].

Nazwa	Jednostka	2020	2021	2022
likwidacja palenisk węglowych	szt.			
likwidacja kotłowni węglowych	szt.	76	113	93
montaż odnawialnych źródeł energii	szt.		98	
wydatkowana kwota	PLN	525 995,04	1 348 812,71	1 356 819,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

Jakość wód. Zagrożenie dla stanu rzek stwarza prowadzona gospodarka rolna, która w znaczący sposób wpływa na stan sanitarny zarówno wód podziemnych jak i płynących. W granicach gminy znajduje się znacząca część zlewni Bystrzycy. Według danych WIOŚ w Wałbrzychu, jedynie powyżej Głuszycy (a więc poza terenami gminy), rzeka ta prowadzi wody czyste I i II klasy. Poniżej Lubachowa posiada już III klasę ze względu na zawartość fosforu i azotu azotynowego. Natomiast pod względem zanieczyszczeń biologicznych, już od oczyszczalni w Jugowicach prowadzi wody pozaklasowe. Również większe dopływy Bystrzycy, a szczególnie rzeka Piława wnoszą wody nieodpowiadające normom.

³ Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za 2019 rok, Wojewódzki Inspektorat Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, kwiecień 2019.

3.2. Dokumenty

Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdnica	Uchwała na XX/167/2016 Rady Gminy Świdnica z dnia 22 stycznia 2016 roku w sprawie przyjęcia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdnica
Program wymiany systemów ogrzewania starego typu wykorzystujących paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła w nieruchomościach o charakterze mieszkalnym	Uchwała nr LIV/537/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 1 lutego 2022 r. w sprawie regulaminu udzielenia dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Świdnica na dofinansowanie wymiany systemów ogrzewania starego typu wykorzystujących paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła w nieruchomościach o charakterze mieszkalnym położonym na terenie Gminy Świdnica.
Program przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze	Uchwała nr LXI/ 601/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 31 maja 2022 r.. w sprawie szczegółowych warunków udzielania dotacji celowej w 2021 roku na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze, w celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Świdnica

3.3. Inwestycje i działania 2022

W zakresie ochrony środowiska i edukacji ekologicznej w gminie w 2022 roku zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 4. Najważniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	Łutomia Górna, Łutomia Dolna, Łutomia Mała Stachowiczki, Mokrzyszów od nr 139A do nr 139F	Udzielenie 9 dotacji celowych na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	96 650,75	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2014 – 2020 Program ochrony środowiska dla Gminy Świdnica na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021 Program dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych w miejscowościach, w których budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona

	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	Łutomia Górna, Łutomia Dolna, Łutomia Mała Stachowiczki, Mokrzyszów od nr 139A do nr 139F	Udzielenie 9 dotacji celowych na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	96 650,75	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2014 – 2020 Program ochrony środowiska dla Gminy Świdnica na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021 Program dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpornych w miejscowościach, w których budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona
5	Wymiana ogrzewania	Gmina Świdnica	Udzielenie 42 dotacji na dofinansowanie wymiany systemów ogrzewania starego typu wykorzystujących paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła w nieruchomościach o charakterze mieszkalnym z budżetu gminy Świdnica.	292 632,20	Uchwała nr XXXVIII/376/2021 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 lutego 2021 r w sprawie regulaminu udzielenia dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Świdnica na dofinansowanie wymiany systemów ogrzewania starego typu wykorzystujących paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła w nieruchomościach o charakterze mieszkalnym położonym na terenie Gminy Świdnica.

TABELA 5. Najważniejsze działania w zakresie edukacji ekologicznej zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji działania
1	Akcja Eko edukacja	Gmina Świdnica	<p>W ramach akcji edukacyjnej zorganizowano warsztaty ekologiczne, na których omawiano aspekty prawidłowej segregacji odpadów, świadomego wyboru produktów, ponownego wykorzystania surowców a także ochrony powietrza atmosferycznego. W celu uatrakcyjnienia warsztatów zostały przeprowadzone zajęcia plastyczne, których wykorzystano drewniane elementy oraz artykuły plastyczne (warsztaty były realizowane podczas imprez gminnych).</p> <p>Zakupiono spektakl profilaktyczno -edukacyjny pn." Ekologia z Alicją i Królikiem i Kapelusznikiem.</p> <p>Zorganizowano również konkurs wśród mieszkańców Gminy Świdnica pn.,, EKO-ZWIERZAKA". Konkurs realizowany był w ramach działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami.</p> <p>Głównym celem konkursu było rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej segregacji odpadów, poszerzenie świadomości ekologicznej, rozwijanie kreatywności i wyobraźni. Zakupiono również nagrody na ten konkurs.</p> <p>Powyższe zadania realizowane były ze środków własnych. Wydatkowana kwota to : 50 217,90 zł.</p>	Program ochrony środowiska dla Gminy Świdnica
2	Ochrona zwierząt	Gmina Świdnica	Działania związane z ochroną zwierząt na terenie gminy obejmowały m.in. przekazanie dotacji dla Stowarzyszenia Przyjaciół Zwierząt AZYL (80 000,00 zł), zapewnienie opieki nad bezpańskimi zwierzętami na terenie gminy	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi na terenie gminy Świdnica na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

4. DEMOGRAFIA I MIESZKALNICTWO

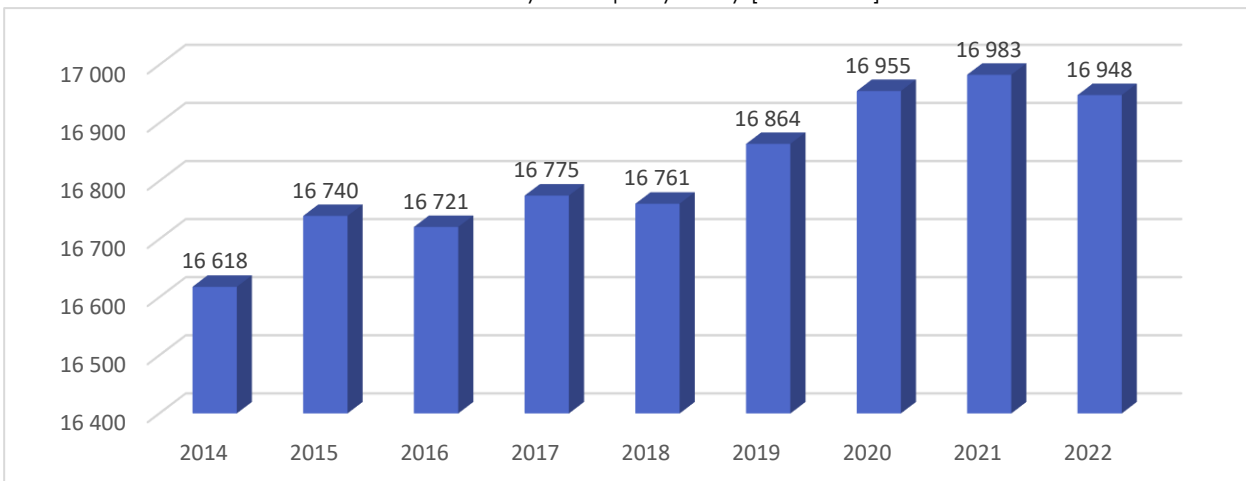
18

4.1. Ludność

Liczba mieszkańców zameldowanych na stałe, względem roku poprzedniego, w roku 2022 zmalała o 35. (w 2021 r. – 16 983 mieszkańców, w 2022 r. – 16 948 mieszkańców). Wśród w/w 16 948 osób zameldowanych w gminie Świdnica jest 8 626 kobiet (o 23 mniej niż w roku poprzednim) oraz 8 322 mężczyzn (o 12 mniej niż w roku poprzednim).

Miejscowością, którą w 2021 roku najczęściej wybierano na miejsce swojego stałego zamieszkania, jest Witoszów Dolny (+25). Druga najchętniej zamieszkała miejscowość to Pszenno (tutaj przybyło aż 20 mieszkańców). Na trzecim miejscu znajdują się Burkatów (o 17 mieszkańców więcej). Największą migrację ludności odnotowano w Mokreszowie (-23) następnie w Komorowie (-16), Lutomi Górnej (-15) i Lubachowie (-13).

WYKRES 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały [2014-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

TABELA 6. Liczba mieszkańców: pobyt stały i czasowy [2021-2022].

Pobyt [os.]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022
stały	16983	16948	-35
czasowy	288	238	-50
ogółem	17 271	17 186	-85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

TABELA 7. Zmiana liczby stałych mieszkańców gminy na przestrzeni 10 i 20 lat [2002-2022].

Badany okres czasowy	Zmiana liczby mieszkańców w latach	Okres
Rok 2002-2012(15 355/ 16 365)	+1 010	10 lat
Rok 2002-2022(15 355/ 16 948)	+1 593	20 lat

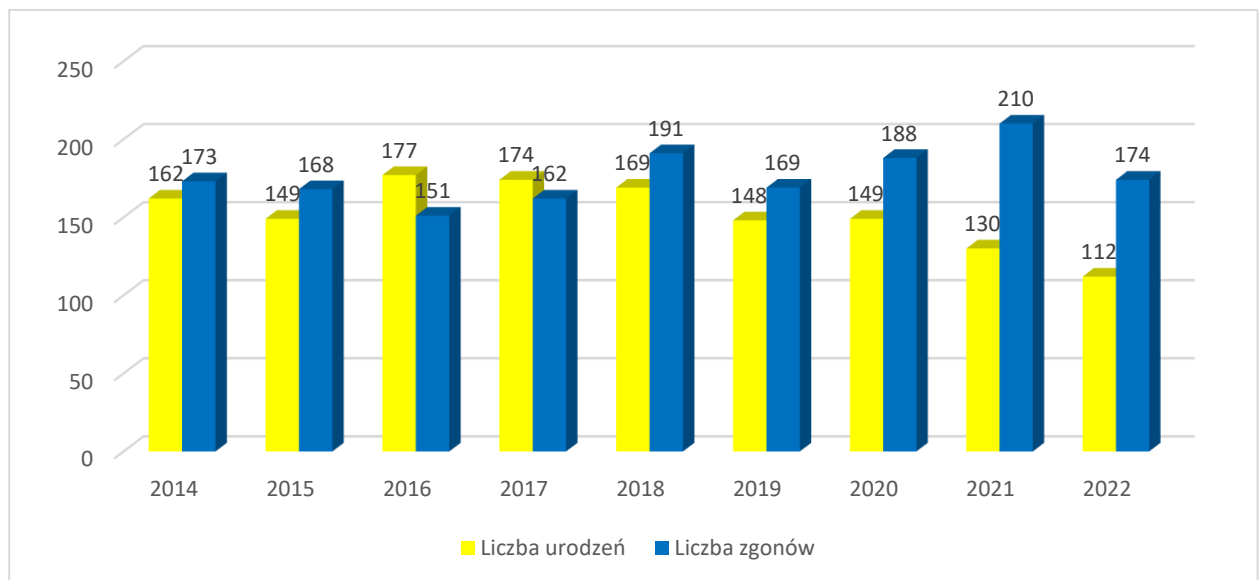
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

TABELA 8. Liczba urodzeń i zgonów w latach [2014-2022].

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Zmiana
2014	162	173	-11
2015	149	168	-19
2016	177	151	26
2017	174	162	12
2018	169	191	-22
2019	148	169	-21
2020	149	188	-39
2021	130	210	-80
2022	112	174	-62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

WYKRES 2. Liczba urodzeń i zgonów [2014- 2022].

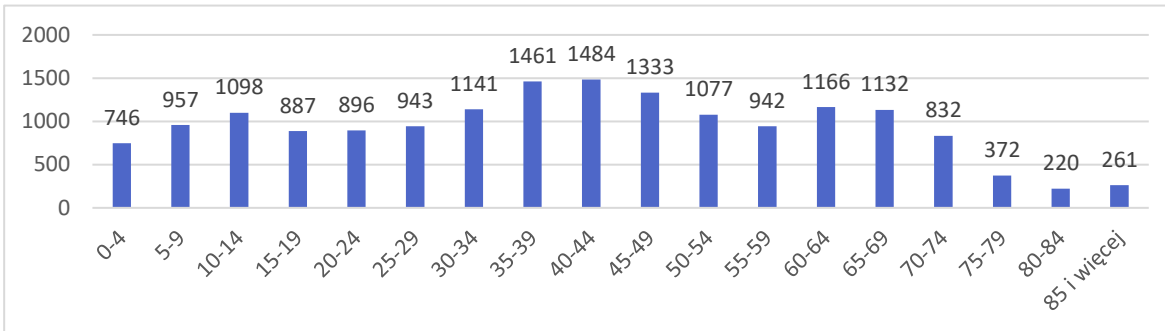

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

Pomimo wzrostu liczby zgonów w porównaniu do urodzeń w latach 2018-2022 w gminie Świdnica przybywa mieszkańców. Napływ nowych mieszkańców do gminy Świdnica związany jest przede wszystkim z nowym budownictwem mieszkaniowym, a także bliskim sąsiedztwem aglomeracji miejskiej. W ostatnich trzech latach na wzrost liczby zgonów wpływ miała pandemia COVID 19. W 2022 roku, na świat przyszło **112** nowych mieszkańców gminy Świdnica. Największą liczbą noworodków poszczycić się może **Pszemno (14 dzieci)**. Drugie miejsce na „podium” zajmuje **Witoszów Dolny (11 dzieci)**, a trzecie **Słotwina (8 dzieci)**. Imionami, które były najczęściej nadawane niemowlakom w 2022 roku są wśród dziewcząt: **Aniela, Hanna, Malwina**; wśród chłopców: **Jakub, Ignacy, Miłosz**. Również często występującymi imionami są Michalina, Julia, Laura, Tymon, Antoni, Marcel.

WYKRES 3. Struktura wieku mieszkańców [2021, 2022].

Rok	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i więcej
2021	823	950	1058	845	888	981	1179	1472	1502	1296	1007	973	1207	1157	755	324	232	306
2022	746	957	1098	887	896	943	1141	1461	1484	1333	1077	942	1166	1132	832	372	220	261

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W 2022 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 66,9% populacji gminy (wzrost 0,1% w porównaniu z rokiem 2021). Udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym 16,5% spadek o 0,2% i poprodukcyjnym 16,6% (wzrost o 0,1%).

TABELA 9. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem [2021, 2022].

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2021	16,7%	66,8%	16,5%
2022	16,5%	66,9%	16,6%
Zmiana	-0,2%	0,1%	0,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica

4.2. Mieszkalnictwo

Komunalny zasób mieszkaniowy gminy Świdnica na koniec roku 2021 obejmował 116 mieszkań o powierzchni użytkowej 5 812 m². Gmina dysponowała 43 lokalami socjalnymi o powierzchni 1698 m². Nadmienić należy, że zdekapitalizowane zasoby

KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE:

124 mieszkań komunalnych o powierzchni **5 569 m²**

48 lokali socjalnych o powierzchni **1 776 m²**

gminne wymagają przeprowadzenia wielu remontów i modernizacji.

TABELA 10. Komunalne zasoby mieszkaniowe [2021-2022].

Mieszkania komunalne	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
mieszkania	140	134	130	124	5%↓
powierzchnia użytkowa [m ²]	6272	6003	5812	5569	4%↓
pustostany	4	2	7	6	14%↓
Lokale socjalne					Zmiana 2021-2022
lokale	38	41	43	48	16%↑
powierzchnia użytkowa [m ²]	1 537	1 619	1 698	1 776	5%↑

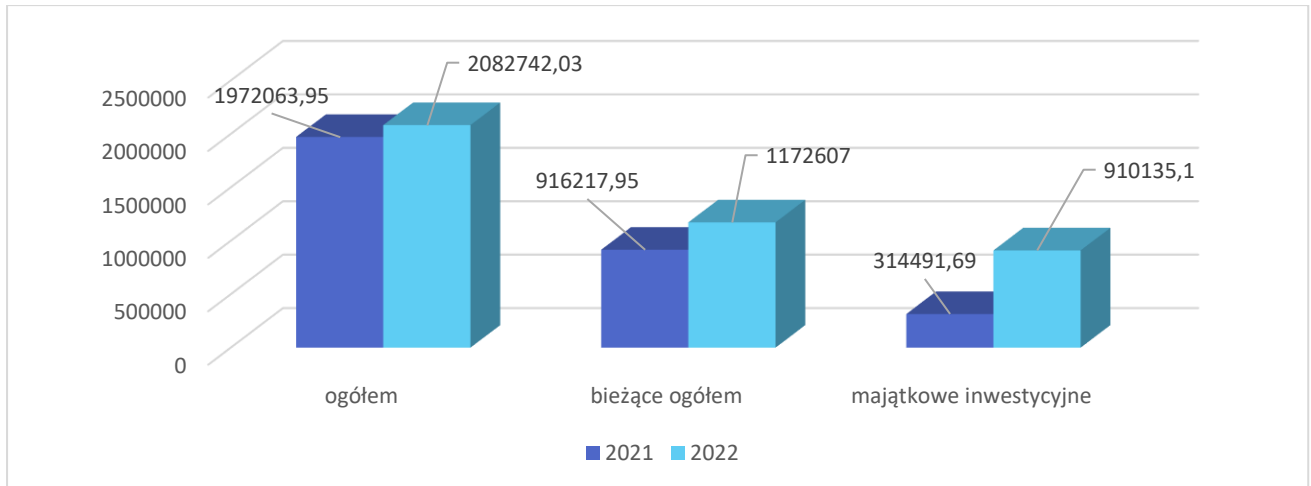
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

4.3. Finansowanie

W 2021 roku wydatki na gospodarkę mieszkaniową wykonane zostały na kwotę 2 082 742,03 zł, Na obsługę gospodarki mieszkaniowej przeznaczono ogółem 1 653 521,82 zł, w tym na wydatki bieżące w kwocie 888 344,71 zł obejmujące eksploatację oraz remonty budynków komunalnych. Na przebudowę mieszkań socjalnych poniesiono wydatki inwestycyjne w wysokości 765 177,11 zł z przeznaczeniem na przebudowę i termomodernizację budynków mieszkalnych z zasobu gminy.

Natomiast na gospodarkę gruntami i nieruchomościami zrealizowano wydatki bieżące w kwocie 182 541,39 zł.

WYKRES 4. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową (dział 700) [2021-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

TABELA 11. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową (dział 700) [2021-2022].

Wydatki [zł]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022 w zł
ogółem	1 972 063,95	2 082 742,03	110678,1
bieżące ogółem	916 217,95	1 172 607	256389,1
majątkowe inwestycyjne	314 491,69	910 135,1	170780,8
gospodarka gruntami i nieruchomościami	739 354,31	284 262,21	-455092

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy w Świdnicy.

4.4. Inwestycje i działania 2022

W zakresie mieszkalnictwa, w tym komunalnego, w gminie w 2022 roku zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 12. Najważniejsze inwestycje w zakresie mieszkalnictwa, w tym komunalnego, zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Przebudowa i termomodernizacja budynków mieszkalnych z zasobu Gminy	Mokrzyszów, Witoszów Dolny, Lutomia Górna, Lutomia Dolna	Przebudowa i termomodernizacja budynku mieszkalnego Mokrzyszów 28 – kontynuacja. Termomodernizacja i wymiana pokrycia dachu budynku 131 A w Witoszowie Dolnym Wykonanie projektu termomodernizacji budynków Lutomia Dona 7 i Lutomia Górna 50.	568 992,11	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
2	Budowa budynku komunalnego w Pszennie	Pszenna	Wykonanie mapy do celów projektowych dla działek 216, 225/1, 225/2 w Pszennie pod projektowane dwa budynki mieszkalne. Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej.	196 185,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
3	Remonty i eksploatacja mieszkań	Gmina Świdnica	Remonty w branży budowlanej, elektrycznej i sanitarnej lokali mieszkalnych, nadzory, przeglądy techniczne i kominarskie, dokumentacje projektowe, awarie. Wymiana źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych w budynku Mokrzyszów 112	539 095,74	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy w Świdnicy.

5. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

5.1. Bezrobocie

Bezrobocie. Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w gminie Świdnica zarejestrowanych było jedynie 275 osób bezrobotnych, a 47,64 % z nich stanowiły kobiety. Liczba osób pozostających bez pracy w gminie w porównaniu do 2021 roku zmniejszyła się o 4 osoby. Należy również podkreślić, że zarejestrowani bezrobotni stanowią jedynie 2,6 % ludności w wieku produkcyjnym w gminie. Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Świdnica odnotowano spadek liczby bezrobotnych do 25 roku życia – aż o 136 osób w porównaniu do 2012 roku. Obecnie ich liczba wynosi jedynie 28 osób. Znaczącą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby powyżej 50 roku życia, których udział w ogóle bezrobotnych wynosi 30,91% (85 os.). W przypadku osób pozostających długotrwale bez pracy również odnotowano pozytywne tendencje. Ich liczba od 2012 roku zmniejszyła się o 154 osoby, a obecnie ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wynosi 38,18%.

BEZROBOTNI:

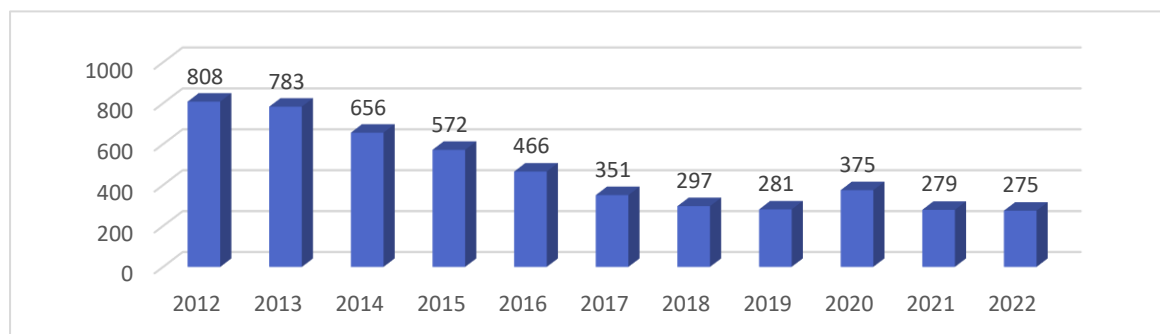
275 zarejestrowanych bezrobotnych, (spadek o 4 osoby w porównaniu do roku 2021) w tym: **131 to kobiety**

Z liczby ogółem

do 25 r. życia = 28 osób,
powyżej 50 r. życia 85 osób,
długotrwale bezrobotni 1055 osób.

Bezrobotni na 100 osób w wieku produkcyjnym =2,6, w tym kobiety 2,6

WYKRES 5. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem [2012-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABELA 13. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych [2012-2022].

Liczba bezrobotnych [osób]:	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2020-2021
ogółem	808	783	656	572	466	351	297	281	375	279	275	-4
kobiety	403	400	310	291	240	197	174	143	188	141	131	-10
do 25 roku życia	164	135	90	69	64	36	23	32	34	20	28	+8
powyżej 50 roku życia	226	226	231	206	175	137	93	89	98	81	85	+4
długotrwale bezrobotni	259	345	284	246	186	150	126	117	152	137	105	-32
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]:												
ogółem	7,3	7,1	5,9	5,2	4,2	3,2	2,9	2,6	3,5	2,6	2,6	0
kobiety	7,8	7,8	6,0	5,7	4,7	3,9	3,6	2,9	3,8	2,8	2,6	-0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.2. Przedsiębiorczość

Poziom przedsiębiorczości. W 2022 roku do rejestru REGON w gminie Świdnica wpisanych było ponad 2,07 tys. podmiotów gospodarczych (wzrost o 132 w porównaniu z rokiem 2021). W przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminie działalność prowadziło więc 1161,8 podmiotów gospodarczych (wzrost o 54,8 z rokiem 2021). W przypadku nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON przypadająca na 10 tys. ludności odnotowano wzrost o 12,1 w porównaniu z rokiem 2021.

PODMIOTY GOSPODARCZE:

2075 podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON
1161,8 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności
193,6 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
104,1 nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności

TABELA 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON [2021-2022].

	2021	2022	Zmiana 2021-2022
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1943	2075	+132
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1107	1161,8	+54,8
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	182,1	193,6	+11,5
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	92	104,1	+12,1

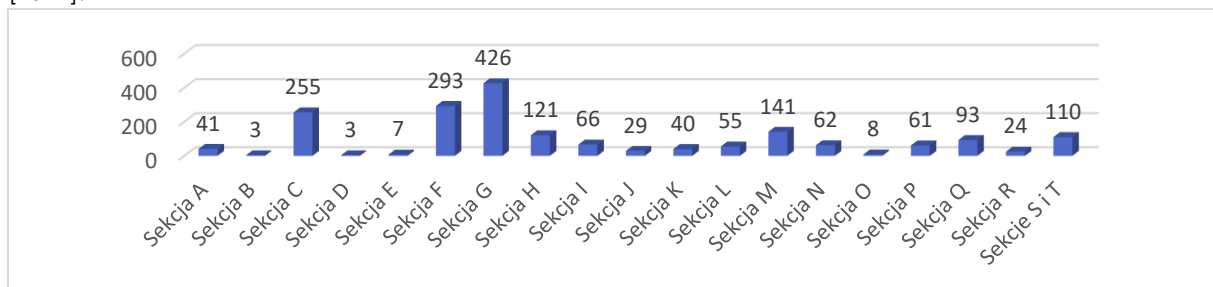
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura branżowa. Pod względem rodzaju prowadzonej działalności wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Świdnica, podobnie jak w kraju, przeważają przedsiębiorstwa związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów (sekcja G: 452 podmioty gospodarcze, **21,85%** podmiotów ogółem zarejestrowanych w gminie, rok wcześniej 441). Podmioty prowadzące działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym stanowią **13,29%** (sekcja C: 275 podmiotów- rok wcześniej 266), a **16,48%** związane jest z budownictwem (sekcja F: 341 – rok wcześniej 314 podmioty). Podmioty prowadzące działalność związaną z rolnictwem, w liczbie 43 (rok wcześniej 41), stanowią **2,08%** podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie. W gminie intensywnie rozwijają się również usługi związane z opieką zdrowotną i pomocą społeczną. W porównaniu z rokiem 2021 odnotowano wzrost z 102 do 114 podmiotów.

STRUKTURA BRANŻOWA:

21,85% handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (sekcja G)
14,53% przetwórstwo przemysłowe (sekcja C)
17,15% budownictwo (sekcja F)

WYKRES 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg rodzajów działalności (PKD) [2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABELA 15. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON [2021-2022].

Sekcja	Nazwa	Liczba podmiotów w 2022		Liczba podmiotów w 2021	Zmiana 2021-2022
		szł.	%	szł.	szł.
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43	2,08%	41	2
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	3	0,14%	3	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	275	13,29%	266	9
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,14%	2	1
Sekcja E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0,34%	8	-1
Sekcja F	Budownictwo	341	16,48%	314	+27
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	452	21,85%	441	+11
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	127	6,14%	121	+6
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	68	3,29%	65	+3
Sekcja J	Informacja i komunikacja	44	2,13%	37	+7
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	45	2,17%	44	+1
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	65	3,14%	60	+5
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	164	7,93%	153	+11
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	77	3,72%	71	+6
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	0,39%	8	0
Sekcja P	Edukacja	74	3,58%	68	+6
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	114	5,51%	102	+12
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	1,50%	27	+4
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	128	6,19%	107	+21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wielkość przedsiębiorstw. Pod względem wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy Świdnica, podobnie jak w całym kraju, w 2022 roku dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników – 2020 podmiotów gospodarczych stanowiących 97,35 % przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie. Działalność prowadziło tu również 52 podmioty gospodarcze zatrudniające od 10 do 49 osób (2,51% podmiotów ogółem) oraz 3 przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników.

KLASY WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW:

97,35% do 9 pracowników
(ROK 2021 = 97,2%)

2,51 % od 10 do 49 pracowników
(ROK 2021 = 2,6%)

0,14% od 50 do 249 pracowników
(ROK 2021 = 0,15%)

TABELA 16. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości [2021-2022].

Zatrudnienie:	2021	2022	Zmiana 2021-2022
0 – 9	1889	2020	+131
10 – 49	51	52	+1
50 – 249	3	3	0
250 – 999	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Indywidualną działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 1711 osób (wzrost o 116 osób w odniesieniu do roku 2021). Tę najbardziej popularną w kraju i najprostszą formę prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Świdnica prowadzi średnio 91 osób na 10 tys. ludności.

Indywidualna działalność gospodarcza w gminie Świdnica prowadzona była najczęściej w zakresie handlu i naprawy pojazdów (21,85%), budownictwa (16,48%) oraz przetwórstwa przemysłowego (13,29%). Działalność związaną z rolnictwem prowadziło 2,08% jednoosobowych przedsiębiorstw.

INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

1 711 osób prowadzących indywidualną działalność gospodarczą, związaną z:
21,85 % handlem i naprawą pojazdów samochodowych
16,48 % budownictwem
13,29 % przetwórstwem przemysłowym

TABELA 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą [2021-2022].

	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	1595	1711	+116
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	91	95,8	+4,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	14,95	16,00	+1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.3. Atrakcyjność inwestycyjna

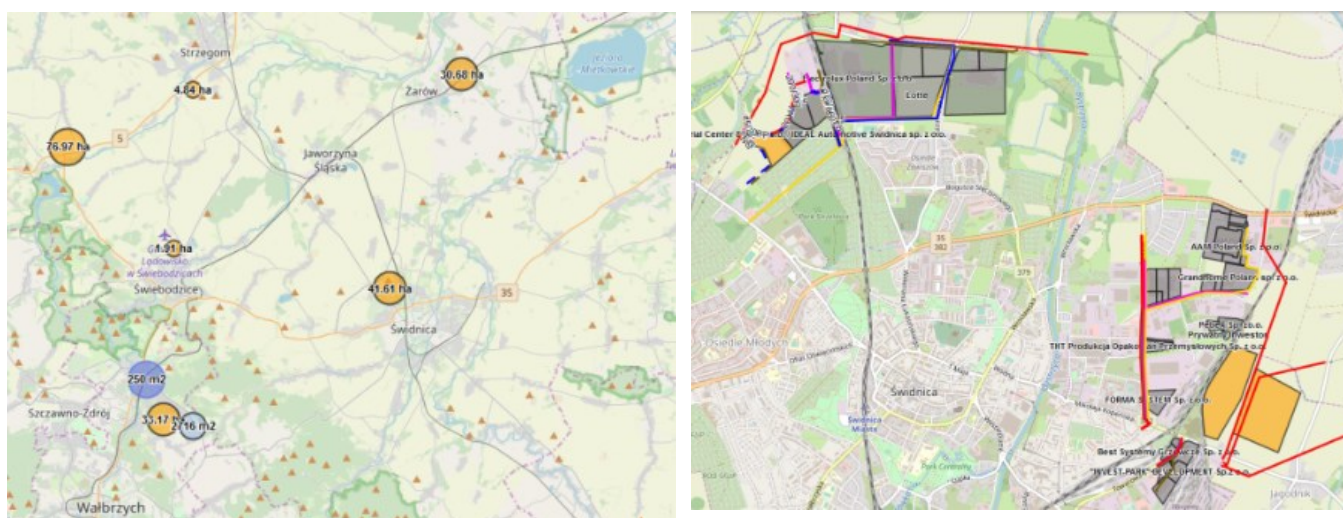
Instytucje otoczenia biznesu. Przedsiębiorcy na terenie gminy Świdnica mogą korzystać z usług Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB), prowadzących działalność na terenie miasta Świdnica i zapewniających wsparcie w początkowych stadiach działalności gospodarczej. INVEST-PARK Development Sp. z o. o. (IPD), spółka której celem statutowym jako IOB jest działanie na rzecz rozwoju regionalnego, m.in. poprzez stwarzanie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Głównym obszarem działalności spółki jest m.in. tworzenie atrakcyjnej oferty przestrzeni produkcyjno-magazynowych i biurowych w formie parków przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości uzupełniających tereny typu greenfield. Na terenie miasta Świdnica funkcjonuje również Inkubator Przedsiębiorczości Regionu Sudeckiego działający przy Sudeckiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Świdnicy. Jego głównym celem jest wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw oraz osób chcących założyć działalność gospodarczą. Przedsiębiorcy mogą również korzystać z usług innych instytucji biznesowych i stowarzyszeń biznesowych na terenie miasta, które zapewniają dostęp do wiedzy

i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia oraz przekazywanie informacji⁴. Ich działalność obejmuje między innymi organizację szkoleń, warsztatów i doradztwa, m.in. z zakresu prawa, finansów i rachunkowości, funduszy unijnych. Dzięki nim przedsiębiorcy mają również ułatwiony dostęp do środków finansowania działalności nowo powstających oraz już działających firm oraz usług finansowych.

Klastry. W mieście Świdnica działalność prowadzi Dolnośląski Klaster Energii Odnawialnej (DKEO), którego celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska oraz integracja przedsiębiorstw, ośrodków naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych, jednostek edukacyjnych instytucji i organizacji wspierających rozwój energii odnawialnej.

Strefy aktywności gospodarczej. Potencjalną atrakcyjność inwestycyjną gminy Świdnica zwiększają również funkcjonujące w jej sąsiedztwie podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej INVEST-PARK, w tym przede wszystkim podstrefa Świdnica.

SCHEMAT 3. Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej INVEST-PARK, w tym podstrefa Świdnica [2020].

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.invest-park.com.pl

⁴ Do instytucji tych zaliczyć należy między innymi takie organizacje gospodarcze jak: Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych (SSIG), Sudecka Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy (SIPH), Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Kupców Świdnickich (SPIKŚ), Stowarzyszenie Unia Przedsiębiorców Dolnego Śląska, Świdnicka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej (ŚR FSNT NOT), Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość (SWP) – Centrum Wspierania Biznesu, Polsko-Czeska Izba Przemysłowo Handlowa, Świdnickie Stowarzyszenie Kupców, Restauratorów i Przedsiębiorców „KADUCEUSZ, Dolnośląskie Stowarzyszenie Ochrony Bezrobotnych, Klub Rotary Świdnica – Wałbrzych.

6. OŚWIATA I WYCHOWANIE

38
Strona 28

6.1. Wychowanie przedszkolne

W 2022 roku na terenie gminy Świdnica działały 3 przedszkola samorządowe w Bystrzycy Dolnej, Pszennie i Witoszowie Dolnym (364 miejsc), 2 przedszkola niepubliczne w Boleścinie i Krzyżowej (60 miejsc) oraz 5 oddziałów przedszkolnych w trzech szkołach podstawowych (125 miejsc). **Wychowaniem przedszkolnym** na obszarze gminy w 2022 roku w placówkach samorządowych oraz niepublicznych objętych było ogółem ok. 511 dzieci.

Do przedszkoli gminnych w roku szk. 2021/2022 ogółem uczęszczało 361 wychowanków w wieku od 3 do 6 lat, a do oddziałów przedszkolnych w trzech szkołach podstawowych uczęszczało 81 dzieci, głównie sześciolatków, realizujących obowiązkowe przygotowanie do nauki w szkole.

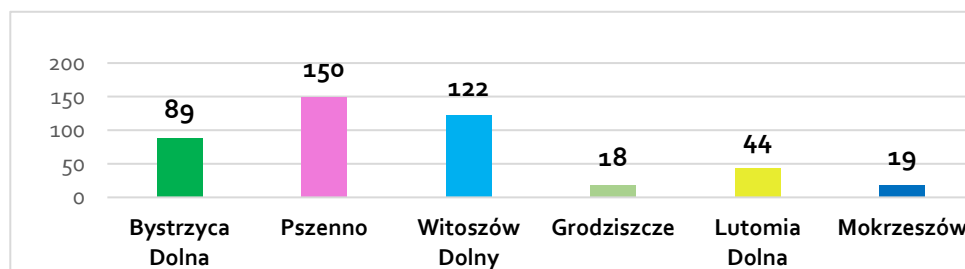
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W GMINIE:

9 placówek, (549 miejsc), w tym:

5 przedszkoli, w tym 2 niepubliczne (424 miejsc)

5 oddziałów przedszkolnych w 3 szkołach podstawowych (125 miejsc)

WYKRES 7. Liczba dzieci w gminnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w roku 2021/2022

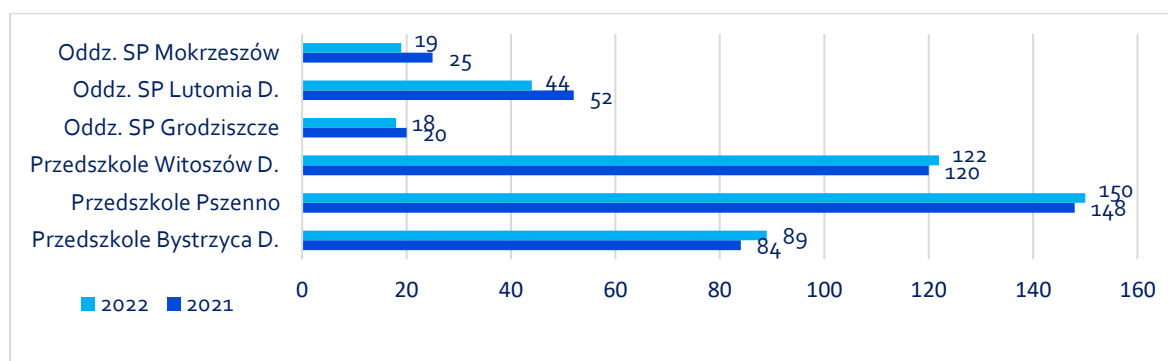

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

Ogółem w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez Gminę Świdnica w roku szkolnym 2021/2022 wychowaniem przedszkolnym objętych było 442 wychowanków, o 7 dzieci mniej niż w poprzednim roku szkolnym.

Od marca 2022 roku do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych zapisywane były dzieci narodowości ukraińskiej, które przybyły do Polski z powodu konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Największą liczbę dzieci zapisano do Przedszkola w Bystrzycy Dolnej oraz do Niepublicznego Przedszkola „Zielona Kraina” w Krzyżowej, gdzie utworzono dodatkowy oddział przedszkolny dla dzieci ukraińskich. Ze względu na częste przemieszczanie się uchodźców, liczba dzieci zmieniała się bardzo często. W związku z napływem dzieci uchodźców z Ukrainy zmienione zostały przepisy prawa oświatowego w zakresie maksymalnej liczebności dzieci w oddziałach przedszkolnych i w klasach I-III, umożliwiając zwiększenie liczby dzieci z 25 do 28 w oddziale.

WYKRES 8. Liczba dzieci w gminnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w roku 2021 i 2022

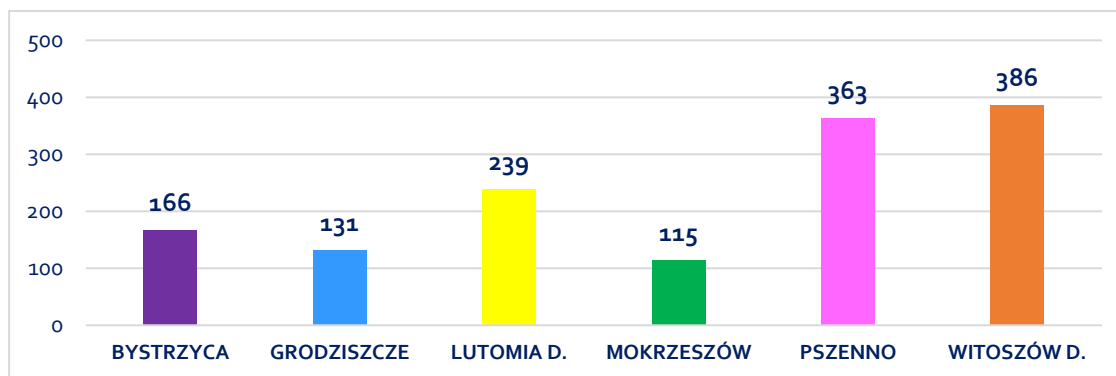
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

Na terenie Gminy Świdnica działają dwa niepubliczne przedszkola (Boleścina i Krzyżowa), do których ogółem w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało średnio ok. 60 dzieci w tym blisko 42 dzieci będących mieszkańcami naszej gminy. Dodatkowo w okresie wiosennym 2022 r. do placówki w Krzyżowej uczęszczało średnio ok. 7 dzieci z Ukrainy, a do Boleścina 2 ukraińskich dzieci niepełnosprawnych (łącznie ok. 69 dzieci).

6.2. Szkolnictwo podstawowe

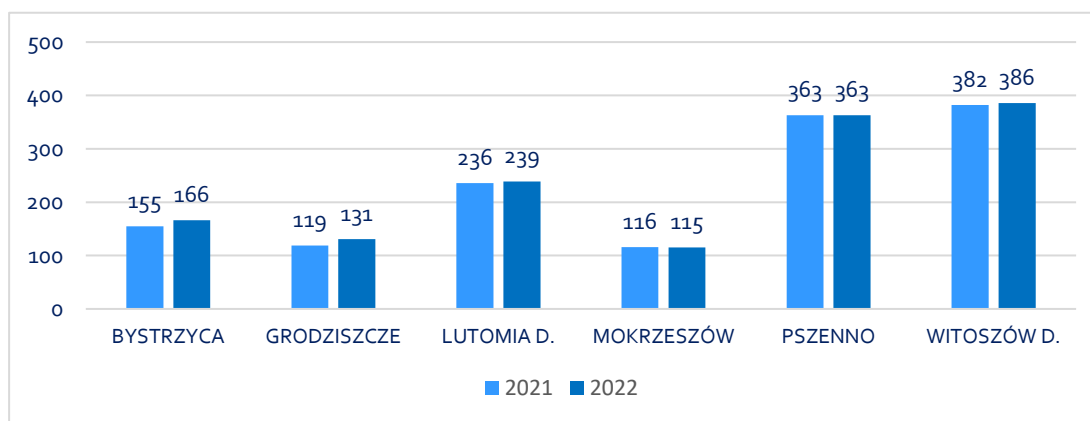
Gmina Świdnica jest organem prowadzącym dla sześciu szkół podstawowych. Ogółem do szkół podstawowych w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało 1.400 uczniów, tj. o 54 uczniów więcej, niż w roku poprzednim. Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Witoszowie Dolnym – 386, najmniej do Szkoły Podstawowej w Mokrzeszowie – 115. Ogółem we wszystkich gminnych szkołach działało 77 oddziałów klasowych, po 19 oddziałów w SP Pszenno i SP Witoszów Dolny, 14 w SP Lutomia Dolna, 9 w SP Bystrzyca Górna oraz po 8 oddziałów w SP Grodziszczce i SP Mokrzeszów.

WYKRES 8. Uczniowie szkół podstawowych (kl. I-VIII) w roku szkolnym 2021/2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

WYKRES 9. Uczniowie szkół podstawowych w roku 2021 i 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

Od miesiąca lutego 2022 r., kiedy rozpoczął się konflikt zbrojny na Ukrainie, do szkół, podobnie jak do przedszkoli, zaczęli napływać uczniowie narodowości ukraińskiej, których liczba zmieniała się w zależności od sytuacji uchodźców oraz miejsca pobytu dzieci. Ogółem do czerwca 2022 roku do gminnych szkół uczęszczało ok. 80 dzieci z Ukrainy (najwięcej do SP Bystrzyca Górna i SP Grodziszczce z uwagi na pobyt dużej liczby uchodźców w SSM w Lubachowie oraz na terenie Fundacji Krzyżowa). W drugiej połowie roku 2022 liczba dzieci narodowości ukraińskiej w szkołach i przedszkolach wzrosła nawet do ponad stu. Dzieci miały zorganizowane w szkołach dodatkowe zajęcia języka polskiego, ponadto uczestniczyły w zajęciach dydaktycznych w swoich klasach. Rotacja uczniów ukraińskich nasiliła się, gdy część z nich podjęło naukę zdalną w swojej szkole ukraińskiej – wówczas uczniowie zaprzestali uczęszczania do szkoły polskiej.

Wyniki egzaminów uczniów klas ósmych i egzaminów gimnazjalnych:

Uczniowie klas VIII szkół podstawowych na egzaminie ósmoklasisty, który odbył się w maju 2022 r., przystąpili do trzech pisemnych egzaminów:

- pierwszego dnia – egzamin z języka polskiego - trwał 120 minut,
- drugiego dnia – egzamin z matematyki - trwał 100 minut,
- trzeciego dnia – egzamin z języka obcego nowożytnego - trwał 90 minut.

W arkuszu egzaminacyjnym z każdego przedmiotu znajdowały się zarówno zadania zamknięte (tj. takie, w których uczeń wybierał jedną odpowiedź z kilku podanych), jak i zadania otwarte (tj. takie, w których uczeń samodzielnie formułował odpowiedź).

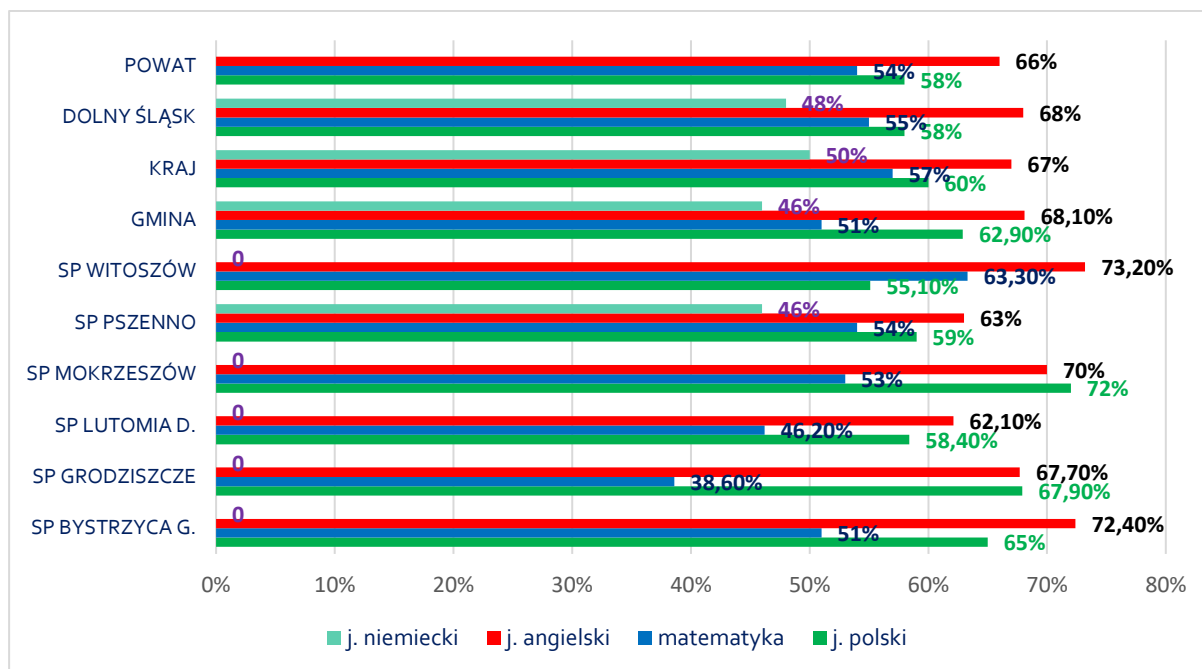
Wyniki egzaminów uzyskane przez ósmoklasistów gminnych szkół podstawowych obrazuje tabela i wykres:

TABELA 18. Wyniki egzaminów klas ósmych w roku szk. 2021/2022

PLACÓWKA	J. POLSKI	MATEMATYKA	j. angielski	j. niemiecki
SP BYSTRZYCA G.	65%	51%	72,4%	-
SP GRODZISZCZE	67,9%	38,6%	67,7%	-
SP LUTOMIA D.	58,4%	46,2%	62,1%	-
SP MOKRZESZÓW	72%	53%	70%	-
SP PSZENNO	59%	54%	63%	46%
SP WITOSZÓW	55,1%	63,3%	73,2%	-
GMINA	62,9%	51%	68,1%	46%
KRAJ	60%	57%	67%	50%
DOLNY ŚLĄSK	58%	55%	68%	48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

WYKRES 10. Wyniki egzaminów klas ósmych w roku szkolnym 2021/2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

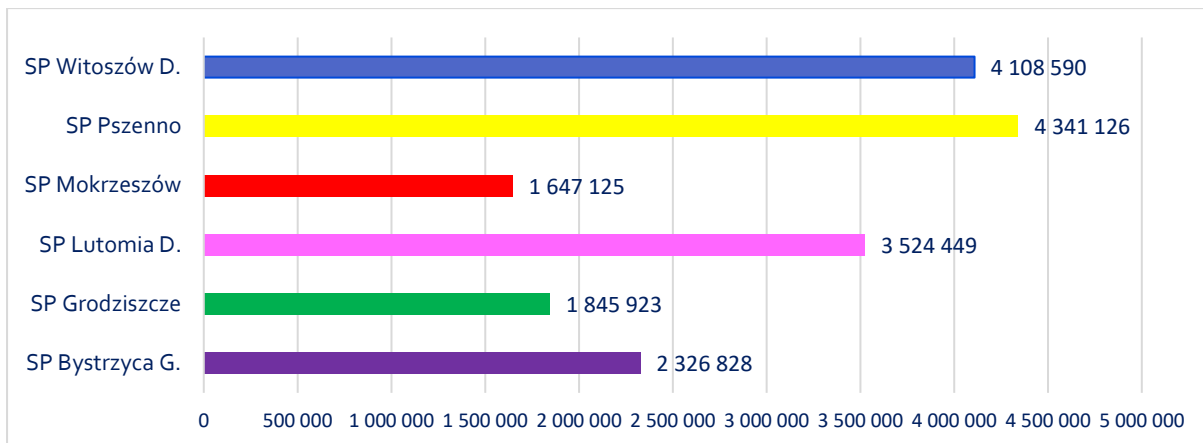
6.3. Finansowanie oświaty

Wydatki budżetowe w dziale 801 na oświatę i wychowanie w roku 2022 wyniosły 35 783 747,21 zł, tj. o 6 204 303,04 zł więcej niż w roku 2021 i o 12 404 308,34 więcej niż w roku 2020. Na funkcjonowanie szkół podstawowych przeznaczono 23 784 889,95 zł, w tym kwotę 17 110 712,04 zł na wydatki bieżące szkół oraz kwotę 5 954 849,17 zł na wydatki inwestycyjne. W ramach wydatków bieżących sfinansowano wynagrodzenia osobowe nauczycieli i pracowników szkół wraz z pochodnymi, dodatkowe wynagrodzenie roczne, wynagrodzenia bezosobowe, zakup materiałów i wyposażenia, zakup pomocy dydaktycznych, energii elektrycznej, gazu, wody, usług remontowych, wywóz nieczystości, naprawy bieżące, usługi bhp, monitoring obiektów szkolnych, kursy, szkolenia, podróże służbowe, odpisy na ZFŚS.

W ramach wydatków inwestycyjnych na szkoły podstawowe środki przeznaczono na zadania pn.:

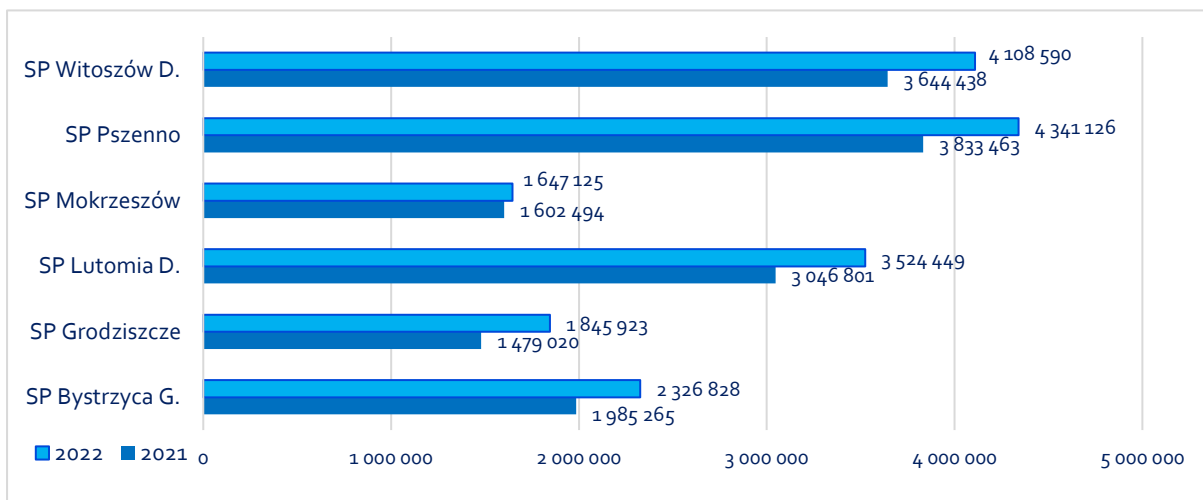
- „Przebudowa i modernizacja obiektów szkolnych na terenie Gminy Świdnica” w kwocie 284 072,78 zł,
- „Przebudowa Szkoły Podstawowej w Bystrzycy Górnej – etap II” w kwocie 1 353,00 zł,
- „Budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grodziszczu” w kwocie 4 940 382,05 zł, w tym 1 990 000 zł z Rządowego Funduszu Polski Ład,
- Modernizacja boiska w Pszennie – 609 041,35 zł,
- Poprawa efektywności energetycznej w obiektach oświaty – 110 999,99 zł.

WYKRES 11. Wydatki bieżące szkół podstawowych w roku 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

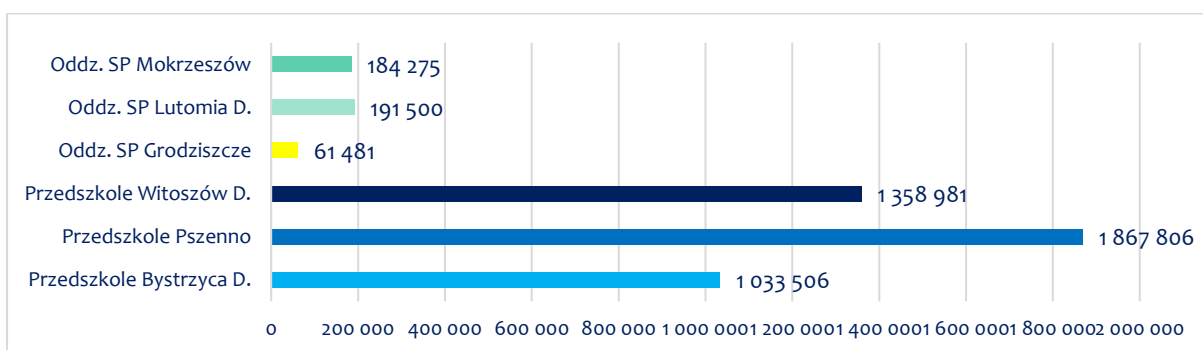
WYKRES 12. Wydatki bieżące szkół podstawowych w roku 2021 i 2022

Wzrost wydatków bieżących na szkoły podstawowe w roku 2022 w stosunku do roku 2021 został spowodowany przede wszystkim przez wzrost wynagrodzeń minimalnych pracowników, wzrost wynagrodzeń nauczycieli, a także duży wzrost kosztów opłat za media (gaz, opał, energia elektryczna) i usługi świadczone na rzecz placówek oświatowych.

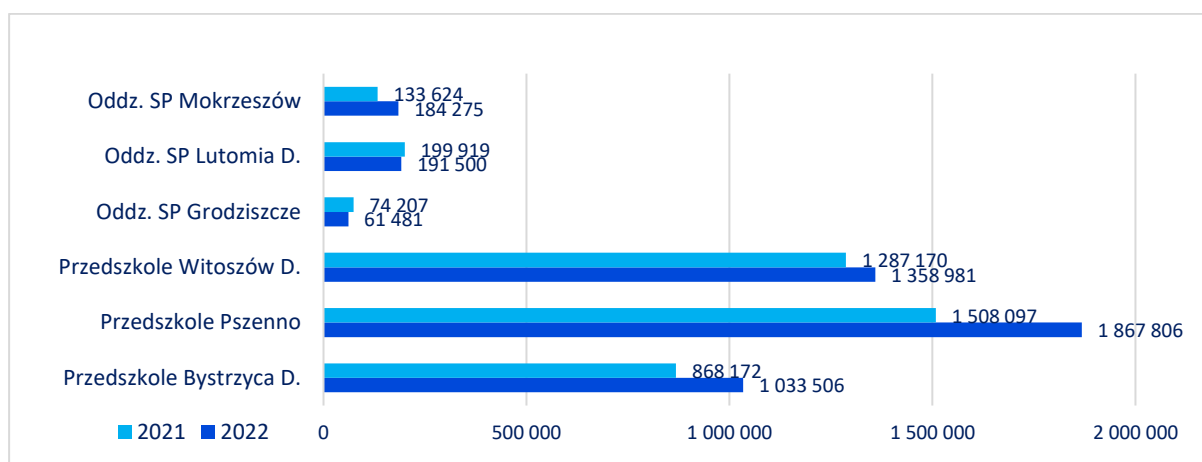
Wydatki poniesione w 2022 roku na przedszkola to kwota 6 038 271,58 zł, z czego wydatki bieżące trzech gminnych przedszkoli to kwota 4 260 293,35 zł (o 596 854,22 zł więcej niż w roku 2021), a wydatki na oddziały przedszkolne w trzech szkołach podstawowych wyniosły 437 255,53 zł. Na zadanie inwestycyjne pn.: „Budowa przedszkola w Pszenniu przy ul. Słonecznej” wydatkowano 153 003,38 zł.

WYKRES 13. Wydatki oddziałów przedszkolnych i przedszkoli w roku 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

WYKRES 14. Wydatki oddziałów przedszkolnych i przedszkoli w roku 2021 i 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Oświaty

Do niepublicznych przedszkoli na terenie gminy oraz poza gminą, a także do przedszkoli publicznych w innych gminach uczęszczało łącznie średniorocznie ok. 218 dzieci będących mieszkańcami Gminy Świdnica. Wydatki poniesione na dotacje udzielane niepublicznym przedszkolom działającym na terenie Gminy Świdnica oraz na zwroty dotacji, którą na dzieci będące mieszkańcami Gminy Świdnica udzielały inne samorządy, a także zwrotu kosztów pobytu naszych dzieci w przedszkolach publicznych prowadzonych przez inne gminy, to łącznie kwota 1 579 794 zł (o 153 343 zł więcej niż w roku 2021).

W ramach wydatków na oświatę znaczącą kwotę stanowią wydatki na dowożenie uczniów do szkół – w 2022 roku była to kwota 1 287 872,32 zł (o 335 416,29 zł więcej niż w roku 2021) - znaczny wzrost kosztów dowozów wynikał z dużo wyższej stawki za wozokilometr, co spowodowane było wzrostem cen paliwa oraz kosztów pracy. Wydatki oświatowe obejmowały również doszkadzanie i doskonalenie nauczycieli na kwotę 88 404,57 zł. Na funkcjonowanie stołówki szkolnej w SP Lutomia Dolna wydatkowano kwotę 285 631,69 zł.

Znaczącą kwotę w wydatkach oświatowych stanowią wydatki na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych – 372 862,05 zł oraz dla uczniów w szkołach podstawowych – 1 966 260,86 zł (o 476 642,33 zł więcej niż w roku 2021) – w ramach tych środków zatrudnieni są w placówkach pedagogzy, psychologzy, logopedzi, pedagodzy specjalni, nauczyciela wspomagający, pomoce nauczycieli, a także realizowane są zajęcia indywidualne, zajęcia rewalidacyjne oraz zajęcia specjalistyczne z uczniami posiadającymi orzeczenia o niepełnosprawności oraz zalecenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

W ramach wydatków na oświatę poniesiono duże nakłady na dodatkowe zadania oświatowe na rzecz dzieci i uczniów z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – łącznie wydatkowano kwotę 781 921 zł – środki na ten cel w całości pochodziły z Funduszu Pomocy. Przeznaczono je na organizację nauki j. polskiego dla dzieci z Ukrainy, zakup podręczników i niezbędnych materiałów, a także zakup pomocy dydaktycznych.

Wydatki w ramach edukacyjnej opieki wychowawczej środki finansowe przeznaczono na:

- świetlice szkolne – 837 506,04 zł,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym – 47 308,81 zł,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym – 71 550 zł,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Lubachowie – 885 548,32 zł.

Wysokie koszty funkcjonowania SSM w Lubachowie spowodowane zostały tym, że w związku z wojną na Ukrainie, w schronisku zostali umieszczeni uchodźcy, głównie kobiety z dziećmi, którzy od marca 2022 roku zamieszkują w obiekcie, co generuje wysokie koszty mediów, szczególnie ogrzewania i energii elektrycznej.

6.4. Działania i projekty zrealizowane w gminnych placówkach oświatowych w 2022 r.

W zakresie edukacji i wychowania w gminie w 2019 roku zrealizowane zostały m.in. następujące projekty i działania:

Najważniejsze działania i projekty w zakresie edukacji i wychowania zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis
1.	Zapewnienie uczniom dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	Gmina Świdnica	Wydatki w tym rozdziale sfinansowane w całości z dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa (zadanie zlecone) przeznaczono na zakup podręczników, materiałów ćwiczeniowych i edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych. Wydatkowano w 2022 roku na ten cel 126 956,03 zł.
2.	Przedsięwzięcie Ministra Edukacji i Nauki Poznaj Polskę	Gmina Świdnica	W ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki w szkołach podstawowych zrealizowano wycieczki edukacyjne w celu poznawania Polski, jej środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii oraz osiągnięć polskiej nauki. W 2022 roku wydatkowano kwotę 236 247,00 zł, z tego z dotacji 175 853,60 zł i z środków własnych 60 393,40 zł
3.	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Gmina Świdnica	W ramach programu pięć szkół podstawowych oraz 3 przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych zostały doposażone w nowości wydawnicze - książki i e-booki do bibliotek szkolnych. Koszt całkowity realizacji programu 74 500 zł, w tym z dotacji 58 500 zł, wkład własny 16 000 zł.
4.	Rządowy Program Laboratoria Przyszłości	Gmina Świdnica	W ramach programu wszystkie szkoły otrzymały wsparcie finansowe na zakup wyposażenia technicznego potrzebnego w kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności manualnych i technicznych, umiejętności samodzielnego i krytycznego myślenia, zdolności myślenia matematycznego oraz umiejętności w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, jak również pracy zespołowej. Na realizację programu wydatkowano kwotę 319 900,82 zł – środki w całości pochodziły z dotacji z budżetu państwa.
5.	Cyfrowa Gmina – Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR	Gmina Świdnica	W ramach programu Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR na zakup laptopów i komputerów stacjonarnych wraz z oprogramowaniem oraz tabletów, które przekazano dzieciom z rodzin pegeerowskich wydatkowano kwotę 294 969,99 zł , która w całości pochodziła z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Inne działania i projekty realizowane przez gminne placówki oświatowe w roku 2022:

- Program „Umiem pływać” dla uczniów klas I-III - nauka pływania na basenie w Witoszowie Dolnym – program finansowany w ramach środków Ministerstwa Sportu;
- Nauka pływania dla wszystkich chętnych uczniów w ramach realizacji zajęć pozalekcyjnych SKS na basenie w Witoszowie Dolnym - finansowany w ramach środków własnych gminy;
- Program „Sprawny Dolnoślązaczek” – doskonalenie sprawności ruchowej w zakresie sześciu dyscyplin: lekkoatlety, gimnastyka, badmintonisty, koszykarza, pływaka i rowerzysty - program finansowany w ramach środków Województwa Dolnośląskiego;
- Program SKS- ogólnopolski program upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzież - program finansowany w ramach środków Ministerstwa Sportu ;
- Program „Mały Mistrz” dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej – rozwijanie zainteresowań sportem i kulturą fizyczną - program finansowany w ramach środków Ministerstwa Sportu;
- Udział uczniów SP Witoszów Dolny w comiesięcznych zawodach sportowych na stadionie w Świdnicy „Czwartki lekkoatletyczne”;
- Realizacja programów zdrowotnych, m.in.: Mleko z klasą, Owoce i warzywa w szkole, Śniadanie daje moc, 5 porcji warzyw i owoców, Trzymaj formę, bądź aktywny, Ruch to zdrowie, Żyj smacznie i zdrowo, Zdrowo jem, więcej wiem, 5 porcji zdrowia w szkole, Zdrowa przyszłość w moich rękach, Bieg po zdrowie;
- Dzieci z przedszkoli i oddziałów przedszkolnych brały udział w projekcie ogólnopolskim Zdrowo i sportowo;

- Udział w ogólnopolskiej akcji edukacyjnej „Dzieci uczą rodziców” promującej tematykę bezpieczeństwa, ekologii, kultury i historii;
- Udział w działaniach kwalifikacyjnych programów Fundacji Orange SuperKoderzy i MegaMisja- pozyskanie grantu na zakup robotów do nauki programowania oraz materiałów edukacyjnych i środków na przeszkolenie nauczycieli;
- Organizacja zajęć dydaktycznych w ośrodkach edukacji pozaformalnej: projekt ogrodowy w Krzyżowej oraz zajęcia w Centrum Edukacji Ekologicznej w Myśliborzu;
- Wszystkie szkoły przystąpiły do ogólnopolskiego projektu „Edukacyjna Sieć Antysmogowa” - to program informacyjny na rzecz czystego powietrza realizowany przez Państwowy Instytut Badawczy NASK we współpracy z Polskim Alarmem Smogowym.
- Uczniowie uczestniczyli w happeningu „Człowiek przyjacielem czy wrogiem przyrody”, zajęciach na terenie PUO, akcji z okazji Dnia Ziemi, wykonywali plakaty „Zainwestuj w naszą planetę”;
- Realizacja działań i programów ekologicznych, m. in.: Sprzątanie świata, Tydzień Edukacji Globalnej, Kubusiowi Przyjaciele Natury, Akademia bezpiecznego Puchatka;
- Realizacja projektu „Nawzajem sobie potrzebni” – wspólne działania uczniów i przedszkolaków z seniorami – dziadkami i babciami;
- Uczniowie brali udział w licznych konkursach, np.: Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur, zDolny Ślązak: matematyka, biologia, j. polski, fizyka, j. niemiecki, historia, Ogólnopolski Konkurs „Ekologiczna choinka”, Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla dzieci „Bezpiecznie na wsi mamy, bo ryzyko upadków znamy”, Ogólnopolski konkurs „Orzeł edukacji wczesnoszkolnej”, Ogólnopolski Międzyszkolny Konkurs Programistyczny PiXBlocks Challenge, Ogólnopolski Konkurs Matematyczno-Informatycznym „InstaLogik”, Powiatowy Konkurs Matematyczno-Przyrodniczy, Powiatowy Konkurs Poezji Patriotycznej, Dolnośląskie IX Dyktando Niepodległościowe „Po prostu o historii”, Konkurs czytelniczy „Baśniowy świat Pana Kleksa” i wiele innych. Uczniowie szkół gminnych uczestniczyli także w interaktywnych warsztatach „Turystyczna Szkoła”, w europejskim Tygodniu Kodowania, w ogólnopolskim programie „Uczymy dzieci programować”;
- Przedszkolaki uczestniczyły w różnych dodatkowych zajęciach, projektach i programach: Międzynarodowy Projekt Czytelniczy „Magiczna Moc Bajek”, Projekt Edukacyjny „#20 minut dla matematyki”, Ogólnopolski Program Edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne” organizowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Program Edukacyjny „Czyste powietrze wokół nas” organizowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną- program całoroczny, Ogólnopolska Akcja Pola Nadziei.

TABELA 19. Najważniejsze inwestycje w zakresie edukacji i wychowania zrealizowane w 2022 roku

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Przebudowa i modernizacja obiektów szkolnych na terenie Gminy Świdnica	Grodziszczce	Dokumentacja projektowo - kosztorysowa aranżacji Sali komputerowej w szkole podstawowej w Grodziszczcu. Wykonanie adaptacji sali na pracownię informatyczną. Zakres robót obejmował: wykonanie nowej instalacji elektrycznej i inst. komputerowej, montaż żaluzji w oknach, montaż nowego oświetlenia, wykonanie nowych tynków oraz posadzki wraz z wykładziną, montaż nowych rozdzielnic: elektrycznej i komputerowej, montaż 2 klimatyzatorów, montaż rzutnika i ekranu. wymiana drzwi wejściowych.	284 072,78	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
2	Budowa pełnowymiarowej Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grodziszczcu	Grodziszczce	Wykonanie robót konstrukcyjnych, izolacyjnych, pokrycia dachu i montażu stolarki zewnętrznej wraz z sieciami i nadzorem inwestorskim.	1 990 000,00 (Polski Ład) 2 955 232,05 (wkład własny)	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
3	Modernizacja boiska w Pszennie	Pszemno	Wykonanie przebudowy boiska wielofunkcyjnego. Roboty obejmowały: demontaż istniejącej nawierzchni boiska wraz z urządzeniami boiskowymi, wykonanie nowej podbudowy kamiennej, wykonanie odwodnienia liniowego, wykonanie nowego przykanalika kan. deszczowej wraz ze studnią chłonną, wykonanie nowej nawierzchni poliuretanowej wraz z montażem urządzeń boiskowych, piłkochwyłów wokół boiska, nowej furki i bramy wjazdowej, dojścia z kostki betonowej oraz utwardzenie placu pod stojaki rowerowe.	609 041,35	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
4	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach oświaty	Lutomia Dolna	Wykonanie projektu termomodernizacji budynków szkoły podstawowej w Lutomi Dolnej wraz z przebudową sali gimnastycznej.	119 999,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
5	Budowa przedszkola przy ul. Słonecznej w Pszennie	Pszemno	Wyposażenie budynku przedszkola w meble, sprzęt i pomoce edukacyjne	153 003,38	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GZO

Żłobek Gminny w Pszennie w 2021 r.

Żłobek Gminny w Pszennie, który rozpoczął swoją działalność opiekuńczo-wychowawczą 1 grudnia 2021 roku, sprawuje opiekę nad dziećmi od godziny 6.00 do godziny 17.00. Placówka dysponuje 96 miejscami dla dzieci w wieku od 1 roku do 3 lat. Do żłobka uczęszczało w 2022 roku średniorocznie ok. 82 dzieci. W żłobku zatrudnionych jest 14 wykwalifikowanych opiekunek, 3 pokojowe oraz pielęgniarka, a także 3-osobowy personel kuchni, który przygotowuje smaczne i zdrowe posiłki dla dzieci uczęszczających do żłobka oraz dla dzieci z Przedszkola w Pszennie (przy ul. Słonecznej) oraz intendentka i konserwator. Na funkcjonowanie żłobka w 2022 roku wydatkowano w ramach wydatków bieżących kwotę 1 980 942,15 z przeznaczeniem m.in. na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, materiały i wyposażenia, zakup artykułów żywnościowych, artykułów gospodarczych i środków czystości, zakup gazu, odpisy na ZFŚS. W ramach wydatków inwestycyjnych na kwotę 88 653,28 zł zakupione zostały: samochód do przewozu posiłków oraz dowozu zakupów do kuchni żłobkowej, kocioł gazowy 150 litrowy do kuchni (niezbędny w związku ze zwiększeniem liczby dzieci korzystających z posiłków przygotowywanych przez kuchnię żłobkową) oraz traktor ogrodowy do koszenia trawy.

7. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

7.1. Kultura

Jednostkami prowadzącymi działalność na terenie gminy w zakresie kultury jest **Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji** oraz **Gminna Biblioteka Publiczna**. Aktywność ośrodka przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców gminy kulturą, sztuką profesjonalną i amatorską, tradycjami i obrzędami, ułatwiła również rozwój ich talentów i uzdolnień. Ma również na celu umożliwiać też ciekawe zorganizowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży czy dorosłych, poprzez zajęcia zespołów pieśni i tańca, formacji tanecznych czy grup śpiewaczych. Gminna Biblioteka Publiczna z/s w Pszennie wraz z 3 filiami w: Lutomi Dolnej, Bystrzycy Górnej i Grodziszczu dysponuje księgozbiorem w postaci 22 778 woluminów. Na 1 placówkę biblioteczną przypada obecnie 4 245 mieszkańców gminy. Liczba wypożyczeń wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 850 egz. i wyniosła: 21 124 książki. Biblioteka wraz z filiami prowadzi szeroką działalność w środowisku lokalnym: Spotkanie pt. "Czytamy razem" gdzie seniorzy czytali dzieciom a dzieci i młodzież seniorom.

- Teatr edukacyjny dla dzieci i rodziców. Temat sztuki „Kto w bibliotece gości i kradnie mądrości” . Obecne były dzieci przedszkolne i klasy młodsze szkolne wraz z opiekunami oraz inne dzieci z rodzicami. Obecnych było 138 osób
- Spotkanie autorskie z pisarką książek dla kobiet Joanną Chwistek.
- Trzy wieczory poetyckie. Na jednym z takich wieczorów czytelnicy zaprezentowali swoje własne wiersze.
- Wspólny wyjazd czytelników wraz z członkami Związku Sybiraków do Opery Wrocławskiej i Panoramy Raławickiej.

Ponadto w bibliotekach odbywają się przedświąteczne spotkania. Łącznie dla czytelników w 2021 r. zorganizowano 56 spotkań w których wzięły udział 43 osoby.

Istotną rolę w życiu kulturalnym pełni również **Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego** – organizacja promująca działalność międzynarodowego centrum spotkań i wymiany młodzieżowej oraz popularyzację dziedzictwa z Kręgu Krzyżowej, mająca swoją siedzibę na terenie gminy Świdnica. Prowadzone przez nią Międzynarodowe Centrum Spotkań Młodzieży organizuje spotkania młodzieży, seminaria historyczne oraz imprezy kulturalne.

Foto: Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego

W 2022 roku w gminie Świdnica zorganizowanych zostało 25 **impresz kulturalnych**, w tym: koncerty Ziemi Świdnickiej (w kościele w Pszennie, w Grodziszczu, w Bojanicach), rekonstrukcja bitwy pod Burkatowem, Dożynki Gminne (w tym: program artystyczny „Misterium Chleba” w wykonaniu Ludowo Estradowego Zespołu Mokrzeszów, koncert wykonawcy Sławomira), III Gminna Senioriada (w tym: Operetka na wynos, wyjazd z Góry Izerskiej z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety), spotkanie z A. Dobkiewicz autorką książki pt. „Dziewczyny z Gross Rosen”, wieczór kolęd i pastorałek przy szopce bożonarodzeniowej w Burkatowie połączony z występami lokalnych artystów, 4 występy grupy teatralnej „Teatr Maski” dla dzieci – teatr edukacyjny „Za pasem Święta, ktoś majstrował przy prezentach”, I Gminny Turniej Kół Gospodyń Wiejskich w Lutomi Górnej, koncert świąteczny dla dzieci „Piosenki z bajek Disneya”, śpiewanie kolęd w Pszennie „Kolęd czas, wigilia w nas”, gminne obchody święta odzyskania niepodległości w dniu 11 listopada w tym: akademie przygotowana przez Szkołę Podstawową w Witoszowie Dolnym i koncert Rozśpiewanych Dzieciaków z gminy Świdnica, rajd turystyczny na Górę Borowa z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety, Wielkie Kiszenie Kapusty w Gogołowie, cykl 4 spotkań pn. „Danie wspólnych chwil”, w tym koncerty lokalnych artystów, III Dolnośląski Weekend z Questami w Makowicach i w Pszennie, Cyko-kocyk-piknik w Krzyżowej - warsztaty ekologiczne i artystyczne, spektakl przedszkola „Zielona Kraina”, teatrzyk na leżakach dla dzieci „Ekologia z Alicją, Królikiem i Kapelusznikiem”, festyn rodzinny i Gminny Dzień Dziecka w Mokrzeszowie, koncert noworoczny zespołu Pectus „Kolędy przy kominie”, jarmark wielkanocny w Pszennie, występ kabaretu „Paranienormalni”, XXX-lecie zespołu „Ale Babki”, LX-lecie Koła Gospodyń Wiejskich w Witoszowie Dolnym, koncert pn. „Dla Ciebie Mamo” w Bystrzycy Górnej, III Śpiewanie przy fładze w Lutomi Górnej, warsztaty artystyczne dla dzieci i dorosłych organizowane w obiektach gminnych (m.in. florystyczne, taneczne, plastyczne, kulinarne, rękodzielnicze).

TABELA 20. Imprezy kulturalne zorganizowane na terenie gminy [2016-2022]

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
liczba imprez kulturalnych zorganizowanych na terenie gminy [szt.]	7	7	9	11	12	8	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji.

Na terenie gminy Świdnica działa szereg zespołów ludowych, śpiewaczych oraz pieśni i tańca m.in.: zespół śpiewaczy „Ale Babki”, zespół śpiewaczy „Kądziołeczka”, zespół śpiewaczy „A to Heca”, teatrzyk obrzędowy „Pogwarki”, Ludowo Estradowy Zespół „Mokrzeszów”. W gminie działają również formacje taneczne „Mażorettek” w Pszennie oraz w Witoszowie Dolnym.

W 2021 r. odbyły się prowadzone coroczne wakacyjne warsztaty muzyczne dla uczniów szkół gminnych w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie. Na terenie gminy działają m.in.:

Koła Gospodyń Wiejskich w: Bojanicach, Bolescinie, Burkatowie, Gogołowie, Komorowie, Krzyżowej, Lutomi Dolnej, Makowicach, Miłochowie, Mokrzeszowie, Pogorzale, Pszennie, Witoszowie Dolnym, Wilkowie. Kluby Seniora w: Bystrzycy Górnej, Bystrzycy Dolnej, Pszennie, Grodziszczu, Lutomi Dolnej oraz Koło Przyjaciół Makowice – Opoczka.

Zabytki

Na obszarze gminy zlokalizowane są liczne zespoły i obiekty zabytkowe oraz stanowiska archeologiczne. Wśród obiektów zabytkowych w gminie Świdnica wymienić należy przede wszystkim zespoły pałacowe:

- Boleścin – zespół pałacowy wybudowany na przełomie XVIII i XIX wieku,
- Burkatów – zespół pałacowy wzniesiony w latach 40. XIX wieku oraz w roku 1895 roku, wraz z parkiem o charakterze krajobrazowym,
- Bystrzyca Dolna – zespół pałacowo-parkowy z XVI wieku,
- Bystrzyca Górna – pałac oraz zabudowania folwarczne z początku XIX wieku,
- Gogołów – zespół dworski składający się z dworu, folwarku oraz niewielkiego krajobrazowego parku,
- Grodziszczce – zespół pałacowy,
- Jakubów – pałac,
- Komorów – pałac,
- Krzyżowa – neobarokowy zespół pałacowo-folwarczny z XVII-XIX w., wielokrotnie przebudowywany, odbudowany w latach 1990–1998, od 11 czerwca 1998 teren pałacu jest wykorzystywany przez „Fundację Krzyżowa” jako Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży, na terenie Fundacji znajduje się fragment sławnego Muru Berlińskiego,
- Makowice – zespół pałacowy,
- Mokrzeszów – zespół pałacowo-parkowy z drugiej połowy XIX wieku, na starszych fundamentach, prawdopodobnie z przełomu XVII i XVIII wieku, przebudowany w latach 60. XX wieku,
- Wilków – wzniesiony w XVIII w., przebudowany w latach 70. lub 80. XIX wieku,
- Wiśniowa – pałac z XIX w., wzniesiony w stylu neorenesansu francuskiego, przebudowany w latach 1874 i 1899,
- Witoszów Dolny – zespół pałacowy.

Wśród ważniejszych obiektów sakralnych na obszarze gminy wymienić należy przede wszystkim:

- Bojanice – najwcześniejsze informacje o kościele w Bojanicach, obecnie p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, pochodzą z listu czynszowego z 1370 roku. Kościół wymieniony został przez Georgius, aitarista in Ludwici villa w 1514 roku,
- Boleścin – obecna budowla Kościoła filialny pw. Św. Józefa w Bolesćcinie wzniesiona została w 1909 roku w miejscu ewangelickiego, drewnianego kościoła,
- Bystrzyca Górna – kościół parafialny Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowany po raz pierwszy w źródłach w 1376 roku,
- Gogołów – kościół p.w. św. Marcina wymieniony w 1219 roku w rejestrze nuncjusza Gotharda.
- Grodziszczce – wieś łańcuchowa nad Piławą, zaliczana do najstarszych na Śląsku, w XI-XII w. istniała tu kasztelania (przeniesiona później do Świdnicy), wymieniana w słynnej „srebrnej bulli” papieża Hadriana IV w 1155 roku, zachowane pozostałości grodziska w zakolu rzeki niedaleko centrum wsi,
- Krzyżowa – kościół filialny pw. Św. Michała Kościół w Krzyżowej wzmiankowany był po raz pierwszy w 1335 roku w rejestrze dziesięcin nuncjusza Gallhardusa de Caecenbus jako Capella Crissoviensis,
- Lutomia Dolna – Kościół parafialny Przemienienia Pańskiego, wzmiankowany w 1318 roku w rejestrze czynszowym Gabriela z Rimini,
- Lutomia Górna – kościół odebrany ewangelikom w 1654 roku. Lutomia,
- Makowice – kościół filialny Św. Katarzyny (dawniej parafialny Św. Marcina) wzmiankowany po raz pierwszy w 1372 roku, obecna budowla obecna wzniesiona została na przełomie XV i XVI wieku,
- Modliszów – kościół Św. Bartłomieja, wzniesiony w XIV w., przebudowany XVI w., restaurowany w XIX w., i remontowany w latach 1966-1968 r.,
- Mokrzeszów – kościół filialny p.w. Św. Jadwigi-Kapelle wzmiankowany po raz pierwszy w 1268 roku jako filialny kościół w Pełcznicy,
- Pszenno – kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja wzmiankowany w rejestrze nuncjusza Galharda w 1243 roku, najstarsze fragmenty budowli pochodzą z około połowy XIV w. (1335 r.), w 1491 roku kościół został przebudowany,
- Witoszów Dolny – najwcześniejsza informacja dotycząca kościoła parafialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny (wcześniej pod wezwaniem św. Mikołaja i Katarzyny) w Witoszowie Dolnym pochodzi z 1268 roku, kiedy to książę Władysław podarował zakonowi klarysek z Wrocławia między innymi kościół w Witoszowie wraz z przyległościami.

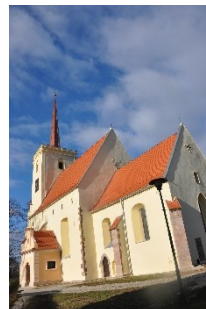
**Kościół
w Bystrzycy Dolnej**

**Kościół
w Boleszynie**

**Kościół
w Witoszowie Dolnym**

**Kościół
w Modliszowie**

**Kościół
w Krzyżowej**

**Kościół
w Pszennie**

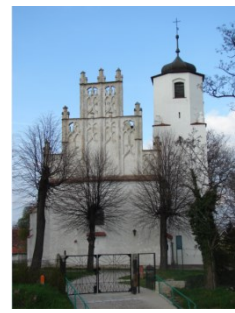
**Kościół
w Grodziszczu**

**Kościół
w Łutomi Dolnej**

**Kościół
w Mokreszowie**

**Kościół
w Bystrzycy Górnej**

**Kościół
w Makowicach**

**Kościół
w Bojanicach**

Na obszarze gminy zlokalizowane są również liczne krzyże pokutne. Natomiast spośród zabytków architektury przemysłowej na uwagę zasługują również zespół cukrowni w Pszennie- z Muzeum Cukru przy Cukrowni Świdnica, zespół elektrowni wodnej w Lubachowie oraz linia kolejowa Świdnica Kraszowice – Jedlina Zdrój.

7.2. Finansowanie

W 2022 roku wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego 3 368 623,44 zł. Na działalność ośrodków kultury, świetlic i klubów wydatkowano kwotę 2 824 500,58 zł i obejmowały one m.in. wydatki inwestycyjne w wysokości 175 551,17 zł. Kwotę 322 600,00 zł przekazano dotacją podmiotową na działalność bibliotek na terenie gminy, natomiast na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami poniesiono wydatki w kwocie 203 523,36 zł.

TABELA 21. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa (dział 921) [2021-2022].

Wydatki [zł]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	3 869 265,12	3 368 623,44	+1 872 048,70
bieżące ogółem	1 917 464,04	2 824 500,58	+3 390 105, 78
majątkowe inwestycyjne	1 591 189,08	175 551,17	+ 1 349 738,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

7.3. Dokumenty

Nazwa dokumentu

Zasady i tryb udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz sposobu ich rozliczania i kontroli

Uchwała przyjmująca

Uchwała nr XXII/193/2008 Rady Gminy Świdnica z dnia 24 stycznia 2008 roku w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz sposobu ich rozliczania i kontroli

7.4. Inwestycje i działania 2022

W zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w gminie w 2022 roku zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 22. Najważniejsze inwestycje w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zrealizowane w 2022 r.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Wykonanie klimatyzacji w świetlicy w Witoszowie Dolnym	Witoszów Dolny	Wykonanie klimatyzacji w świetlicy w Witoszowie Dolnym	41 576,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
2	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach kultury	Lutomia Górna, Bystrzyca Górna	Wykonanie projektu poprawy efektywności energetycznej świetlicy w Lutomi Górnej i Bystrzycy Górnej.	36 900,00	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
3	Budowa świetlicy wiejskiej w Jagodniku	Jagodnik	Wykonanie dokumentacji projektowej w branży architektonicznej.	20 000,00	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
4	Budowa demonstracyjnego budynku wielofunkcyjnego o znacznie podwyższonych parametrach charakterystyki energetycznej w Gminie Świdnica	Opoczka	Projekt, wykonie i montaż tablic promocyjnych. Dostawa i montaż wyposażenia i wiaty śmietnikowej.	2 154,00 (IPAW) 64 921,17 (wkład własny)	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
5	Remont świetlicy w Bystrzycy Górnej	Bystrzyca Górna	Malowanie pomieszczenia świetlicy wiejskiej w Bystrzycy Górnej	10 000,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
	Doposażenie kuchni świetlicy wiejskiej w Gogołowie	Gogołów	Założenie okapu w świetlicy w Gogołowie	2 512,20	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
	Klimatyzacja w Makowicach	Makowice	Zamontowanie klimatyzatorów w świetlicy wiejskiej w Makowicach	25 000,00	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
	Remont posadzki w świetlicy wiejskiej w Lutonii Górnej 73	Lutomia Górna	Wykonanie posadzki z płytek	12 050,53	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

Foto: Demonstracyjny budynek wielofunkcyjny w Opoczce

TABELA 23. Najważniejsze działania w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Opis
1	koncerty Ziemi Świdnickiej	3 koncerty organizowane w kościołach w gminie Świdnica – w Lutomi Dolnej, Bojanicach i Witoszowie Dolnym, popularyzujące muzykę klasyczną i organową
2	rekonstrukcja bitwy pod Burkatowem	Wydarzenie organizowane w ramach II Dolnośląskiego Weekendu z Questami, upamiętniające historyczną bitwę pod Burkatowem i Lutomią z 21 lipca 1762 r. Mieszkańcy mieli możliwość obejrzenia widowiska, obozu, porozmawiania z członkami grupy historycznej, udziału w warsztatach wojskowo historycznych, nocnej gali światła i ognia rozpoczynającej noc świętojańską
3	wakacyjne kino na leżakach	Wydarzenie dla wszystkich grup wiekowych, w ramach którego przewidziano dwie projekcje filmów – rodzinny dla najmłodszych oraz w godzinach wieczornych melodramat muzyczny

Lp.	Nazwa	Opis
4	Dożynki Gminne w Jagodniku	Plenerowa impreza o charakterze obrzędowym, potoczona z misterium chleba w wykonaniu Ludowo Estradowego Zespołu Mokrzeszów, korowodem dożynkowym oraz występami zespołów dziecięcych, śpiewaczych, pieśni i tańca, koncertem zespołu After Party,
5	II Gminna Senioriada	Impreza organizowana dla seniorów z gminy oraz ich rodzin, potoczona z organizacją koncertu Stefano Terrazzino, warsztatów kulinarnych prowadzonych przez profesjonalnego mistrza kuchni Andrzeja Polana, bitwą na przyśpiewki oraz widowiskiem „Wesele w Karpatach” w wykonaniu zespołu Mokrzeszów i zespołu Krąg
6	wieczór kolęd i pastorałek przy szopce bożonarodzeniowej w Burkatowie	Impreza plenerowa potoczona z występami lokalnych artystów
7	„Z tradycją na Ty”	Bystrzycki wieczór wspomnień zwyczajów bożonarodzeniowych
8	„Wspólne uszek lepienie złączy niejedno pokolenie”	Bożonarodzeniowe zwyczaje od kuchni w Pszennie – międzypokoleniowe warsztaty przygotowywania potraw wigilijnych przy dźwiękach kolęd
9	Ogniska blask – wspomnień i tradycji czas	Spotkanie członków Gminnego Koła PTTK Teraz Sudety i miłośników turystyki kulinarno muzyczne przy ognisku
10	Akademia tradycji	Impreza realizowana w trzech sołectwach, przypominająca dawne zwyczaje m.in. darcia pierza i kiszenia kapusty, potoczona z koncertem kapeli góralskiej oraz kursem wykroju i szycia
11	Warsztaty dla dzieci i dorosłych	Wydarzenia organizowane cyklicznie dla wszystkich grup wiekowych. M.in. warsztaty kulinarne, z wykroju i szycia, zaplatania makram, mały archeolog, florystyczne, rękodzielnicze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOKSiR.

8. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

8.1. Atrakcyjność turystyczna

Dobrodogna lokalizacja u podnóża Gór Sowich i Gór Wałbrzyskich, dobra dostępność komunikacyjna oraz sąsiedztwo miasta Świdnica, oraz liczne szlaki turystyczne sprawiają, że na obszarze gminy Świdnica istnieją warunki do rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych. Wschodnia strona gminy graniczy ze Ślązańskim Parkiem Krajobrazowym, natomiast zachodnia z Książańskim Parkiem Krajobrazowym. Przez Gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 35 (Wrocław – Świdnica – Świebodzice – Wałbrzych – Mieroszów – granica państwa), droga nr 382 (Legnica – Nysa) oraz droga nr 379 (Wałbrzych – Świdnica). Położona o około 10 km od gminy Świdnica Jaworzyna Śląska stanowi duży węzeł kolejowy na trasie Wrocław – Wałbrzych i dalej do Pragi Czeskiej, czy Wrocław – Jelenia Góra i dalej do Berlina. Przez gminę przebiegają również liczne trasy rowerowe i piesze stanowiące oraz obecnie rewitalizowany szlak kolejowy o walorach turystycznych: Świdnica – Jedlina Zdrój – Nowa Ruda – Kłodzko. Także sąsiedztwo miasta Świdnica – miasta o bogatych zasobach dziedzictwa kulturowego, powinno sprzyjać rozwojowi usług turystycznych na terenie gminy Świdnica.

Baza noclegowa. W 2022 roku na terenie gminy Świdnica funkcjonowało 5 całorocznych obiektów noclegowych. Miejsca noclegowe na terenie gminy stanowiły 21,8% miejsc noclegowych w powiecie świdnickim. Należy jednak zwrócić uwagę, że 51,6% miejsc noclegowych na terenie gminy stanowią miejsca w schronisku młodzieżowym.

BAZA NOCLEGOWA:

5 całorocznych obiektów noclegowych

Ruch turystyczny. Dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące liczby turystów ogółem wskazują, że w 2022 roku gminę Świdnica odwiedziło 11173 turystów (wzrost 4716 osób w porównaniu z rokiem 2021). Dodatkłą wartością odnotowano w przypadku turystów zagranicznych, nie rezydentów (+1975 osób w porównaniu z rokiem 2021). Wzrost odnotowano w przypadku udzielonych noclegów ogółem z 19524 w roku 2021 do 43364 w roku 2022.

TABELA 24. Liczba turystów ogółem i zagranicznych i udzielone noclegi [2013-2022].

Liczba turystów	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	7 595	8 101	9 219	9 494	12 061	12 723	13 055	4 582	6 457	11 173	+4 716
zagranicznych	3 822	4 063	4 366	4 020	4 344	4 895	3 527	905	789	2 764	+1 975
Udzielone noclegi ogółem	26 440	27 537	32 708	33 988	41 161	41 597	40 919	14 881	19 524	43 364	+4 643
W tym turystom zagranicznym	15 735	16 052	18 378	16 934	18 603	16 844	15 470	4 318	4 679	14 221	+361

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

8.2. Szlaki turystyczne

Przez obszar gminy prowadzą liczne piesze i rowerowe szlaki turystyczne, stanowiące potencjalny zasób generowania ruchu turystycznego. Przez geologiczno-leśny rezerwat przyrody nieożywionej – Jeziorko Daisy, wchodzący w skład Książańskiego Parku Krajobrazowego leżący na Pogórzu Wałbrzyskim, wiodą 2 piesze szlaki turystyczne:

- Szlak Zamków Piastowskich – (długość: 146 km, Zamek Grodno – Zamek Grodziec⁵), na trasie znajduje się 15 zamków i grodów piastowskich,
- Szlak turystyczny żółto-niebieski Szlak Ułanów Legii Nadwiślańskiej – (długość: 53,3 km, Świdnica – Strzegom⁶), szlak pieszy, górski.

Na terenie rezerwatu przebiega również trasa ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej „Jeziorko Daisy” (długość: 5,5 km, czas przejścia ok.: 2 h), która wytyczona została w celu zaprezentowania cennych pod względem przyrodniczym i historycznym walorów Książańskiego Parku Krajobrazowego oraz zachowania dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego regionu. Miejsca przystankowe na ścieżce lokalizowane są przy obiektach przyrodniczych, historycznych i kulturowych.

Ponadto na terenie gminy Świdnica w 2022 r. wyznaczono nowy odcinek szlaku turystycznego zielonego z miejscowości Krzyżowa w kierunku Świdnicy, przez najwyższe wzniesienie Równiny Świdnickiej – górę Popiel o wysokości 228 m.n.p.m.

W 2022 r. na terenie gminy powstały 2 QUESTY - edukacyjne gry terenowe, łączące w sobie elementy zabawy i nauki, poszukiwań skarbu i radości odkrywania (w Pszennie, Makowicach, Mokrzeszowie). Od początku trwania akcji tj. od 2019 roku w gminie Świdnica powstało 15 gier terenowych. Pełny wykaz dostępny jest na <https://questy.org.pl>

Przez obszar gminy przebiegają również rowerowe szlaki turystyczne, w tym międzynarodowy szlak rowerowy EV 9 Euro-Velo Bałtyk-Adriatyk⁷, stanowiące potencjalny zasób generowania ruchu turystycznego.

W 2021 r. uchwałą Zarządu Oddziału PTTK w Świdnicy nr XXI/64/4/2021 (z 12.05.2021) wprowadzono odznakę turystyczno-krajoznawczą „Znam gminę Świdnica”, składającą się z 3 stopni. Uzyskanie odznaki możliwe jest dla każdego, kto poznał walory krajobrazowe, turystyczne i historyczne gminy Świdnica, udokumentował to w formie kroniki, która została pozytywnie zweryfikowana przez kadrę PTTK.

W gminie Świdnica wyznaczone zostały questy - czyli edukacyjne gry terenowe. Od początku trwania akcji, tj. od 2019 roku powstało 15 gier terenowych. Pełny wykaz dostępny jest na <https://questy.org.pl>

1. Strażacki quest w Burkatowie
2. Wyprawa nad Jeziorko Daisy
3. Tajemnice Śląskiej Doliny
4. Perełki Grodziszczka – najstarszej dolnośląskiej wsi
5. Z nurtem Bystrzycy
6. Śladami Emila Krebsa – śląskiego geniusza z Opoczki
7. Ścieżkami historii w Komorowie
8. Historyczna wyprawa po Mokrzeszowie
9. Ekologiczna wyprawa w Boleścinie
10. Malarskie impresje w Makowicach
11. Malarskie pejzaże w Makowicach
12. Szlakiem Bitwy pod Lutomią
13. W cieniu holenderskiego wiatraka w Gogołowie
14. Szlak lutomskich smaków

⁵ Szlak rozpoczyna się w Zamku Grodno w Zagórzu Śląskim (w którym znajduje się Muzeum Regionalne PTTK Zamek Grodno), następnie przechodzi przez największy zespół parkowo-zamkowy Zamek Książ, Zamek w Bolkowie – piastowski zamek Książąt Świdnicko-Jaworskich z XIII w., Zamek Bolczów (ruiny zamku z XIV w.), Jelenią Górę, Siedlęcina (książęca wieża mieszkalna z XIV w.), Wleń i kończy się na Pogórzu Kaczawskim, u podnóża góry Grodziec, gdzie usytuowany jest pochodzący z XV w. zamek Grodziec oraz gotycki kościół.

⁶ Szlak przebiega w okolicach Wałbrzycha, od strony Świdnicy prowadzi przez Witoszów, okolice Jeziorko Daisy, Lubiechów, Książ, Szczawienko (przy Kościele Św. Anny, gdzie znajduje się grób generała Józefa Benedykta Łączyńskiego), Podzamcze, Piaskową Górę, Szczawno-Zdrój, Czerwone Wzgórze (Pomnik ku czci Ułanów Legii Nadwiślańskiej), Strugę, Chwaliszów, Dobromierz i dalej w kierunku Strzegomia.

⁷ Przez obszar gminy Świdnica szlak przebiega na odcinku 17,7 km: granica gminy – Gogołów – Miłochów – Jagodnik – granica gminy; granica miasta – Makowice – Krzyżowa – Wieruszów – Lutomia Mała – Lutomia Dolna – Stachowice – granica gminy (powiatu).

15. Śladami Cukrownika

Przez obszar gminy przebiegają również rowerowe szlaki turystyczne, w tym międzynarodowy szlak rowerowy EV 9 Euro-Velo Bałtyk-Adriatyk⁸, stanowiące potencjalny zasób generowania ruchu turystycznego.

W 2021 r. uchwałą Zarządu Oddziału PTTK w Świdnicy nr XXI/64/4/2021 (z 12.05.2021) wprowadzono odznakę turystyczno-krajoznawczą „Znam gminę Świdnica”, składającą się z 3 stopni. Uzyskanie odznaki możliwe jest dla każdego, kto poznał walory krajobrazowe, turystyczne i historyczne gminy Świdnica, udokumentował to w formie kroniki, która została pozytywnie zweryfikowana przez kadrę PTTK.

8.3. Sport i rekreacja

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Mieszkańcy gminy Świdnica mają możliwość korzystania z kompleksu boisk sportowych „ORLIK” w Lutomi Górnej, hali sportowej oraz basenu w Witoszowie Dolnym, 25 boisk sportowych zlokalizowanych w miejscowościach: Bojanice, Boleścin, Burkatów, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Gogołów, Grodziszczce, Jagodnik, Komorów, Krzczonów, Lutomia Górna, Makowice, Modliszów, Mokreszów, Niegoszów, Opoczka, Panków, Pogorzała, Pszenno, Słotwina, Stachowice, Wieruszów, Wilków, Wiśniowa i Witoszów Dolny oraz 3 sal gimnastycznych w miejscowościach: Bystrzyca Górna, Lutomia Dolna i Pszenno.

TABELA 25. Wykaz obiektów sportowych na terenie gminy [2022].

Lp.	Rodzaj	Lokalizacja	Opis
1	Basen	Witoszów Dolny	Kryty basen przyszkolny połączony z torami do pływania, strefa do rekreacji wodnej oraz strefą saun
2	Hala Sportowa	Witoszów Dolny	Hala sportowa z boiskami do piłki nożnej, siatkowej, koszykowej posiada również ściankę wspinaczkową, kort do squash, salą do zajęć fitness i siłownię
3	Sala gimnastyczna	Lutomia Dolna	Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Lutomi Dolnej
4	Sala gimnastyczna	Pszenno	Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Pszennie
5	Sala gimnastyczna	Bystrzyca Górna	Sala gimnastyczna przy szkole Podstawowej w Bystrzycy Górnej
6	Kompleks boisk sportowych	Witoszów Dolny	Kompleks boisk sportowych ze sztuczna nawierzchnią przy Szkole Podstawowej w Witoszowie Dolnym
7	Boisko sportowe	Bojanice	Boisko do piłki nożnej
8	Boisko sportowe	Boleścin	Boisko do piłki nożnej oraz boisko do piłki plażowej
9	Boisko sportowe	Burkatów	Boisko do piłki nożnej
10	Boisko sportowe	Bystrzyca Dolna	Boisko do piłki nożnej oraz boisko do piłki plażowej
11	Boisko sportowe	Bystrzyca Górna	Boisko do piłki nożnej oraz boisko do piłki plażowej
12	Boisko sportowe	Gogołów	Boisko do piłki nożnej
13	Boisko sportowe	Grodziszczce	Boisko do piłki nożnej oraz boisko do piłki plażowej
14	Boisko sportowe	Jagodnik	Boisko do piłki nożnej

⁸ Przez obszar gminy Świdnica szlak przebiega na odcinku 17,7 km: granica gminy – Gogołów – Miłochów – Jagodnik – granica gminy; granica miasta – Makowice – Krzyżowa – Wieruszów – Lutomia Mała – Lutomia Dolna – Stachowice – granica gminy (powiatu).

Lp.	Rodzaj	Lokalizacja	Opis
15	Boisko sportowe	Komorów	Boisko do piłki nożnej oraz boisko do piłki plażowej
16	Boisko sportowe	Krzczonów	Boisko do piłki nożnej
17	Boisko sportowe	Lutomia Górna	Boisko do piłki nożnej oraz kompleks sportowy „ORLIK”
18	Boisko sportowe	Makowice	Boisko do piłki nożnej
19	Boisko sportowe	Modliszów	Boisko do piłki nożnej
20	Boisko sportowe	Mokrzyszów	Boisko do piłki nożnej
21	Boisko sportowe	Opoczka	Boisko do piłki nożnej
22	Boisko sportowe	Panków	Boisko do piłki nożnej
23	Boisko sportowe	Pogorzała	Boisko do piłki nożnej oraz do piłki plażowej
24	Boisko sportowe	Pszemno	Boisko do piłki nożnej
25	Boisko sportowe	Słotwina	Boisko do piłki nożnej
26	Boisko sportowe	Stachowice	Boisko do piłki nożnej
27	Boisko sportowe	Wieruszów	Boisko do piłki nożnej
28	Boisko sportowe	Wilków	Boisko do piłki nożnej
29	Boisko sportowe	Wiśniowa	Boisko do piłki nożnej
30	Boisko sportowe	Witoszów Dolny	Boisko do piłki nożnej
31	Boisko sportowe	Niegoszów	Boisko do piłki nożnej

Źródło: Urząd Gminy Świdnica.

Kluby sportowe. W 2022 r. w gminie Świdnica funkcjonowało 25 drużyn sportowych. Mieszkańcy mieli możliwość wyboru zajęć sportowych spośród 16 klubów sportowych, zrzeszających 425 członków.

Imprezy sportowe i rekreacyjne. W 2022 roku na terenie gminy zorganizowanych zostało 26 imprez sportowych i rekreacyjnych:

- Światowy Dzień Ziemi - wycieczki piesze połączone ze sprzątnięciem szlaków turystycznych
- III Dolnośląski Weekend z Questami – zlot questowiczów i edukacyjne gry terenowe
- wycieczki dla dzieci w ramach Wakacji z Gminą Świdnica (do Cinema Fun w Świdnicy, do Międzynarodowego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Bielawie – warsztaty w leśnej szkole, do Podziemnej Trasy Turystyczno Edukacyjnej w starej kopalni uranu w Kletnie – warsztaty geologiczne, do Minieurolandu Parku Miniatur w Kłodzku – warsztaty mały modelarz, do Pałacowej Bawialni w Kowarach),
- sportowe turnieje wakacyjne (turniej koszykówki-street ball w Lutomi Górnej, turniej w badmintonie w Witoszowie Dolnym, siatkówka plażowa w Boleszynie),
- wakacyjne zajęcia sportowo rekreacyjne dla dzieci ze szkół podstawowych (hala i basen w Witoszowie Dolnym),
- pieszy rajd turystyczno krajoznawczy na Klimczok i Skrzyczne organizowany z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety,
- Zawody Sportowo-Pożarnicze w Mokrzyszowie z piknikiem rodzinnym,
- Miasteczko Sportowe podczas Dożynek Gminnych w Opoczce,
- IX Międzypokoleniowe Otwarte Przełajowe Biegi Pojedynania w Krzyżowej,
- III rajd turystyczny z Gminnym kołem PTTK Teraz Sudety w Górach Izerskich zorganizowany w ramach III Gminnej Senioriady,
- Wieczorny turniej piłki Nożnej w Lutomi Górnej,

- II Gminny Rajd Niepodległości „Ścieżkami Niepodległej – Góry Czarne – Borowa” z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety,
- spacer po Gminie Świdnica z kijkami nordic walking (V edycja),
- Turniej siatkówki kategorii młodziczek na Hali sportowej w Witoszowie Dolnym,
- Mistrzostwa w Pływaniu Uczniów,
- Pierwsze kroki na ścianie – podstawy wspinaczki z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety,
- Turniej piłki nożnej młodzieży do lat 13 w Burkatowie (Memoriał śp.Ryszarda Dudkowskiego),
- I Memoriał Ryszarda Dudkowskiego w Tenisie Stołowym
- Spacer z flagą na Trójgarb z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety,
- współzawodnictwo sportowe młodzieży w ramach Gminnej Ligi Szkół,
- współorganizacja VII RST Półmaratonu Świdnickiego,
- ćwiczenia strażaków Państwowej Straży Pożarnej w Świdnicy i Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Świdnica z podstaw ratownictwa wodnego na basenie w Witoszowie Dolnym,
- Turniej LZS piłki halowej (żak, młodzik),
- współorganizacja wyścigu kolarskiego VIA DOLNY ŚLĄSK,
- współorganizacja zawodów Marconi Duathlon Świdnica ,
- regularne zajęcia sportowe organizowane w obiektach gminnych (m.in. fitness, joga, zumba, treningi gier zespołowych)

TABELA 26. Imprezy sportowe i rekreacyjne zorganizowane na terenie gminy [2022].

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
liczba imprez sportowych i rekreacyjnych zorganizowanych na terenie gminy [szt.]	9	9	9	8	8	20	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

Foto: Mali Kreatywni w Burkatowie, spacer po gminie Świdnica z kijkami nordic walking, Bieg Pojednania w Krzyżowej

8.4. Finansowanie

W 2022 roku na kulturę fizyczną wydatkowano 2 293 952,82 zł. Na obiekty sportowe przeznaczono 2 099 952,82 zł, w tym wydatki inwestycyjne w wysokości 177 455,78 zł w tym na:

- remont dachu szatni sportowej przy boisku sportowy w Makowicach 9 575,55 zł
- wykonanie wiaty rekreacyjnej w Bystrzycy Górnej 21 000,00 zł
- wykonanie ścieżki pieszej w Bystrzycy Górnej 22 269,64 zł
- wiaty na boisku sportowym w Grodziszczu – elementy konstrukcyjne 6 618,35 zł
- rozbiórka szatni sportowej w Lutomi (uporządkowanie terenu pod budowę nowej szatni) 30 750,00 zł
- wymiana zasilania i przyłącze do studni boiska sportowego w Mokrzyszowie 7 782,76 zł
- wykonanie piłkochwyty na boisku sportowym w Mokrzyszowie 15 000,00 zł

Zadania w zakresie kultury fizycznej obejmują również wydatki w wysokości 189 833,93 zł przeznaczone na dotację celową dla GLKS-u realizującego zadanie gminy w zakresie sportu pn. „Rozwój kultury fizycznej i sportu w Gminie w roku 2022”.

TABELA 27. Wydatki na kulturę fizyczną (dział 926) [2021-2022].

Wydatki (zł)	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	1 999 138,89	2 293 952,82	+ 294 813,93
bieżące ogółem	1 539 135,00	2 116 497,04	+ 577 362,04
majątkowe inwestycyjne	191 095,77	177 455,78	- 13 639,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOKSiR.

8.5. Inwestycje i działania 2022

W zakresie turystyki, sportu i rekreacji w gminie w 2021 roku zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 28. Najważniejsze inwestycje w zakresie turystyki, sportu i rekreacji zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	Wilków, Bystrzyca Dolna, Burkatów, Bystrzyca Górna, Lubachów	Przygotowanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej, przebudowa zaplecza sanitarnego w Bystrzycy Górnej	231 704,87 Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 - 2027
2	Zagospodarowanie terenów sportowo - rekreacyjnych na terenie Gminy Świdnica	Miłochów, Pszenno, Bojanice	Wykonanie dokumentacji na zagospodarowanie terenu rekreacyjnego w Miłochowie. Wykonanie mapy do celów projektowych, prace przygotowawcze, rozbiórkowe i ziemne na działce 170/1 w Pszennie. Montaż wiaty drewnianej rekreacyjnej w Bojanicach.	163 795,77	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 - 2027
3	Budowa placu zabaw w miejscowości Makowice	Makowice	Wykonanie montażu urządzeń zabawowych: zestaw zabawowy, piramida linowa, zjazd linowy, ławki parkowe 2 szt. z koszem na śmieci wraz ze strefami bezpieczeństwa i nasadzeniami.	39 975,00 (PROW) 55 556,03 (wkład własny)	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 - 2027 Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świdnica na lata 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica

TABELA 29. Wykaz imprez sportowych i rekreacyjnych zorganizowanych na terenie gminy w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Opis
1	Światowy Dzień Ziemi	Wycieczki piesze po terenie gminy Świdnica połączone ze sprzątnięciem szlaków turystycznych i ogniskiem
2	III Dolnośląski Weekend z Questami	Złoty questowiczów z całej Polski, wraz z promocją sołectw gminy, na terenie których zorganizowano edukacyjne gry terenowe.
3	Wakacje z Gminą Świdnica	5 wycieczek dla dzieci (do Cinema Fun w Świdnicy, Międzynarodowego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Bielawie – warsztaty w leśnej szkole, Podziemnej Trasy Turystyczno Edukacyjnej w starej kopalni uranu w Kletnie, - warsztaty geologiczne, Minieurolandu Parku Miniatur w Kłodzku – warsztaty małe modelarz, Pałacowa bawialnia w Kowarach)
4	Sportowe turnieje i zajęcia wakacyjne	Imprezy sportowe dla dzieci i dorosłych, zachęcające do aktywnego spędzania wolnego czasu i poznawania nowych dyscyplin sportu. Na terenie różnych miejscowości realizowane były turnieje z różnych dyscyplin: street ball na boisku Orlik w Lutomi Górnej, badminton w hali sportowej w Witoszowie Dolnym, siatkówka plażowa w Boleścinie, zajęcia sportowe na hali sportowej oraz na basenie w Witoszowie Dolnym.

Lp.	Nazwa	Opis
5	Piknik rowerowy w Makowicach	Impreza rowerowa dla mieszkańców gminy polegająca na rekreacyjnym przejeździe miłośników dwóch kółek Makowice – Krzyżowa – Makowice, zakończona wspólnym malowaniem bajkowych grafik na parkingu oraz znakowaniem rowerów i piknikiem w Makowicach.
6	Pieszy rajd turystyczny na Klimczok i Skrzyczne	Rajd pieszy dla wszystkich grup wiekowych na najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego, będący jednym ze szczytów Korony Gór Polski, z noclegiem w schronisku górskim Na Klimczoku.
7	Zawody Sportowo-Pożarnicze w Mokreszowie z piknikiem rodzinnym	Rywalizacja jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Świdnica, podczas których zorganizowane zostały również konkurencje sportowe dla dzieci i młodzieży niezrzeszonych w dziecięcych i młodzieżowych drużynach pożarniczych.
8	Miasteczko Sportowe podczas Dożynek Gminnych w Opoczce	Konkurencje oraz zajęcia sportowo rekreacyjne dedykowane dla najmłodszych mieszkańców gminy Świdnica, podczas których każdy mógł sprawdzić poziom swoich sportowych umiejętności.
9	IX Międzypokoleniowe Otwarte Przetajowe Biegi Pojednania w Krzyżowej	Cykliczna impreza sportowa dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych na terenie kompleksu Fundacji dla Porozumienia Europejskiego w Krzyżowej
10	III Rajd Gminnego Koła PTTK Teraz Sudety w Górach Izerskich	Zorganizowana w ramach III Gminnej Senioriady wycieczka turystyczna po Górach Izerskich, w której wzięli udział seniorzy i ich rodziny.
11	Wieczorny turniej piłki Nożnej w Lutomi Górnej	Turniej w kategorii Młodzik, w którym udział wzięło 5 drużyn z dwóch gmin, rozegrany w systemie każdy z każdym.
12	II Gminny Rajd Niepodległości „Ścieżkami Niepodległej – Góry Czarne - Borowa”	Zorganizowany z Gminnym Kołem PTTK Teraz Sudety dla wszystkich grup wiekowych (od przedszkolaka, do emeryta) - piesza wycieczka turystyczno – krajoznawcza na najwyższy szczyt Gór Czarnych
13	Spacer po Gminie Świdnica z nordic walking (V edycja)	Kolejna seria spacerów nordic walking po gminie Świdnica, zorganizowane w pięciu miejscowościach, podczas których mieszkańcy połączyli aktywność ruchową z poznawaniem atrakcyjnych krajobrazowo terenów sąsiednich wsi
14	Turniej siatkówki kategorii młodziczek	Zorganizowany z udziałem Młodzieżowego Klubu Siatkówki Polonia Świdnica, promujący piłkę siatkową wśród mieszkańców Gminy Świdnica
15	Mistrzostwa w Pływaniu Uczniów	Zawody sportowe uczniów gminnych szkół podstawowych i absolwentów, propagujące pływanie, jako czynną formę spędzania wolnego czasu i pozwalające na sprawdzenie umiejętności pływackich w rywalizacji
16	Pierwsze kroki na ścianie	Impreza przede wszystkim dla dzieci i młodzieży, ale również dla niezaawansowanych we wspinaczce osób dorosłych – podstawy wspinaczki
17	Memoriał śp. Ryszarda Dudkowskiego	Cykliczny turniej piłki nożnej dla różnych grup wiekowych (trampkarze i żaki), rozegrany w dwóch częściach w systemie każdy z każdym oraz grupowym.
18	I Memoriał Ryszarda Dudkowskiego w Tenisie Stołowym	Turniej tenisa stołowego, w którym udział wzięło 30 zawodników z gminy Świdnica i gmin sąsiednich.
19	Spacer z flagą	Spacer turystyczny na Trójgarb – szczyt z trzema wierzchołkami w Górach Wałbrzyskich

Lp.	Nazwa	Opis
20	Gminna Liga Szkół	Impreza sportowa oparta na współzawodnictwie uczniów gminnych szkół podstawowych, w ramach której w 2022 r. rywalizowano w następujących dziedzinach: piłka nożna na Orliku w Lutomi Górnej, minikoszykówka na hali sportowej w Bystrzycy Górnej, koszykówka na hali sportowej w Witoszowie Dolnym
21	VII RST Półmaratonu Świdnickiego	Współorganizacja z sąsiednimi samorządami, WroActiv i innymi partnerami cyklicznej imprezy biegowej, w której udział biorą zawodnicy z całego kraju i obcokrajowcy. Przeważająca część trasy przebiega po terenie gminy Świdnica. Przy imprezie organizowane są również biegi dla dzieci, krótki dystans dla dorosłych oraz konkurs na najlepszą strefę kibica.
22	Ćwiczenia z podstaw ratownictwa wodnego	Skierowane do strażaków PSP w Świdnicy i OPS z terenu gminy Świdnica, podczas których uczestnicy mają możliwość sprawdzić umiejętności pływackie w umundurowaniu, sprawdzić umiejętności podejmowania poszkodowanych z wody itp.
23	Turniej LZS piłki halowej	Turniej rozegrany w kategorii żak i młodzik, w którym udział wzięło 9 drużyn z terenu powiatu świdnickiego
24	Wyścig kolarski VIA DOLNY ŚLĄSK – Sport Center Factory	Jeden z 10 wyścigów kolarskich na terenie Dolnego Śląska. Na terenie gminy Świdnica odbył się dziewiąty etap wyścigu, dla różnych kategorii wiekowych, w tym wyścigi dla dzieci.
25	Marconi Duathlon Świdnica	Piąta edycja cyklicznej imprezy duathlonowej. Zawody organizowane na dwóch dystansach standard i sprint. Część rowerowa poprowadzona jest po terenie gminy Świdnica.

9. OCHRONA ZDROWIA

9.1. Infrastruktura ochrony zdrowia

Do **placówek świadczących usługi medyczne** na rzecz mieszkańców gminy Świdnica należy SP ZOZ w Świdnicy, w skład którego wchodzi: Regionalny Szpital Specjalistyczny "Latawiec" w Świdnicy oraz Szpital Reumatologiczno-Rehabilitacyjny w Żarowie. W mieście Świdnica zlokalizowane jest również całodobowe Powiatowe Pogotowie Ratunkowe. Na obszarze gminy świadczenia zdrowotne na podstawie umowy zawartej z Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu świadczą 4 placówki⁹: NZOZ Wiejski Ośrodek Zdrowia w Lutonii Dolnej, NZOZ "Medi-Mex" w Pszenniu, oraz 1 praktyka lekarska. Na 10 tys. ludności w gminie przypadają więc 2 przychodnie, co jest wynikiem poniżej średniej w powiecie świdnickim, regionie i kraju. Nadmienić należy jednak, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z aż 68 przychodni podstawowej opieki zdrowotnej prowadzących działalność na obszarze powiatu świdnickiego (4,4% przychodni na Dolnym Śląsku). Gabinety stomatologiczne zlokalizowane są w Witoszowie Dolnym, Pszenniu i Lutonii Dolnej, funkcjonujące przy szkołach podstawowych. Na obszarze gminy sprzedaż prowadzą 2 **apteki** ogólnodostępne, w których pracuje 2 magistrów farmacji. Na 1 tego typu obiekt przypada więc znacząca liczba 8 477 osób. Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania ze znaczącej liczby 62 aptek i punktów aptecznych dostępnych na obszarze powiatu świdnickiego. Ze względu na pandemię COVID19 wstrzymany został działający od 2014 r. program profilaktyki stomatologicznej w gminie Świdnica. W trakcie trwania programu, z profilaktycznych badań stomatologicznych, indywidualnej fluoryzacji prowadzonej pod nadzorem dentysty, lakowania bruzd I i II zębów trzonowych, lub I i II zębów przedtrzonowych, uzupełnienia braków położonego laku u dzieci, które miały wykonywany ten zabieg wcześniej, profilaktyki chorób przyzębia- usuwania płytki bakteryjnej oraz akcji informacyjnych skorzystało 244 uczniów w 2019 r. Łączny koszt zadania wyniósł 39 480 zł.

9.2. Finansowanie

W 2022 roku na ochronę zdrowia wydatkowano 356 341,83 Zł w tym na przeciwdziałanie alkoholizmowi 346 341,83 zł oraz programy polityki zdrowotnej 50 000 zł. W ramach rozdziału 85195 poniesiono wydatki bieżące w wysokości 10 tys. zł. na wsparcie zadania pn. „Działania na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych oraz pomoc ich rodzinom”.

TABELA 30. Wydatki na ochronę zdrowia (dział 851) [2020-2022].

Wydatki [zł]:	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	217 837,96	304 169,07	356 341,83	+52 172,76
bieżące ogółem	217 837,96	304 169,07	296 341,83	-7 827,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Świdnicy.

9.3. Dokumenty

Nazwa dokumentu

Uchwała przyjmująca

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na 2022 rok

Uchwała nr LXXIII/687/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 29 grudnia 2022 roku

⁹ Na obszarze gminy nie prowadzi działalności przychodnia podległa samorządowi terytorialnemu.

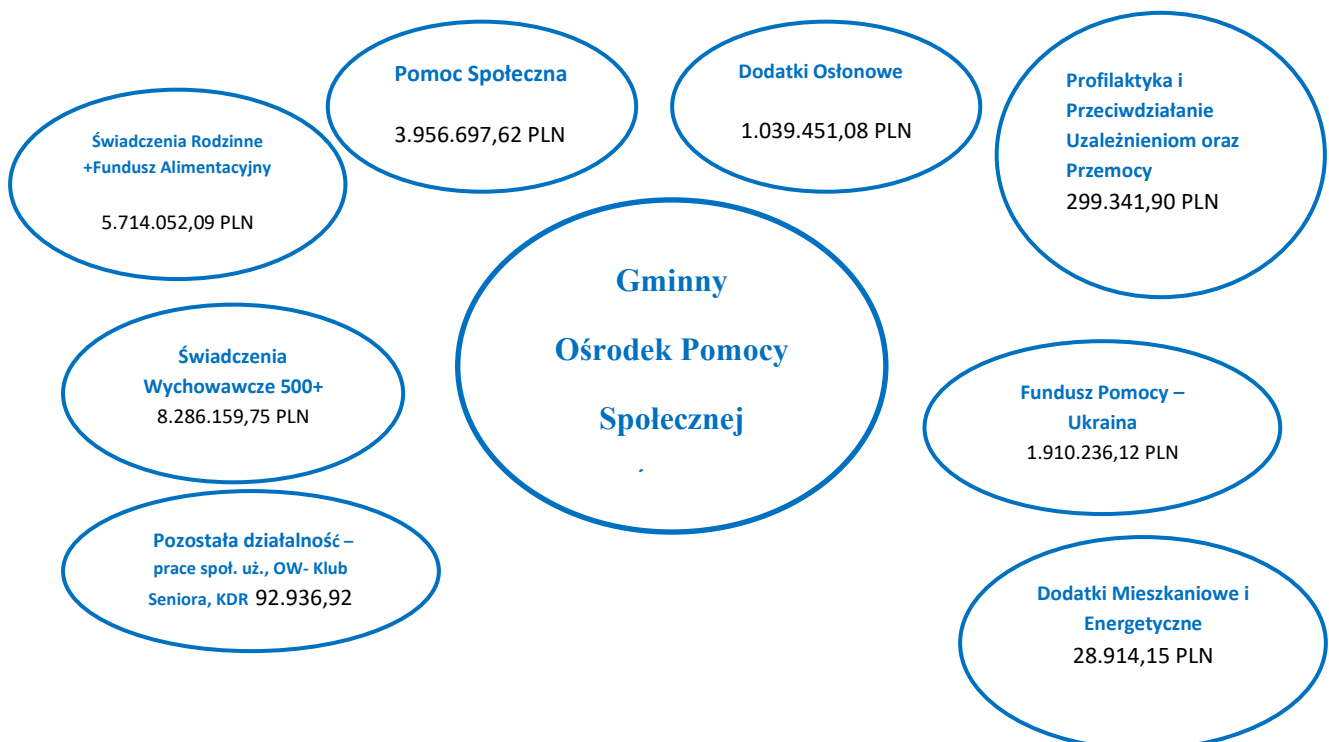
10. POMOC SPOŁECZNA

10.1. Pomoc społeczna

Rok 2022 był w pomocy społecznej czasem szczególnym. Podobnie jak w latach poprzednich (pandemia COVID-19) musieliśmy się zmierzyć z kolejnymi wyzwaniem, których nikt nie był w stanie przewidzieć – wojna w Ukrainie oraz jej skutek załamanie na rynku paliwowym, które dla ośrodków pomocy społecznej oznaczały dodatkowe zadania do realizacji. Był to w pomocy społecznej czas dużych emocji, stresu, obaw oraz – przede wszystkim wyczerpania. Jakość i komfort naszego życia zależą od wielu czynników, między innymi od zadań i działań realizowanych przez pomoc społeczną. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zgodnie z polskim prawodawstwem większość działań pomocowych umiejscowionych na poziomie gminy realizują ośrodki pomocy społecznej. To one na poziomie lokalnym są głównym podmiotem polityki społecznej państwa, jak również są odpowiedzialne za koordynację działań z zakresu pomocy społecznej oraz za większość działań z zakresu polityki społecznej na szczeblu gminy. Ośrodki są podstawową jednostką organizacyjną pomocy społecznej. Ich powołanie i utrzymanie jest obowiązkiem gminy wynikającym z art. 110 ustawy o pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy jako organizacyjnie wyodrębniona jednostka budżetowa utworzony został Uchwałą Nr 49/XI/90 Gminnej Rady Narodowej w Świdnicy z dnia 26 kwietnia 1990 roku. To on na poziomie lokalnym wykonuje zadania własne gminy i zadania zlecone gminie skierowane na wsparcie i poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Świdnica

SCHEMAT 4. - Zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

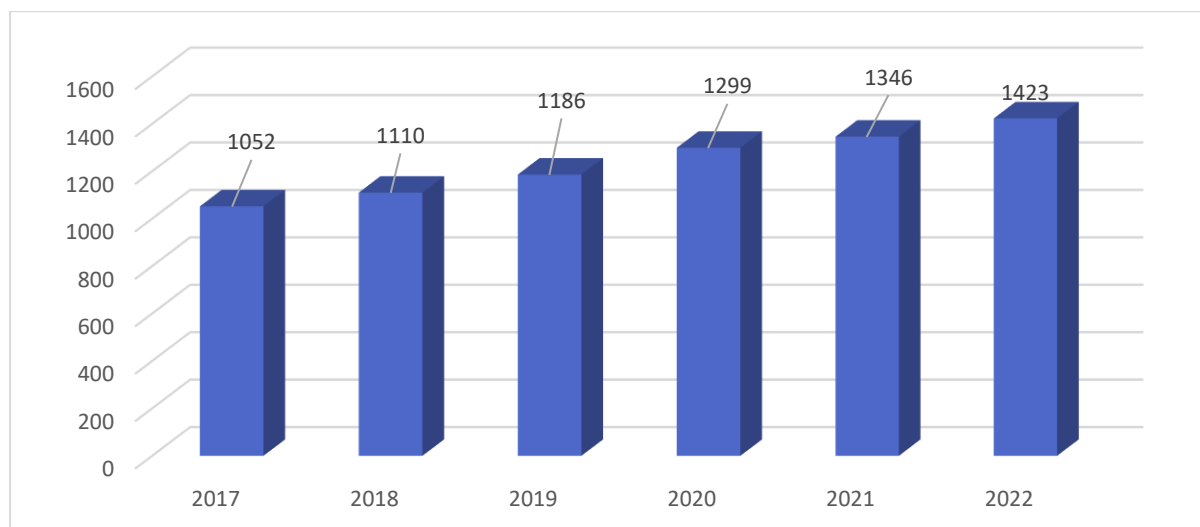

	2021	2021	2021	2021
	em w zł	em w zł	atki w 2021r. ogółem w zł	W tym: z budżetu Gminy w zł
Fundusz COVID – dodatki węglowe, energetyczne 10.247.741,99 PLN				
Stypendia i Zasiłki Szkolne 42.281,79 PLN				
Wsparcie Rodziny 249.207,75 PLN				
3 I FP Ukraina				
851 - Ochrona zdrowia	217.419,07	217.419,07	296.341,83	296.341,83
852 - Pomoc społeczna	3.879.399,38	3.049.129,07	5.120.999,84	3.204.925,93
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (stypendia)	61.952,44	13.880,44	42.281,79	9.945,79
855 - Rodzina	25.286.992,30	242.889,42	14.249.419,59	285.919,08
853 – Fundusz COVID	-	-	10.247.741,99	0
Fundusz Pomocy - Ukraina	-	-	1.910.236,12	0
Ogółem:	29.445.763,19	3.523.318,00	31.867.021,16	3.797.132,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS).

Środki finansowe wydatkowane przez Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Świdnicy na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2022 roku 31.867.021,16 zł. Nastąpił więc wzrost w/w wydatków w stosunku do roku poprzedniego. Jest to wynikiem dodatkowych zadań, które w 2022 roku były realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy.

WYKRES 15. Procentowy udział wydatków w poszczególnych działach do ogółu wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS).

W dalszej części przedstawiono szczegółowe dane dotyczące wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, które w 2021 roku przeznaczono na wypłatę świadczeń (rodziny, opiekuńczych, alimentacyjnych, wychowawczych, wsparcie rodziny oraz świadczeń z pomocy społecznej).

TABELA 33. Środki wydatkowane na świadczenia na rzecz rodziny w dziale [855]

2022 rok - wyszczególnienie	Liczba osób/dzieci uprawnionych/otrzymujących świadczenie ogółem	Wydatkowana kwota na świadczenia w 2022 roku w zł
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	698	1.083.153,59
Zasiłki pielęgnacyjne	332	859.737

Świadczenia pielęgnacyjne	87	2.478.719
Specjalne zasiłki opiekuńcze	10	31.620
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	51	51.000
Świadczenia rodzicielskie	52	207.894
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	2	8.000
Świadczenia alimentacyjne	71	369.602
Świadczenia wychowawcze 500+	3286	8.266.538
Wspieranie rodziny, w tym :		
- pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych	28	171.790
- wsparcie asystenta rodziny	12	77.417,86
Karta Dużej Rodziny	123	1.629

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS).

TABELA 34. Środki wydatkowane na świadczenia z pomocy społecznej w dziale [852]

2022 rok - wyszczególnienie	Liczba osób/rodzin korzystających ze świadczeń ogółem	Wydatkowana kwota na świadczenia w 2022 roku w zł
Domy pomocy społecznej	43	1.332.744
Zasiłki stałe	60	383.590
Zasiłki okresowe	68	69.213
Zasiłki celowe, celowe specjalne oraz w związku ze zdarzeniem losowym	98	66.585
Posiłki w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”	124	173.596
Schronienie	9	81.991
Sprawienie pogrzebu	00	0
Usługi opiekuńcze	29	387.675
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	20.512
Dodatki mieszkaniowe	19	28.914
Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd	1	3.400

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS).

Zmiany demograficzne oraz trawający proces starzenia się ludności, które w ostatnich latach stały się wyzwaniem dla większości samorządów nie ominęły Gminy Świdnica. Choć w przeciwieństwie do tendencji zachodzących w gminach i miastach w Polsce – liczba mieszkańców gminy Świdnica nie odnotowuje drastycznych spadków, nie zmienia to jednak faktu, że i my staneliśmy przed koniecznością podejmowania

działań, które z jednej strony zaspokoją potrzeby rosnącej grupy osób w wieku senioralnym w Gminie Świdnica, a z drugiej strony przełamują bariery i stereotypy dotyczące starości. Nie pozostało to bez wpływu na pomoc społeczną. Największe zmiany zaobserwowano jednak w kategorii osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – są to coraz częściej osoby zależne, w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Aby zobrazować ten proces poniżej przedstawiono tabelę wydatków poniesionych na usługi opiekuńcze oraz pobyt w domach pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat.

TABELA 35. Środki wydatkowane na domy pomocy społecznej i usługi opiekuńcze w latach 2013-2022

Nazwa	Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Domy Pomocy Społecznej	Liczba osób	25	23	25	26	31	36	42	41	40	43
	PLN	420.621	493.103,	482.289	604.732	722.107	846.717	1.130.997	1.171.841	1.195.538	1.332.744
Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne	Liczba osób	39	33	33	41	53	53	44	40	34	29
	PLN	390.398	372.596	482.289	604.732	626.657	656.394	712.785	622.865	551.572	387.675

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS).

Jak wynika z powyższego nastąpił znaczny wzrost wydatków na pobyt w domach pomocy społecznej, na przestrzeni lat 2013-2022 wzrosły one ponad trzykrotnie, natomiast w przypadku usług opiekuńczych obniżenie wydatków w ostatnich dwóch latach spowodowane jest odnotowanym wyraźnym spadkiem liczby osób korzystających z tej formy wsparcia.

Jak już wspomniano wcześniej rok 2022 był wyjątkowy jeżeli chodzi o wielość zadań zleconych do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świdnicy, że wymienię: dodatki osłonowe, dodatki węglowe, dodatki energetyczne, sprzedaż preferencyjna węgla, pomoc dla Ukrainy, to tylko niektóre z nich, w większości kontynuowanych w 2023 roku. Poniższa tabela obrazuje jakie środki wydatkowano na realizację tych dodatkowych zadań.

TABELA 36: Środki wydatkowane na realizację dodatkowych zadań zleconych Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2022 roku

2022 rok - wyszczególnienie	Liczba wypłaconych dodatków/wniosków	Wydatkowana kwota na realizację zadania w 2022 roku w zł
Dodatki osłonowe	1.492	1.039.451,00
Dodatki węglowe oraz energetyczne	3.419 w tym: - dodatki węglowe: 2.538 - dodatki energetyczne: 881	10.124.438,00
Dodatki dla podmiotów wrażliwych	5	123.304,00
RAZEM	4.916	11.287.193,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

13 marca 2022 roku weszła w życie ustawa z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Ustawa wprowadziła podział świadczeń na:

- **Pomoc przeznaczoną dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Polski od 24 lutego 2022 roku, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy,**
- **Pomoc dla osób, które przyjęły pod swój dach uchodźców wojennych z Ukrainy (refinansowanie kosztów ich pobytu).**

Poniższa tabela obrazuje z jakiego wsparcia skorzystali obywatele Ukrainy, którzy przebywali na terytorium Gminy Świdnica.

TABELA 37: Środki wydatkowane na realizację zadań zleconych Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2022 roku w ramach Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy.

2022 rok - wyszczególnienie	Liczba świadczeniobiorców/wniosków	Wydatkowana kwota na realizację zadania w 2022 roku w zł
Jednorazowe świadczenie dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł	705 osób	214.369,00
Posiłek	32 dzieci	10.172,50
Stypendia szkolne	6 dzieci	5.027,02
Świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne	161 osób	165.987,60
Świadczenie na zakwaterowanie i wyżywienie obywatela Ukrainy – 40 zł	829 osób	1.514.680,00
RAZEM	-	1.910.236,12

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy opierają się również na dokumentach programowych określających długofalowe działania w kierunku niwelowania problemów społecznych. Do powyższych dokumentów należą:

Dokumenty

Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świdnica na lata 2021-2027	Uchwała nr XXXVII/368/2021 Rady Gminy Świdnica z dnia 28 stycznia 2021 roku
Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022	Uchwała nr LXXIII/687/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 29 grudnia 2022 roku
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025	Uchwała nr XXXV/351/2020 Rady Gminy Świdnica z dnia 10 grudnia 2020 roku
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023	Uchwała nr XXXV/350/2020 Rady Gminy Świdnica z dnia 10 grudnia 2020 roku

Inwestycje i działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy zrealizowane w 2022 roku

Najpierw pandemia koronawirusa, a w 2022 roku wojna w Ukrainie zmieniły naszą rzeczywistość., ale równocześnie otworzyły nam drogę na inne możliwości i działania. Do życia w nowej rzeczywistości musieliśmy przystosować się wszyscy, także i my i nasze otoczenie. Musieliśmy również zmodyfikować i dostosować do panujących realiów działania i realizowane programy w 2022 roku. Opis ważniejszych działań i programów realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy w tym zakresie w 2022 roku zawarto w poniższej tabeli.

TABELA . Ważniejsze działania i programy realizowane w roku kalendarzowym 2022

Nazwa programu/działania	Opis programu/działania	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji działania/realizatorzy zadania
<p>Stawiamy na aktywność – kontynuujemy naukę pływania</p>	<p>Program został opracowany nie tylko w celu promowania zdrowego stylu życia w społeczności lokalnej Gminy Świdnica, ale przede wszystkim w celu kształtowania nawyków, które mają wpływ na nasze zdrowie. Zdrowie jest kluczową wartością w życiu każdego człowieka, a prawo do ochrony zdrowia należy do katalogu podstawowych praw człowieka. Odnosi się to w sposób oczywisty do całej populacji ludzi – dzieci, młodzieży, osób w wieku produkcyjnym jak i poprodukcyjnym. Pływanie to jeden z najzdrowszych, najbezpieczniejszych oraz najmniej urazowych sportów. Odpręża, relaksuje, koi nerwy, pozwala spalić zbędne kalorie i modelować sylwetkę. Na naukę pływania nigdy nie jest za późno.</p> <p>Celem głównym programu jest: „Podniesienie poziomu jakości życia i zdrowia mieszkańców Gminy Świdnica, w szczególności osób starszych, samotnych, schorowanych i niepełnosprawnych oraz wzmocnienie u nich potencjału zdrowia poprzez zajęcia na basenie oraz promowanie zdrowego stylu życia, kształtowanie właściwych postaw i zachowań, wypracowanie dobrych praktyk dotyczących zdrowego i aktywnego zagospodarowania czasu wolnego.</p> <p>Termin realizacji: Program realizowany na bazie zasobów gminy – na Pływalni w Witoszowie Dolnym przez cały 2022 rok, będzie również realizowany w 2023 roku.</p> <p>Koszt: 10.000,00 zł</p>	<p>1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022</p> <p>2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025</p> <p>➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ GOKSiR</p>
<p>Muzyczne ferie w Schronisku w Lubachowie</p>	<p>Okres ferii zimowych powinien być czasem na bez troski i bezpieczny wypoczynek dzieci. Z powodu różnorodnych ograniczeń nie wszystkie dzieci mają możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego na zimowiskach. Dlatego przygotowaliśmy ofertę wypoczynku zimowego – Ferie z muzyką. Program zajęć był zróżnicowany oraz dostosowany do ich potrzeb i zainteresowań.</p> <p>W programach profilaktycznych obok szeregu bardzo istotnych zadań, pojawia zadanie wdrażania dzieci i młodzieży do właściwego spędzania czasu wolnego, a przez to kształtowania ich postaw i systemu wartości. Bardzo istotnym elementem było również rozwijanie ich pasji i zainteresowań. Celem tych działań było dostarczenie ciekawych propozycji zajęć oraz ochrona przed zjawiskiem nudy i szukania rozrywki dla tzw. „zabicia czasu”. Istotną częścią programu była jego funkcja profilaktyczna. Przekazywanie właściwych wzorców postaw podczas wolnego czasu i ukazanie nauki przez zabawę ma zadanie ukazanie alternatywnych sposobów spędzania czasu i tym samym odsunięcie dzieci i młodzieży od niebezpieczeństw związanych z różnego rodzaju uzależnieniami.</p>	<p>1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022</p> <p>2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025</p> <p>➤ GOPS ➤ GKRPA</p>

	<p>Program „Ferie z muzyką” to projekt przeznaczony do realizacji w okresie wolnym od zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Zajęcia profilaktyczno-muzyczne w ramach Programu Profilaktycznego „Ferie z muzyką” odbyły się w okresie ferii zimowych tj. Od 31.01.-5.02.2022r. w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie. Ich celem było kształtowanie zdolności muzycznych dzieci uczęszczających do placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Świdnica. Efektem tegorocznych ferii była płyta z muzyką oraz musical z elementami profilaktyki, w szczególności poruszający problemy zamknięcia młodych ludzi w świecie technologii, a przez to zaniedbywania wzajemnych relacji rówieśniczych i rodzinnych zarówno przez młodzież, lecz często również przez dorosłych.. W tym cyfrowym świecie często zapominamy o rzeczywistości, która realnie dotyka każdego człowieka – jego wrażliwości, uczuć, trosk i problemów, z którymi coraz trudniej jest poradzić sobie w osamotnieniu. Spektakl został wystawiony w Teatrze Świdnickim. Młodzi artyści wystąpili zarówno dla mieszkańców Gminy Świdnica, jak i uczniów ze wszystkich placówek oświatowych w Gminie. Koszt realizacji wyniósł: 28.000,00 zł.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ GZO ➤ Schronisko Młodzieżowe
<p style="text-align: center;">Gmina Świdnica Stawia na Rodzinę</p>	<p>Gmina Świdnica realizuje własny program profilaktyczny pn. "Stawiam na Rodzinę". Celem przedsięwzięcia było wzmocnienie więzi rodzinnych, promowanie wartości rodzinnych i budowanie pozytywnego klimatu wokół rodziny.</p> <p>W programie wspieramy pozytywny obraz rodziny, bo to naprawdę skuteczna metoda chronienia młodych ludzi przed alkoholem i innymi używkami.</p> <p>Powodem do zmiany podejścia profilaktycznego wobec rodziny może być przekonanie, że skoro zdrowie i rozwój jednostki oraz społeczeństwa jest wartością społeczną, to nie może być niszczone na skutek nieprzemysłanych działań społecznych. Należy szukać najbardziej optymalnych sposobów oddziaływań profilaktycznych, które będą uwzględniały założenie, że wychowanie i profilaktyka to szereg działań zmierzających do dzielenia odpowiedzialności za jednostkę i jej otoczenie, a zwłaszcza rodzinę. Program „Postaw na rodzinę” realizuje działania włączone w Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Dzięki programowi podajemy ważne informacje profilaktyczne oraz realizujemy działania prorodzinne. Program jest długoterminowy. „Stawiam na rodzinę” to pozytywna profilaktyka, bez pouczania i moralizowania, za to z odwołania do najważniejszej wartości w życiu każdego z nas – Rodziny.</p> <p>Program pomaga w podkreślaniu ważności rodziny w działaniach dotyczących profilaktyki uzależnień. Nie od dziś wiadomo, że stawianie na rodzinę to najlepsza profilaktyka.</p> <p>W ramach projektu zrealizowano między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspólne kolędowanie w styczniu 2022 roku. Koncert skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, łączący pokolenia poprzedzony wykładem/konferencją dotyczącą przemocy oraz problemów uzależnień. Wspólne gminne, rodzinne kolędowanie. Zdanie zaplanowano również na 2023 rok. <p>Koszt zadania: 25.000,00 zł</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Szkoła dla rodziców i wychowawców – warsztaty doskonalące kompetencje wychowawcze osób dorosłych opiekujących się dziećmi i młodzieżą. Uczestnikami były osoby skierowane przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, sąd rodzinny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025 3.. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ GOKSiR ➤ Gmina Świdnica ➤ GZO ➤ Schronisko Młodzieżowe

	<p>Zadaniem warsztatów było wsparcie uczestników w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zmianę postaw wychowawczych, nabycie wiedzy pedagogicznej i praktycznych umiejętności stwarzania dzieciom środowiska optymalnie wspierającego jego rozwój.</p> <p>Zadanie zaplanowano również w 2023 roku. Koszt zadania: 6.000,00 zł</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Gminna Senioriada - Dzień Seniora to szczególne święto, to nie tylko święto osób w jesieni życia, ale przede wszystkim możliwość zwrócenia uwagi społeczności lokalnej na osoby starsze, których nie brakuje w naszej gminie. Co roku w Gminie Świdnica staramy się uroczystie obchodzić ten dzień. Dla wszystkich mieszkańców gminy przygotowaliśmy Gminną Senioriadę. Senioriada to nie tylko święto dojrzałych mieszkańców gminy, ale także wszystkich tych, którzy chcą w radosny, rodzinny i aktywny sposób spędzić czas. Tegoroczna - pierwsza edycja została zorganizowana pod honorowym patronatem Wójta Gminy Świdnica we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sołectwem Lubachów, Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym w Lubachowie. Senior z seniorem czy senior z juniorem – każdy mógł znaleźć coś dla siebie. <p>Termin realizacji: 30.09.-1.10.2022 roku. Koncert połączony z konferencją dotyczącą uzależnień i przemocy wobec seniorów – Rajd Profilaktyczno-Turystyczny z Gminnym Kołem PTTK "Teraz Sudety". Zadanie zaplanowano również w 2023 roku. Koszt całkowity projektu: 10.000,00 zł</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ "Bawimy się bez alkoholu" - działania profilaktyczne na rzecz mieszkańców Gminy Świdnica: współorganizacja lokalnych festynów, imprez plenerowych, wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, konkursów oraz rozszerzenie ich zakresu o działania związane z profilaktyką uzależnień, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom pandemii, zakup nagród, materiałów profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych, organizacja wycieczek oraz podejmowanie działań w ramach profilaktyki uzależnień behawioralnych. <p>Koszt całkowity zadania: 30.000,00 zł</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sołectwa ➤ organizacje pozarządowe
<p>Wakacje z Gminą Świdnica – Nie mam czasu na nudę</p>	<p>Podobnie jak w latach minionych również w okresie wakacyjnym 2022 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy był organizatorem wypoczynku letniego dla dzieci, młodzieży z terenu Gminy Świdnica.</p> <p>Wakacje to czas wypoczynku, przyjemności, a przede wszystkim zabawy. Po raz kolejny sytuacja (konflikt zbrojny na Ukrainie) zmusiła nas do weryfikacji planów związanych z organizacją tego wypoczynku. Aktywny wypoczynek w postaci wyjazdów na wycieczki to była tegoroczna propozycja w ramach Wakacji z Gminą Świdnica. Wyjazdy odbywały się z 5 placówek oświatowych, tj. SP Bystrzyca Górna, SP Pszenno, SP Witoszów Dolny, SP Lutomia Dolna, SP Grodziszczce. Uczestniczyło w nich 220 uczniów (w tym 18 dzieci z Ukrainy, które przebywają na terenie Gminy Świdnica w związku z konfliktem zbrojnym na terenie ich kraju). Okazuje się, że ciekawych miejsc do odwiedzenia i odpoczynku w naszym regionie nie brakuje. Piękne, niezapomniane chwile można spędzić we właszej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025

	<p>okolicy, poznając jej historię, kulturę, obcując i delektując się pięknem otaczającej przyrody. Podczas tegorocznego wypoczynku z Gminą Świdnica na uczestników czekały następujące atrakcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyjazd na Basen oraz turniej gier i zabaw sportowo-ruchowych na hali sportowej w Witoszowie Dolnym • Wyjazd do mini zoo w Łącznej k/Mieroszowa • Wycieczka na Zamek Bolków oraz wspólne lody w Bolkowie • Zamkowe zmagania w krainie najpiękniejszych ruin – w Okrągłym zamku Owiesno • Zajęcia w Szkółce Leśnej w Bojanicach oraz wspólny grill. <p>Dodatkowo dzięki współpracy z Dolnośląskim Kuratorium Oświaty otrzymaliśmy 10 miejsc kolonijnych do Pustkowa w okresie od 05-18 sierpnia 2022 roku dla dzieci i młodzieży, które ukończyły 7 rok życia, a nie przekroczyły 16 lat. Koszt pobytu dzieci na kolonii w całości pokrywało Dolnośląskie Kuratorium Oświaty. Zadanie zaplanowano również w 2023 roku. Koszt zadania: 46.000,00 zł.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ GOKSiR ➤ Gmina Świdnica ➤ GZO ➤ Schronisko Młodzieżowe
<p>Prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego</p>	<p>Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych oraz ds. Przemocy funkcjonuje w Urzędzie Gminy w Świdnicy od 2010 roku. Jest czynny w każdą środę w godz. 9.00-12.00. Zatrudniony jest w nim na umowę-zlecenie terapeuta ds. uzależnień oraz psycholog ds. uzależnień. Koszty funkcjonowania PK w 2021 roku wyniosły 15.000 zł.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025 3. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ Gmina Świdnica
<p>Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałaniu przemocy</p>	<p>Współpraca i wspieranie działalności stowarzyszeń trzeźwościowych i abstynenckich, instytucji służących rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie gminy oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym również dofinansowanie niezbędnych zakupów dla potrzeb ich bieżącej działalności. Koszt zadania w 2022 roku wyniósł 15.000 zł. W roku 2023 zadanie również jest planowane.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025 <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ Gmina Świdnica

<p>„To nie Twoja wina. Stop przemocy wobec kobiet”</p>	<p>Projekt „To nie Twoja wina. Stop przemocy wobec kobiet” realizowany był w Gminie Świdnica w 2022 roku po raz pierwszy. Jest on skierowany do mieszkanek Gminy Świdnica, a jego celem jest przeciwdziałanie przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej i seksualnej. W jego ramach prowadzono: bezpłatne konsultacje psychologiczne oraz terapie ds. uzależnień dla kobiet z doświadczeniem przemocy, zajęcia samoobrony, joga dla kobiet po doświadczeniu traumy przemocy, konferencje, koncerty skierowane do populacji kobiet w Gminie Świdnica mające na celu uświadomienie, że Gmina Świdnica mówi STOP wszelkiej przemocy wobec kobiet i nie tylko.</p> <p>Koszt zadania: 24.000,00 zł. W roku 2023 zadanie również jest zaplanowane.</p>	<p>1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022</p> <p>2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy ➤ Gmina Świdnica ➤ GOKSiR ➤ stowarzyszenia działające na terenie Gminy
<p>“Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć”</p>	<p>Realizacja programu z zakresu profilaktyki uzależnień obejmującego uczniów, rodziców i nauczycieli w formie zajęć, prelekcji, pogadanek i warsztatów w placówkach oświatowych w Gminie Świdnica pn. “Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć”.</p> <p>Koszt zadania: 13.200,00 zł</p>	<p>1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022</p> <p>2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2021-2025</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ GKRPA ➤ placówki oświatowe Gminy Świdnica
<p>“STOP pijanym kierowcom”</p>	<p>Choć z policyjnych statystyk wynika, że w 2021 roku na terenie Gminy Świdnica zmalała liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców (69 w 2020r. i 63. w 2021r.) to w dalszym ciągu jest to o 63 za dużo. Rok 2022 to kolejny już rok akcji STOP pijanym kierowcom, organizowanej wspólnie z Gminą Świdnica, Komendą Powiatową Policji w Świdnicy oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy. Całe przedsięwzięcie ma na celu nie tylko eliminowanie z ruchu pijanych kierowców, ale również uświadomienie społeczeństwu, że nawet najmniejsza ilość wypitego alkoholu zmienia funkcjonowanie organizmu człowieka i może doprowadzić do tragedii.</p> <p>Koszt zadania: 5.000,00 zł</p>	<p>1. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GKRPA ➤ PP w Słotwinie ➤ KPP w Świdnicy ➤ Gmina Świdnica

<p>Utworzenie i utrzymanie Klubu "ABC SENIORA" w Bystrzycy Dolnej Nr 55</p>	<p>Klub "ABC Seniora" w Bystrzycy Dolnej 55 działa od lipca 2019 roku. Klub "ABC SENIORA" jest odpowiedzią na ogromne zapotrzebowanie zgłaszane przez mieszkańców naszej gminy. Powstał z myślą o osobach, które ukończyły 60 lat i chciałyby aktywnie spędzać czas. Jego działanie ma na celu promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród seniorów. Na uruchomienie Klubu pozyskane zostały środki w ramach Programu Wieloletniego "Senior+" na lata 2015-2020 w kwocie: 124 790,00 zł, wkład własny do realizacji projektu wyniósł 31.200 zł. W 2020 roku GOPS pozyskał środki finansowe na dalsze funkcjonowanie Klubu w kwocie: 47.967,96 zł w ramach Programu Wieloletniego "Senior+" na lata 2015-2020, wkład własny wyniósł 72.000 zł. Od 2021 roku działalność klubu finansowana jest ze środków własnych Gminy Świdnica.</p> <p>Przypomnijmy, że: Na potrzeby Klubu zostały zaadaptowane i wyposażone między innymi w meble, sprzęt AGD, sprzęt sportowy trzy pomieszczenia na I piętrze budynku - nad Publicznym Przedszkolem w Bystrzycy Dolnej 55. Zgodnie z rządową dotacją w Klubie zagwarantowane są miejsca dla 20 seniorów.</p>	<p>Strategia rozwoju gminy Świdnica</p> <p>Umowa zawarta z DUW</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GOPS ➤ Gmina Świdnica
--	--	---

Przywykliśmy już do tego w pomocy społecznej, że każdy rok niesie za sobą sporo zmian i przynosi nowości legislacyjne. Niektóre z nich są długo wyczekiwane, inne niosą za sobą niepewność, jeszcze inne spadają na pracowników pomocy społecznej nieoczekiwanie. Wszystkie zaś przynoszą najczęściej nowe obowiązki, bądź też zmianę przyjętych dotąd zasad postępowania.

Nie ulega wątpliwości, że dzisiejsza pomoc społeczna stanowi ważny element całego systemu wsparcia społecznego, jednakże nie jest w stanie funkcjonować i skutecznie wypełniać swoich zadań bez odpowiedniego wsparcia samorządu terytorialnego, sektora zdrowotnego, sektora bezpieczeństwa, organizacji pozarządowych, itp. Trudno dzisiaj przewidzieć jakie wyzwania czekają instytucje pomocy społecznej w kolejnych latach, ale jedno jest pewne lista zadań do realizacji z pewnością jeszcze się powiększy.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

11.1. Policja i Straż Pożarna

Policja. W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców, od 2017 roku, w budynku świetlicy wiejskiej należącej do gminy Świdnica, funkcjonuje Posterunek Policji w Słotwinie. Swoje dyżury pełni tam 3 dzielnicowych, 6 funkcjonariuszy służby patrolowo-interwencyjnej oraz kierownik posterunku. Dyżur kierownika jednostki odbywa się w każdy poniedziałek w godz. 10.00-14.00. W jednostce służba nie jest pełniona całodobowo.

Na terenie gminy Świdnica w 2022 roku popełnionych zostało 1755 przestępstw ogółem (wzrost o 49 przestępstw w porównaniu z rokiem 2021), w tym 25 kradzieży (o) z uszkodzeniem mienia, 7 kradzieży z włamaniem (-6), 1 bójka z pobiciem, uszkodzenia ciała (-1) oraz zatrzymano 58 nietrzeźwych kierowców (-5). Wykrywalność przestępstw kształtowała się na poziomie 75% (wzrost o 2%). Funkcjonariusze w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom uczestniczyli w 1755 interwencjach, dokonali 3953 wylegitymowań i odbyli 705 służb patrolowych i zatrzymali 118 osób.

TABELA 37. Przestępstwa i wykrywalność [2021-2022].

Nazwa	2021	2022	Zmiana 2021-2022
liczba przestępstw ogółem [szt.]	168	172	4
wykrywalność przestępstw [%]	73%	75%	2%
przestępstwa kategorii wybrane, w tym:	40	33	-7
kradzieże i uszkodzenie mienia	25	25	0
kradzieże z włamaniem	13	7	-6
bójki, pobicia, uszkodzenia ciała, rozboje	2	1	-1
zatrzymania nietrzeźwych kierowców	63	58	-5
służby patrolowe [szt.]	760	705	-55
zatrzymani [szt.]	128	118	-10
wylegitymowania [szt.]	5040	3953	-1087
wykroczenia ogółem [szt.]	195	235	+40
czyny karalne - narkotyki [szt.]	21	13	-8
wypadki drogowe [szt.]	27	19	-8
interwencje [szt.]	1706	1755	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Posterunku Policji w Słotwinie.

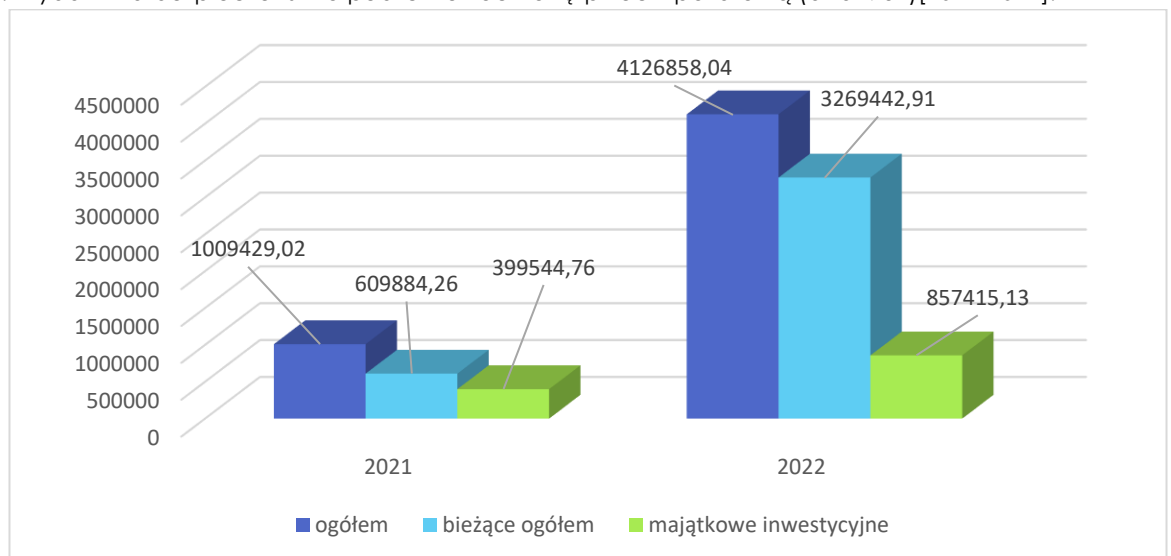
Straż pożarna. Do zabezpieczenia społeczeństwa i mienia, w ramach zadania własnego utrzymywanych jest 8 jednostek **Ochotniczych Straży Pożarnych** (OSP: Burkatów, Bystrzyca, Gogołów, Grodziszczce, Lutomia, Mokrzyszów, Panków i Witoszów), w tym 3 jednostki włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, tj. OSP Lutomia, OSP Burkatów, OSP Witoszów. W działaniach ratowniczych czynny udział bierze 135 strażaków ratowników w pełni przeszkolonych w zakresie podstawowym, w tym 53 druhów strażaków z ukończonym kursem KWALIFIKOWANEJ PIERWSZEJ POMOCY. Jednostki OSP z terenu Gminy Świdnica dysponują 14 samochodami ratowniczo-gaśniczymi, w tym 3 pojazdy klasy ciężkiej, 8 klasy średniej oraz 3 klasy lekkiej. Ponadto wszystkie jednostki włączone do KSRG są wyposażone w zestawy ratownictwa drogowego.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Termomodernizacja budynku OSP w Witoszowie Dolnym	Witoszów	370 794,78 zł	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
2	Budowa remizy OSP w Gogołowie	Gogołów	486 620,35 zł	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

11.2. Finansowanie

W 2022 roku **na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową** wydatkowano 4 126 858,04 zł. W ramach tej kwoty poniesiono wydatki m.in. na Komendę Wojewódzką Policji (65 000 zł) m.in. na Fundusz Wsparcia Policji z przeznaczeniem a zakup samochodu dla Posterunku Policji w Słotwinie. Wydatki w kwocie 1 471 014,55 zł wydano na ochotnicze straże pożarne, w tym wydatki bieżące stanowiły 613 599,42 zł. W rozdziale zarządzenia kryzysowe kwotę 2 585 614,53 zł przeznaczono na pomoc dla uchodźców z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym.

WYKRES 17. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (dział 754)[2021-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

12. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

12.1. Transport drogowy

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa nr 35 (relacji: Wrocław – Świdnica – Świebodzice – Wałbrzych – Mieroszów – granica państwa), drogi wojewódzkie nr: 379 (Wałbrzych – Świdnica) i 382 (Legnica – Nysa) oraz przebiegająca w odległości około 30 km autostrada A4, będąca częścią europejskiego szlaku komunikacyjnego E-40. Stan techniczny DK 35 na odcinku Świdnica – Świebodzice wymaga natychmiastowej przebudowy lub gruntownego remontu (stan zły), natomiast DW 379 na odcinku Świdnica – Julianów jest po przebudowie i jej stan jest bardzo dobry..

TABELA 38. Drogi krajowe i wojewódzkie na terenie gminy [2022].

Nazwa	Relacja	Długość [km]	Stan techniczny
Droga krajowa nr 35	Pszemno – Mokrzeszów	13,50	zły
Droga wojewódzka nr 379	Świdnica – Modliszów – Wałbrzych	7,0	Bardzo dobry
Droga wojewódzka nr 382	Boleścín – Grodziszczce	3,50	dobry
	Stołwina (stacja Orlen) – Świdnica Rondo Solidarności	3,0	bardzo dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

W związku z ewidencją dróg gminnych wykonaną w 2020 r. i pełną inwentaryzacją w zakresie długości i powierzchni dróg gminnych publicznych, dane w tabeli 41 uległy zmianie w stosunku do roku ubiegłego. Przez teren gminy przebiega 27 km dróg krajowych i wojewódzkich, 97 km dróg powiatowych oraz **88,382** km dróg gminnych **publicznych**. Około 59% dróg gminnych posiada nawierzchnię ulepszoną, na 41,1% długości występuje nawierzchnia gruntowa.

TABELA 39. Drogi gminne publiczne[2016-2021].

	Jednostka	2016	2018	2019	2020	2021	2022
ogólna długość	km	78,868	78,868	79,14	82,711	82,711	88,382
bitumiczna	km	44,562	48,798	49,07	45,923	49,191	51,231
betonowa	km	0	0	0	0	0	0
kostka	km	0	0	0	1,183	1,183	0,619
ogólna długość	km	28,43	25,275	25,315	34,366	31,098	31,093
wzmocniona żwirem	km	28,43	25,275	25,315	20,132	20,132	20,132
naturalna (z gruntu rodzimego	km	0	0	0	14,234	10,966	10,966
pobocza utwardzone	km	6,604	9,234	9,234	2	2	2
chodniki i ścieżki rowerowe	km	9,451	9,631	10,731	12,784	13,311	13,411

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

12.2. Transport kolejowy

Uzupełnienie sieci dróg stanowi transport kolejowy. **Wznowiono komunikację** Kolei Dolnośląskich na trasach Legnica – Kłodzko i Świdnica – Wrocław. Dużym węzłem kolejowym jest Jaworzyna Śląska położona ok. 10 km od Gminy Świdnicy, skąd można dojechać koleją do Wrocławia, Wałbrzycha i Jeleniej Góry. Przez gminę przechodzi szlak kolejowy o walorach turystycznych relacji Świdnica – Jedlina Zdrój **poddany obecnie rewitalizacji**. Trwają również prace na projekcie „**Rewitalizacja linii kolejowej nr 285 na odcinku Wrocław Gł. - Świdnica Przedmieście wraz z linią nr 771 Świdnica Przedmieście – Świdnica Miasto**”.

12.3. Transport zbiorowy

Organizatorem transportu zbiorowego na terenie gminy Świdnica jest Urząd Miejski w Świdnicy. W 2020 roku komunikacja zbiorowa obsłużyła około 581 tys. pasażerów z obszaru gminy Świdnica.

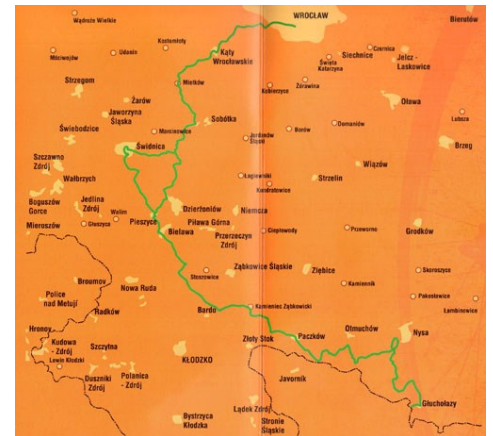
TABELA 42. Liczba pasażerów z terenu gminy Świdnica obsłużonych komunikacją miejską [2020-2021].

Nazwa	2020	2021
szacunkowa liczba obsłużonych pasażerów [tys. os.]	581	543

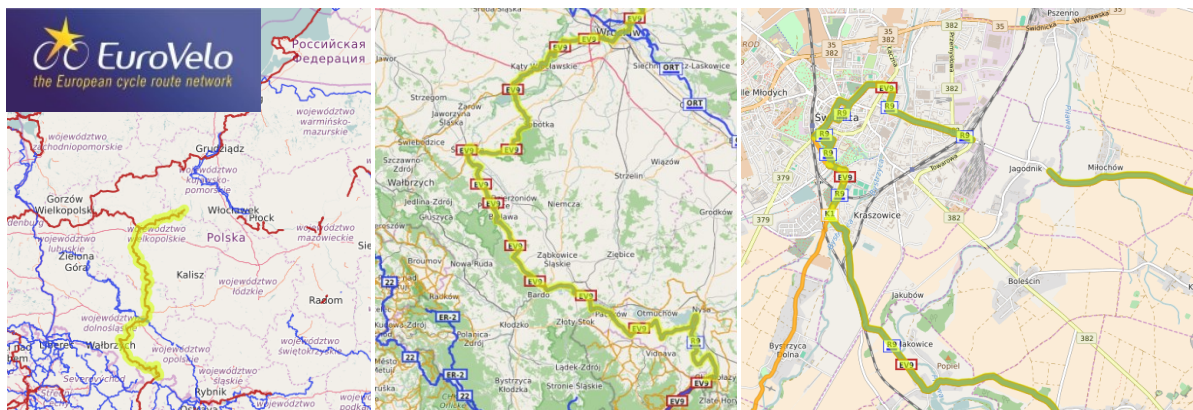
Źródło: Urząd Gminy Świdnica.

12.4. Drogi rowerowe

Przez obszar gminy prowadzi **międzynarodowy szlak rowerowy EV 9 Euro-Velo Bałtyk-Adriatyk¹⁰**, stanowiący część europejskiej sieci szlaków rowerowych, które mają sprzyjać rozwojowi turystyki rowerowej na całym kontynencie.

SCHEMAT 4. Przebieg Euro-Velo 9 Bałtyk- Adriatyk [2021].

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.eurovelo.org> i <http://cycling.waymarkedtrails.org>.

¹⁰ Trasa o całkowitej długości 1 930 km: Polska – Czechy – Austria – Słowenia – Włochy – Chorwacja: Gdańsk (EV10) – Gniezno (EV2) – Poznań – Wrocław – Kąty Wrocławskie – Świdnica – Ołmuniec – Brno (EV4) – Brześć – Wiedeń (EV6) – Maribor – Lublana – Triest (EV8) – Pula. W granicach województwa dolnośląskiego trasa zapewnia rowerowy dostęp do Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy, Parku Krajobrazowego Doliny Bystrzycy, Obszaru Chronionego Krajobrazu Gór Bardzkich i Sowich, Parku Krajobrazowego Gór Sowich, Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego: Sułów – Trzebnica – Wrocław – Krzeptów – Kębłowiec – Małkowiec – Sadowice – Wszemilowice – Kąty Wrocławskie – Nowa Wieś Kącka – Stróża – Wawrzeńczyce – Mietków – Maniów – Garncarsko – Sobótka Zachodnia – Sady – Mysłaków – Wiry – na odcinku Wiry-Pieszcyce.

Budowane są one w oparciu o już istniejącą sieć lokalnych, regionalnych oraz krajowych ścieżek i tras rowerowych, łącząc je w jeden system. EuroVelo 9 w Polsce oznaczony jest jako Szlak Rowerowy R-9. Przez obszar gminy Świdnica szlak ten przebiega na odcinku 17,7 km: granica gminy – Gogołów – Miłochów – Jagodnik – granica gminy; granica miasta – Makowice – Krzyżowa – Wieruszów – Lutomia Mała – Lutomia Dolna – Stachowice – granica gminy (powiatu).

12.5. Finansowanie

Wydatki na transport i łączność w 2022 roku kształtowały się na poziomie 12,7 mln zł, w tym 1,6 mln zł przeznaczonych zostało na wydatki bieżące. Na publiczne drogi gminne wydatkowano 9,6 mln zł, natomiast na powiatowe 0,31 mln zł.

TABELA 41. Wydatki na transport i łączność (dział 600) [2021-2022].

Wydatki [zł]:	2020	2021
ogółem	11 622 782,70	12 733 643,87
wydatki bieżące ogółem	2 192 126,49	1 603 467,32
wydatki majątkowe ogółem	7 916 658,31	7 916 658,31
wydatki majątkowe inwestycyjne	7 916 658,31	8 062 524,93
drogi publiczne krajowe	0,0	0,0
drogi publiczne wojewódzkie	380 000	380 000
drogi publiczne powiatowe	273 000	317 385
drogi publiczne gminne	9 104 271,07	9 665 992,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

12.6. Inwestycje i działania 2022

W 2022 roku w zakresie transportu i komunikacji, w toku *Strategii rozwoju gminy Świdnica na lata 2020-2027* oraz *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej*, zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 42. Najważniejsze inwestycje w zakresie transportu i komunikacji zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Budowa i modernizacja dróg i chodników w gminie, w tym zagospodarowanie terenu przy	Gmina Świdnica	Wykonanie nakładki asfaltowej przed budynkiem świetlicy wiejskiej w Bystrzycy Górnej Budowa chodnika przy ul. Pogodnej w Pszennie	3 320 895,31	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020- 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
	budynku Urzędu Gminy		<p>Wykonanie zjazdu z płyt betonowych ażurowych na drodze gminnej dz. nr 111/7 w Lubachowie</p> <p>Wykonanie rampy wjazdowej dla niepełnosprawnych wraz z balustradami przy Bibliotece w Bystrzycy Górnej.</p> <p>Przebudowa przepustu drogowego w Pogorzale dz. nr 181 wraz z wycinką drzew.</p> <p>Ubezpieczenie rowu płytami ażurowymi wraz z zabudową studni deszczówek przy drodze gminnej dz. nr 280 w Lutomi Matej</p> <p>Przebudowa odcinka ul. Morelowej w Pszennie - wykonano przebudowę drogi gminnej na odcinku ok. 185 mb, wykonano nawierzchnię z kostki betonowej o szerokości 4,5 m wraz z kanalizacją deszczową i studniami kanalizacji deszczowej wraz z kratami ściekowymi oraz zjazdami.</p> <p>Przebudowa drogi w Lutomi Górnej Osiedle Podgórze - wykonano przebudowę drogi gminnej na odcinku ok. 170 mb, wykonano nawierzchnię z kostki betonowej o szerokości 4,5 m wraz z kanalizacją deszczową.</p> <p>Przebudowa łuków i chodników na zatoce autobusowej w Niegoszowie.</p> <p>Wykonanie przebudowę drogi gminnej ul. Makowa w Pszennie na odcinku ok. 145 mb, wykonano nawierzchnię z kruszywa kamiennego o szerokości 3,5 m.</p> <p>Przebudowa dróg na ul. Osiedle Sowie w Bystrzycy Górnej - wykonanie kanalizacji deszczowej, oświetlenia, podbudowy i krawężników pod drogi oraz nawierzchni z kostki betonowej szerokości 5 m</p>		
2	Dotacja do budowy chodników przy drogach powiatowych na terenie Gminy Świdnica (§6300)	Pszemno, Pogorzala, Witoszów Górny	Dotacja celowa dla Powiatu Świdnickiego na realizację zadania: Dotacja do budowy chodników przy drogach powiatowych na terenie Gminy Świdnica. W ramach zadania wybudowany został chodnik w Pszennie przy ul. Słonecznej, oraz przejścia dla pieszych z chodnikiem w Pogorzale i Witoszowie Górnym.	450 000,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
4	Lutomia Dolna droga dojazdowa do gruntów rolnych	Lutomia Dolna	Wykonanie przebudowy drogi gminnej o łącznej długości odcinka ok. 660 m, obejmującej: wykonanie podbudowy z kruszyw łamanych na gruncie stabilizowanym chemicznie wraz z nawierzchnią z mieszanki mineralno-	151 800,00 (FOGR) 613 518,10 (wkład własny)	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
			bitumicznej o szerokości ok. 3,5 m i pobocznymi z kruszyw kamiennych.		
5	Lutomia Dolna - Wieruszów droga dojazdowa do gruntów rolnych	Lutomia Dolna, Wieruszów	Wykonanie przebudowy drogi dojazdowej do gruntów rolnych na odcinku 2040 mb, wykonano nawierzchnię asfaltową o szerokości 4,5 m wraz z pobocznymi, rowami przydrożnymi, przepustami drogowymi o śr. 300-600 mm i zjazdami. Nawierzchnię wykonano jako asfaltową, na podbudowie z kruszyw łamanych i gruntu stabilizowanego chemicznie. Wykonano również pętlę autobusową na dz. nr 13/1 w Wieruszowie o nawierzchni asfaltowej z peronem z kostki betonowej.	460 000,00 (FOGR) 2 341 326,15 (wkład własny)	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
6	Przebudowa dróg gminnych w obrębie przejazdów kolejowych w Bystrzycy Górnej	Bystrzyca Górna	Przebudowa drogi 111804D i działka nr drogowa 267 w obrębie przed i za przejazdem kolejowym km 66+061,90 linii kolejowej nr 285 . Droga gminna o nawierzchni asfaltowej o szerokości od 4,5m do 6,0m przed przejazdem i 3 m za przejazdem. Zakres prac obejmował: przebudowę odcinka drogi gminnej; budowę kanalizacji deszczowej; przebudowę kablowej doziemnej sieci telekomunikacyjnej; budowę kanału technologicznego.	853 212,88	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
7	Wykonanie projektów w Gminie	Gmina Świdnica	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej przebudowy drogi gminnej w Bystrzycy Górnej dz. nr 272, 278 w obrębie przejazdu kolejowego. Wykonanie projektu przebudowy drogi transportu rolnego Lutomia Dolna - Wieruszów i Lutomia Dolna ul. Szkolna. Wykonanie projektu przebudowy drogi wewnętrznej wraz z budowa miejsc postojowych w Słotwinie. Mapa do celów projektowych dla dz. nr 459 i 460 w Słotwinie. Wykonanie projektu przebudowy drogi gminnej w Lutomi Górnej dz. nr 709. Wykonanie projektu przebudowy ul. Pogodnej w Pszennie. Wykonanie projektu przebudowy dróg gminnych wewnętrznych ulic Poziomkowa, Morełowa, Porzeczkowa, Agrestowa, Winogronowa, Jesienna w Pszennie. Wykonanie projektów przebudowy dróg w Burkatowie dz. nr 176/1 i 158 i w Modliszowie dz. nr 215. Wykonanie kosztorysu inwestorskiego dla drogi dojazdowej przy posesji 71 w Bystrzycy Górnej.	202 946,60	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Opis	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
	Budowa kładki pieszo-rowerowej nad Bystrzycą w miejscowości Wiśniowa w ramach zadania "Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy" - RFIL	Wiśniowa, Niegoszów	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej kładki pieszo - rowerowej nad Bystrzycą w miejscowości Wiśniowa	92 250,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
	Przebudowa drogi powiatowej nr 2941D na odcinku Pszenno-Jagodnik	Pszenno, Jagodnik	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej przebudowy drogi powiatowej nr 2941D	122 385,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
	Przebudowa drogi powiatowej nr 2906D w Wieruszowie w ramach zadania Lutomia Dolna - Wieruszów droga dojazdowa do gruntów rolnych	Wieruszów	Wykonanie zatoki autobusowej na drodze powiatowej 2906D w Wieruszowie wraz z fragmentem drogi o nawierzchni asfaltowej.	195 000,00	Strategia rozwoju gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

13.1. Sieć wodociągowa

Zaopatrzenie w wodę. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Świdnica są wody podziemne występujące w trzech piętrach: czwartorzędowym, trzeciorzędowym i krystalicznego podłoża. Piętro czwartorzędowe stanowi źródło zaopatrzenia w wodę w większości wsi obrębie gminy Świdnica, jest również eksploatowane na szerszą skalę poza granicą gminy, w Jaworzynie Śląskiej. Wydajność tych ujęć dla pojedynczych studni wynosi od kilku do kilkunastu m³/h. Piętro trzeciorzędowe jest natomiast najważniejszym zbiornikiem wód podziemnych w obszarze przedgórskim. Wydajność pojedynczych otworów jest bardzo zróżnicowana i wynosi od kilku do 100 m³/h. Na terenie gminy wody tego poziomu ujmowane są w Pszennie (wydajność ujęć łącznie około 630 m³/h). Piętro krystalicznego podłoża obejmuje górskie obszary gminy. Eksploatowane są tu wody szczelinowe i warstwowe w formie pojedynczych studni o wydajności od kilku do kilkunastu m³/h. W obszarze gminy Świdnica 2022 roku z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w Miłochowie, Komorowie i Jagodniku, pobrano 751,70 tys. m³ wody. Na gminnej sieci wodociągowej znajduje się 18 lokalnych pompowni wody, 7 studni i 3 stacje uzdatniania wody.

Sieć wodociągowa. Przeważająca część gminy Świdnica posiada nowoczesną przesyłową i rozdzielczą sieć wodociągową oraz studnie o wydajności gwarantującej pokrycie w całości rosnących potrzeb mieszkańców. W 2022 roku woda dostarczana była do gospodarstw domowych przez 242,60 km sieci wodociągowej ogółem, w tym 90,20 km sieci magistralnej i 152,40 km sieci rozdzielczej, na której znajdowało się 3 584 przyłączy wodociągowych.

TABELA 43. Sieć wodociągowa ogółem [2021-2022].

	2021	2022
długość sieci ogółem	241,34	<u>242,60</u>
sieć magistralna	90,20	<u>90,2</u>
sieć rozdzielcza	151,20	<u>152,40</u>
przeciętna liczba awarii przypadająca na 1 km sieci wodociągowej [awaria/km]	0,7	<u>0,79</u>
przeciętny czas usuwania awarii wodociągowej [h]	3,45	<u>3,21</u>
straty sieci wodociągowej w stosunku do produkcji wody [%]	17,79	<u>20,02</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdnica.

W 2022 roku woda dostarczana była do gospodarstw domowych przez 3 584 przyłącza, a od 2012 roku ich liczba zwiększyła się o 969 sztuk. O 33,21% wzrosła tym samym liczba osób korzystających z sieci wodociągowej – z 12 646 osób w 2012 roku do 16846 osób w 2022 roku.

TABELA 44. Sieć wodociągowa rozdzielcza [2018-2022].

	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	3117	3218	3360	3453	3584	3,79%↑

	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	16 643	16 716	16 807	16806	16846	0,24%↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

Gmina zaopatrywana jest w wodę poprzez **stacje uzdatniania** wody w Miłochowie, Komorowie oraz Jagodniku. Aktualnie jedna wieś zaopatrywana jest z ujęć miejskich, eksploatowanych przez Świdnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. (ŚPWIK) oraz jedna z wodociągu administrowanego przez Gminę Żarów. Podział gminy wg miejsc zaopatrzenia w wodę przedstawia się następująco:

- SUW Komorów miejscowości: Komorów, Słotwina, Witoszów Dolny, Witoszów Górny, Pogorzała, Modliszów, Mokrzeszów;
- SUW Miłochów miejscowości: Boleścin, Grodziszczce, Krzyżowa, Wieruszów, Lutomia Dolna, Lutomia Górna, Lutomia Mała, Stachowice, Stachowiczki;
- SUW Jagodnik miejscowości: Jagodnik, Miłochów, Krzczonów, Gogołów, Pszenno, Wilków, Niegoszów, Sulisławice, Zawiszów, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Burkatów, Lubachów, Opoczka, Makowice, Bojanice, Jakubów;
- wodociąg Żarów miejscowość: Panków.
- wodociąg ŚPWIK w Świdnicy z ujęcia Pszenno miejscowość: Os. Nad Potokiem w Słotwinie oraz osiedle przy ul. Południowej w Witoszowie Dolnym.

Zużycie wody ogółem na potrzeby gospodarstw domowych w ciągu roku na terenie gminy Świdnica w 2022 roku wynosiło 461,7 dam³ i od 2018 roku zwiększyło się o 4,2%. **Przeciętnie na mieszkańca przypadało więc 28,2 m³ wody, podobnie jak na terenach wiejskich w regionie i powiecie świdnickim. Natomiast, średnio 1 korzystający z wodociągu w gminie, czyli gospodarstwo domowe, zużywał 27,4 m³ wody rocznie.**

TABELA 45. Zużycie wody [2018-2022].

	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana 2021-2022
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	443,1	452,2	467,9	479,3	461,7	3,7%↓
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca [m ³]						
na 1 mieszkańca	26,6	26,8	27,6	28,2	28,2	0,0%↑
na 1 korzystającego	33,6	27,1	27,8	28,5	27,4	3,9%↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

13.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnie ścieków

Gmina obejmuje 35 wsi, z których skanalizowanych jest 13 – Grodziszczce, Krzyżowa, Jagodnik, Boleścin, Komorów, Słotwina, Witoszów Dolny, Witoszów Górny, Bystrzyca Dolna, Pszenno, Wilków, Mokrzeszów (częściowo), Makowice (częściowo) w kolejnych 11 miejscowościach – Gogołów, Modliszów, Panków, Stachowice, Wieruszów, Pogorzała, Sulisławice, Wiśniowa, Krzczonów, Miłochów i Niegoszów, wdrożono gminny program dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej bez przykanalików to 86,90 km, połączeń do sieci kanalizacji sanitarnej budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania jest 1423 sztuk, a na sieci kanalizacyjnej znajdują się 35 przepompowni ścieków.

Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy w 2021 roku wynosiła 86,90 km

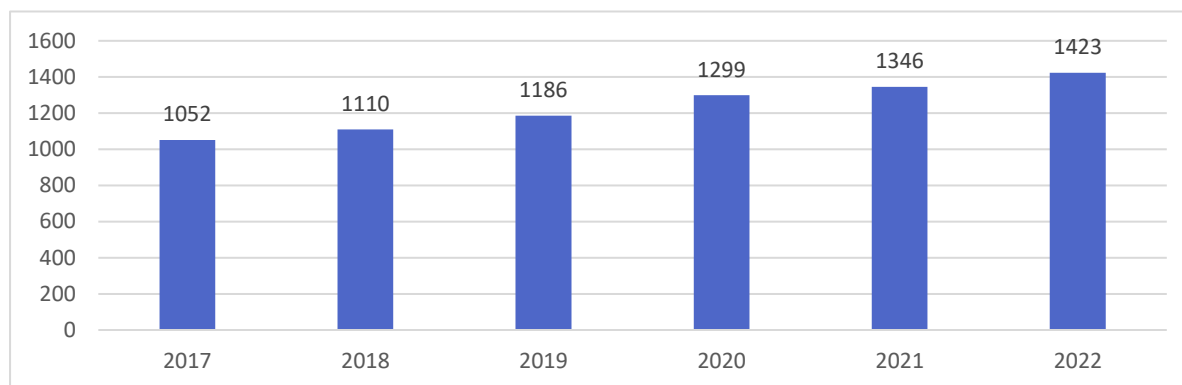
TABELA 46. Sieć kanalizacyjna [2017-2022].

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	77,6	77,6	85,4	84,9	85,54	86,90
cena brutto za 1 m3 odebranych ścieków [zł/m3]	7,95	7,99	8,77	9,27	9,27	10,47
liczba awarii przypadająca na 1 km sieci kanalizacyjnej [awaria/km]	3,29	2,83	2,56	3,79	2,64	2,60
przeciętny czas usuwania awarii kanalizacyjnej [h]	1,51	1,82	1,93	1,79	1,67	1,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

Wzrosła również liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – z 1299 w 2020 roku do 1423 w 2022 roku.

WYKRES 18 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.] [2017-2022]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Od 2012 roku Gmina Świdnica realizuje Program dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych w miejscowościach, w których budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona. Wysokość dofinansowania do budowy jednego przedsięwzięcia wynosiła maksymalnie: 12 000,00 zł – w przypadku budowy przydomowej oczyszczalni ścieków, 10 000,00 zł – w przypadku budowy szczelnego zbiornika bezodpływowego.

TABELA 48. Wykaz miejscowości objętych programem dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków [2012-2022].

Lp	Miejscowość	Ilość oczyszczalni	Kwota udzielonej dotacji
1	Gogołów	52	646 693,97 zł
2	Modliszów	21	178 615,70 zł

3	Panków	38	404 922,48 zł
4	Stachowice	19	199 500,00 zł
5	Wieruszów	19	227 999,40 zł
6	Pogorzała	29	367 869,20-zł
7	Sulistawice	20	262 673,42 zł
8	Wiśniowa	21	245 424,10 zł
9	Krzczonów	34	407 994,60 zł
10	Miłochów	16	213 756,70-zł
11	Niegoszów	9	154 000,00 zł
12	Makowice	5	58 890,00 zł
13	Jagodnik	1	12 000,00 zł
14	Łutomia Górna	5	60 000,00 zł
15	Stachowiczki	1	12 000,00 zł
SUMA		290	3 452 339,57 zł

Źródło: Urząd Gminy w Świdnicy.

13.3. Sieć energetyczna i oświetlenia

Głównym węzłem energetycznym zlokalizowanym na terenie gminy, w pobliżu granicy z miastem Świebodzice jest stacja 400/220/110/40/20 kV zasilana magistralnymi liniami napowietrznymi: linią dwutorową o napięciu 220 kV w relacji Świebodzice – Ząbkowice Śląskie oraz linią 220 kV w relacji Świebodzice – Klecina koło Wrocławia. Obszar gminy zasilany jest bezpośrednio liniami 110 kV poprzez rozdzielnie elektroenergetyczne 110 kV zlokalizowane na terenie miasta Świdnica (Osiedle Młodych). Energia systemem sieci napowietrznych średniego napięcia i poprzez stacje transformatorowe dostarczana jest do mieszkańców na terenie gminy. Układ pracy sieci elektroenergetycznej jest skonfigurowany w sposób umożliwiający zasilanie odbiorców z innych obiektów pracujących w układzie w przypadku uszkodzenia linii lub stacji elektroenergetycznych. Dodatkowo sieci napowietrzne podlegają sukcesywnej modernizacji, a stan techniczny sieci będącej własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu oceniany jest jako dobry.

13.4. Sieć gazowa

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokoprężny (DN 300: 1,6 MPa) relacji Lubiechów (Wałbrzych) – Dzierżonów. Z gazociągu tego za pomocą stacji redukcyjno-pomiarowych w gaz zaopatrywane są takie miejscowości jak: Burkatów, Bystrzyca Dolna, Komorów, Mokreszów, Pszenno i Słotwina. W 2021 roku łączna długość **sieci gazowej** na obszarze gminy, bez czynnych przyłączy, wynosiła 64 879 m. Na koniec grudnia 2021 r. liczba odbiorców gazu wynosiła 1205. Informacje za rok 2022 będą dostępne w zasobach Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego od lipca 2023 r.

SIEĆ GAZOWA:

64 879 m długości ogółem

945 przyłączy do budynków
mieszkalnych
i niemieszkalnych

**19,7 % korzystający z sieci gazowej
w ogólnej ludności**

TABELA 49. Sieć gazowa [2018-2021]

	2018	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2020-2021
długość czynnej sieci ogółem [m]	61 157	61 656	63 335	63 819	64879	+1060
czynne przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	629	694	783	852	945	+93

	2018	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2020-2021
ludność korzystająca z sieci gazowej [szt.]	2 419	2579	2 763	3141	3507	+366
korzystający z sieci gazowej w ogóle ludności [%]	14,1	15,1	16,0	17,9	19,7	+1,8
odbiorcy gazu [gosp. domowe]	788	851	924	1072	1205	+133
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. domowe]	186	201	710	785	920	+135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zaznaczyć należy, że poziom zużycia gazu na terenie gminy, podobnie jak w całym kraju, ulega wahaniom, zwłaszcza wśród gospodarstw domowych, co związane jest z występującymi warunkami pogodowymi, głównie w sezonie grzewczym, czy też zmieniającymi się cenami gazu, na który miał wpływ konflikt wojenny na Ukrainie i dywersyfikacja dostaw tego surowca z innych kierunków niż Europa Wschodnia.

13.5. Sieć ciepłownicza

Gmina nie posiada centralnego zaopatrzenia w ciepło. Zabudowa obsługiwana jest przez lokalne systemy ciepłownicze, do których należą kotłownie i indywidualne źródła ciepła. Najważniejszą kotłownią stanowi Kotłownia SM Lokatorsko-Własnościowej „Jan-Lech” w Pszennie. Indywidualne budownictwo mieszkaniowe i usługowe korzysta z ogrzewania piecowego i centralnego ogrzewania z kotłowni lokalnych lub ogrzewania etażowego. Natomiast placówki użyteczności publicznej, takie jak szkoły w Grodziszczu, Pszennie oraz świetlica w Witoszowie Dolnym korzystają z pomp ciepła.

13.6. Odnawialne źródła energii

W ostatnich latach wzrasta zainteresowanie wykorzystaniem **odnawialnych źródeł energii** (OZE), które oprócz korzyści ekologicznych związanych z ograniczeniem emisji gazów, niosą ze sobą korzyści gospodarcze, zapewniają one bowiem bezpieczeństwo energetyczne oraz dywersyfikują źródła produkcji energii. Obecnie wykorzystanie OZE na pokrycie potrzeb grzewczych na terenie gminy Świdnica ma niewielki udział i są one stosowane jedynie jako źródło uzupełniające dla pokrycia części zapotrzebowania na przygotowanie ciepłej wody użytkowej w niektórych obiektach przemysłowych, usługowych oraz w indywidualnej zabudowie mieszkaniowej.

13.7. Gospodarka odpadami

Na obszarze gminy zlokalizowana jest jedna instalacja o statusie regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), prowadzona przez Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. (PUO). W Zawiszowie funkcjonują 3 instalacje: mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (MBP), przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i bioodpadów (kompostownia) oraz składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych (składowisko).

W 2022 roku z obszaru gminy zebrano 7,4 tys. ton **odpadów komunalnych**. Masa zebranych **zmieszanych odpadów komunalnych** na terenie gminy Świdnica, wynosząca 4,64 tys. ton, czyli 282,16 kg na 1 mieszkańca. Natomiast 2,76 tys. ton odpadów zostało zebranych selektywnie.

GOSPODARKA ODPADAMI:

7,4 tys. ton zebranych odpadów komunalnych

4,64 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych

2,76 tys. ton odpadów zebranych selektywnie

TABELA 50. Zmieszane odpady komunalne [2018-2022].

	2018	2019	2020	2021	2022
odpady ogółem [t]	4 650,00	4 660,00	4580,00	4330,8	4 639,46
odpady ogółem na 1 mieszkańca [kg]	277,4	276,3	270,1	282,2	305,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Świdnica.

Zbiórkę odpadów komunalnych na terenie gminy objętych jest 100% mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Od 2020 roku zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wszyscy mieszkańcy zobowiązani są do segregacji odpadów. Do 2022 roku deklarację złożyło 5677 właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych.

PSZOK. W celu realizacji zadań własnych gminy z zakresu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy mieszkańcy mogą korzystać z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), znajdującego się w Świdnicy, na terenie Zakładu Oczyszczania Miasta Sp. z o.o. (ZOM Sp. z o.o.). Do PSZOK, we własnym zakresie w ramach opłaty mieszkańcy mogą dostarczyć (250 kg/miesiąc) odpadów takich frakcji jak: odpady ulegające biodegradacji w tym odpady zielone, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, przeterminowane leki, chemikalia powstające w gospodarstwach domowych, odpady opakowaniowe zawierające następujące frakcje: papier, tekturę, szkło oraz tworzywa sztuczne oraz odzież i tekstylia. Odpady zielone, pochodzące z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, cmentarzy, mieszkańcy mogli również bezpłatnie oddać do PSZOK-u.

Łączne koszty poniesione przez gminę na zebranie i zagospodarowanie odpadów w 2022 roku to 7 353 984,51 zł. Koszt odbioru i zagospodarowania odpadów zmieszanych stanowi ponad 55% kosztów wywozu odpadów, natomiast koszty odbioru i zagospodarowania odpadów zbieranych selektywnie stanowią niecałe 45% kosztów ogółem. Ponadto w 2022 roku w okresie jesiennym, została przeprowadzona zbiórka odpadów wielkogabarytowych "u źródła".

TABELA 53. Wydatki związane z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych [2018-2022].

Koszty[zł]:	2018	2019	2020	2021	2022
odbieranie i zagospodarowanie odpadów zmieszanych	2 222 974,45	2 359 471,46	3 397 770,00	3 601 493,28	4 059 631,66
odbieranie i zagospodarowanie odpadów segregowanych	464 479,50	487 691,06	1 229 122,72zł	2 560 554,07	2 837 713,18
w tym odbieranie i zagospodarowanie	75 168	75 168	102 384,0	129 600,00	136 080,00

Koszty [zł]:	2018	2019	2020	2021	2022
odpadów w PSZOK-u					

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Świdnica za rok 2018-2021 oraz danych Urzędu Gminy Świdnica.

TABELA 54. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (dział 900) [2018-2022].

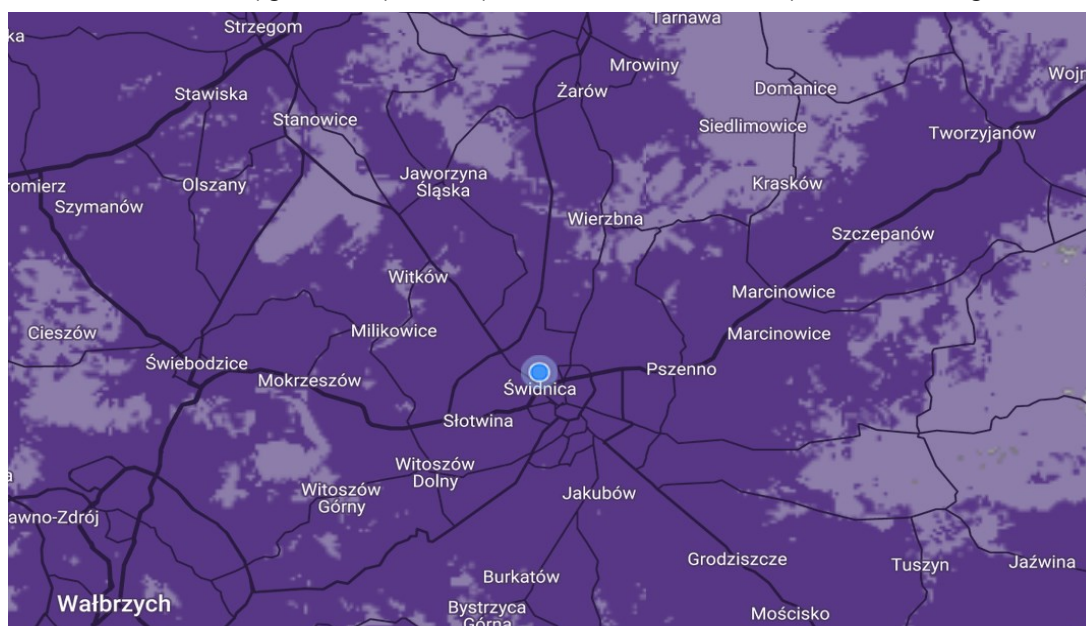
Wydatki [zł]:	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	6 148 728,04	7 999 553,98	8 130 052,53	15 769 660,51	13 925 000,15
wydatki bieżące ogółem	4 218 713,07	5 118 188,60	7 001 323,79 zł,	13 497 183,36	12 568 180,47
wydatki majątkowe ogółem	1 930 014,97	2 881 365,38	1 128 728,74	2 272 477,15	1 356 819,68
oczyszczanie miast i wsi	436 594,13	476 386,84	612 432,22	640 978,09	624 537,79
utrzymanie zieleni	59 986,76	147 639,59	199 557,86	280 706,14	221 792,61
oświetlenie ulic, placów i dróg	942 993,43	1 074 320,80	1 188 116,02	1 352 343,84	992 934,12
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1 419 764,05	2 190 723,17	611 656,63	1 214 412,55	1 579 557,62
gospodarka ściekowa i ochrona wód	402 429,21	366 746,02	302 535,49	109 310,46	98 938,76
gospodarka odpadami	2 655 943,35	3 336 676,33	4 961 023,54	6 964 962,89	6 327 379,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

13.8. Łączność

Dostęp do telefonii stacjonarnej oraz komórkowej na terenie gminy oceniany jest jako dobry. Każda miejscowość posiada możliwość korzystania z internetu stacjonarnego, mobilnego oraz radiowego. Głównym węzłem łączności przewodowej oraz bezprzewodowej jest miasto Świdnica. Wzdłuż głównych dróg krajowych i wojewódzkich przebiegają linie telekomunikacyjne kablowe i światłowodowe.

SCHEMAT 5. Jakości sygnału wszystkich operatorów sieci komórkowych w technologii GSM, UMTS i LTE [2022].

13.9. Dokumenty

Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
Program Ochrony Środowiska	Uchwała nr XIII/90/2015 z dnia 10 września 2015 r.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdnica	Uchwała na XX/167/2016 Rady Gminy Świdnica z dnia 22 stycznia 2016 roku w sprawie przyjęcia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdnica
Program przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze	Uchwała nr LXI/601/2022 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania dotacji celowej w 2021 roku na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowo-gospodarcze, w celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Świdnica

13.10. Inwestycje i działania 2022

W zakresie infrastruktury technicznej w gminie w 2021 roku zrealizowane zostały m.in. następujące inwestycje i działania:

TABELA 55. Najważniejsze inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
1	Objęcie udziałów w ŚGPK sp. z o.o. - rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Świdnica		300 000,00	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027 Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w Opczka	Opczka	172 133,52	
3	Modernizacja oświetlenia w gminie	Gmina Świdnica	177 399,92	
4	Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w miejscowościach Zawiszów i Sulistawice, w tym zadania: Rozbudowa przejść dla pieszych droga nr 111896D, Zawiszów oraz Rozbudowa przejścia dla pieszych droga nr 111896D, Sulistawice	Zawiszów, Sulistawice	78129,60 (RFRD) 26171,37 (wkład własny)	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Kwota [PLN]	Nazwa dokumentu będącego podstawą realizacji inwestycji
5	Objęcie udziałów w ŚGPK sp. z o.o. - rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Świdnica		300 000,00	Strategia Rozwoju Gminy Świdnica na lata 2020 – 2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

14. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

81

14.1. Planowanie miejscowe

Na obszarze gminy Świdnica obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świdnica przyjęte uchwałą nr XI/65/2015 Rady Gminy Świdnica z dnia 18 czerwca 2015 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świdnica – edycja 2015. W 2019 roku rozpoczęto procedurę zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W 2022 roku przyjęto 13 planów miejscowych oraz przystąpiono do 17 zmian prawa miejscowego dla kolejnych terenów.

TABELA 56. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego [2019-2022].

	2019	2020	2021	2022
plany zagospodarowania przestrzennego ogółem [szt.]	149	150	166	179
powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem [ha]	18 071	18 071	19 686	19 686
udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem [%]	–	–	–	–
projekty planów ogółem [szt.]	7	29	20	27
odsetek projektów planów, których sporządzanie trwa dłużej niż 3 lata [%]	42,9	13,8	20	14,8
powierzchnia objęta projektami planów ogółem [ha]	153	231	229	202

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

14.2. Dokumenty

Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świdnica	Uchwała nr XI/65/2015 Rady Gminy Świdnica z dnia 18 czerwca 2015 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świdnica – edycja 2015
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świdnica na lata 2017-2022	Uchwała nr XLVII/427/2017 Rady Gminy Świdnica z dnia 22 września 2017 r.

TABELA 57. Wykaz obowiązujących MPZP na terenie gminy [2022].

Lp.	Nazwa lub lokalizacja MPZP	Uchwała przyjmująca	Powierzchnia MPZP [ha]
1.	Witoszów Dolny (poligon)	XXXXI/274/97 z dn. 23.04.1997	6 0,00
2.	Lutomia Górna dz. nr 436/6, 435/12	XLIX/367/97 z dn. 22.12.1997	0,78
3.	Lutomia Górna dz. nr 435/8,435/9	XLIX/368/97 z dn. 22.12.1997	0,68
4.	Bojanice dz. nr 49/2	XLIX/370/97 z dn. 22.12.1997	0,43
5.	Grodziszczce dz. nr 208/1	XLIX/377/97 z dn. 22.12.1997	0,12
6.	Grodziszczce dz. nr 324	XLIX/379/97 z dn. 22.12.1997	0,25
7.	Grodziszczce dz. nr 511/2	XLIX/383/97 z dn. 22.12.1997	0,31
8.	Grodziszczce i Krzczonów (teren górniczy)	IV/27/98 z dn. 17.12.1998	19,6
9.	Krzzonów dz. nr 58/8	XXVIII/254/2000 z dn. 15.06.2000	0,81
10.	Mokrzyszów dz. nr 726/2, 725/3	XXXV/329/2000 z dn. 21.12.2000	0,30
11.	Lutomia Dolna dz. nr 477/2	XXXII/377/2001 z dn. 28.05.2001	0,48
12.	Lutomia Dolna (Stachowiczki) dz. nr 699/3 (cz), 687/1, 588, 696, 698, 688, 697	LVII/529/2002 z dn. 06.06.2002	1,80
13.	Witoszów Dolny (poligon) dz. nr 720	VII/74/2003 z dn. 29.04.2003	25,37
14.	Krzzonów dz. nr 152	VII/75/2003 z dn. 29.04.2003	3,87
15.	Mokrzyszów dz. nr 437/3, 437/9, 437/10, 437/11	XXV/330 z dn. 5.08.2004	0,49
16.	Mokrzyszów 532/2, 537/2	XXXVII/434/2005 z dn. 25.05.2005	1,30
17.	Obręb Bolescin	XLVII/478/2005 z dn. 29.12.2005	440,00
18.	Obręb Burkatów	XLVII/479/2005 z dn. 29.12.2005	365,82
19.	Obręb Bystrzyca Dolna	XLVII/480/2005 z dn. 29.12.2005	386,73
20.	Obręb Bystrzyca Górna	XLVII/481/2005 z dn. 29.12.2005	929,42
21.	Obręb Lubachów	XLVII/482/2005 z dn. 29.12.2005	637,41
22.	Obręb Makowice	XLVII/483/2005 z dn. 29.12.2005	442,08
23.	Obręb Miłochów	XLVII/484/2005 z dn. 29.12.2005	386,49
24.	Obręb Modliszów	XLVII/485/2005 z dn. 29.12.2005	1262,23
25.	Obręb Opoczka	XLVII/486/2005 z dn. 29.12.2005	202,37
26.	Obręb Pogorzała	XLVII/487/2005 z dn. 29.12.2005	679,65
27.	Obręb Witoszów Dolny	XLVII/488/2005 z dn. 29.12.2005	1584,00
28.	Obręb Witoszów Górny	XLVII/489/2005 z dn. 29.12.2005	582,84
29.	Obejście Miasta Świdnicy	LIII/518/06 z dn. 30.03.2006	1195,50
30.	Obręb Wilków oraz część wsi Pszenno	LIII/519/06 z dn. 30.03.2006	1342,90
31.	Słotwina dz. nr 98/4	XII/66/2007 z dn. 31.05.2007	0,25
31.	Bystrzyca Górna dz. nr 68/18-21	XXV/214/2008 z dn. 10.04.2008	0,63
32.	Bystrzyca Górna dz. nr 227, 293, 222, 223/1-6, 225, 221, 224	XXXII/265/08 z dn. 5.08.2008	9,55
33.	Pszenno rejon ulic Dalekiej i Akacyjowej dz. nr 170/2, 601/3, 601/5, 423/1	XXXIII/272/2008 z dn. 11.09.2008	9,04
34.	Bolescin dz. nr 60/4, 61	XLVI/393/2009 z dn. 28.05.2009	1,21
35.	Burkatów dz. nr 194/2	XLVI/394/2009 z dn. 28.05.2009	0,20
36.	Burkatów dz. nr 379/1, 379/2, 391/2	XLVI/395/2009 z dn. 28.05.2009	0,97
37.	Bystrzyca Górna dz. nr 189	XLVI/396/2009 z dn. 28.05.2009	0,40
38.	Modliszów dz. nr 330, 335	XLVI/397/2009 z dn. 28.05.2009	1,90
39.	Pogorzała dz. nr 14/4, 16/5	XLVI/398/2009 z dn. 28.05.2009	0,60
40.	Słotwina dz. nr 51	XLVI/399/2009 z dn. 28.05.2009	4,00
41.	Witoszów Dolny dz. nr 772,620, 448/17, 448/18, 785, 776/10, 777	XLVI/400/2009 28.05.2009	3,80
42.	Witoszów Górny dz. nr 73, 25/2, 27/1, 27/2, 71/2, 68/3, 240, 241	XLVI/401/2009 z dn. 28.05.2009	2,06
43.	Obręb Niegoszów	LXII/511/2010 z dn. 29.03.2010	
44.	Obręb Panków	LXII/512/2010 z dn. 29.03.2010	

Lp.	Nazwa lub lokalizacja MPZP	Uchwała przyjmująca	Powierzchnia MPZP [ha]
45.	Obręb Sulistawice	LXIV/522/2010 z dn. 21.04.2010	210
46.	Obręb Wiśniowa	LXIV/523/2010 z dn. 21.04.2010	156
47.	Wilków dz. nr 18/1	LXIV/525/2010 z dn. 21.04.2010	0,39
48.	Jagodnik dz. nr 96/13, 96/38, 96/39, 96/40	LXXV/619/2010 z dn. 10.11.2010	2,63
49.	Opozka dz. nr 82/7	LXXV/618/2010 z dn. 10.11.2010	1,53
50.	Pszemno część dz. nr 65	LXXV/616/2010 z dn. 10.11.2010	3,30
51.	Obręb Grodziszczce – w części przeznaczonej do zalesienia bądź wprowadzenia zakazu zabudowy	XXX/194/2012 z dn. 31.07.2012	807,91
52.	Lubachów – zm. jednostkowe dz. nr 111/4,5,6 i 57/8	XXX/196/2012 z dn. 31.07.2012	2,42
53.	Miłochów – zm. jednostkowe dz. nr 82, 83, 55, 56, 48, 49, 50, 51, 52, 179/3, 61/1	XXX/197/2012 z dn. 31.07.2012	4,33
54.	Opozka – zm. jednostkowe dz. nr 99	XXX/199/2012 z dn. 31.07.2012	0,43
55.	Pogorzała – zm. jednostkowe dz. nr 141/1,141/3, 72, 18/1, 32/1, 32/3, 19/1, 19/3, 19/4, 112, 107/6 i 107/7	XXX/200/2012 z dn. 31.07.2012	10,80
56.	Pszemno – zm. jednostkowe	XXX/201/2012 z dn. 31.07.2012	4,57
57.	Słotwina – zm. jednostkowe	XXX/202/2012 z dn. 31.07.2012	2,96
58.	Wilków – zm. jednostkowe	XXX/203/2012 z dn. 31.07.2012	2,91
59.	Witoszów Górny – zm. jednostkowe	XXX/204/2012 z dn. 31.07.2012	21,00
60.	Boleścín – zm. jednostkowe	XXXI/212/2012 z dn. 7.09.2012	17,74
61.	Makowice – zm. jednostkowe (Jaworski) dz. nr 83, 84, 85	XXXI/214/2012 z dn. 7.09.2012	2,95
62.	Makowice, Witoszów Dolny, Witoszów Górny – zm. jednostkowe (Libra)	XXXI/215/2012 z dn. 7.09.2012	
63.	Bystrzyca Górna – zm. jednostkowa okolice dz. nr 217/16	XXXIV/234/2012 z dn. 05.11.2012	1,34
64.	Opozka cz.dz. nr 1	XXXIV/235/2012 z dn. 5.11.2012	0,43
65.	Witoszów Dolny – zm. jednostkowe	XXXIV/236/2012 z dn. 05.11.2012	17,55
66.	Jagodnik - zm. jednostkowe	XXXIV/237/2012 z dn. 05.11.2012	6,44
67.	Burkatów – jednostkowe (Jaworski)	XLII/303/2013 z dn. 21.03.2013	9,84
68.	Bystrzyca Dolna – jednostkowe (Jaworski)	XLII/304/2013 z dn. 21.03.2013	12,54
69.	Bystrzyca Górna – jednostkowe (Jaworski)	XLII/305/2013 z dn. 21.03.2013	10,05
70.	Modliszów – jednostkowe (Jaworski)	XLII/306/2013 z dn. 21.03.2013	15,12
71.	Pszemno dz. nr 65/..., 64, 63, 62, 61	XLV/337/2013 z dn. 29.05.2013	15,58
72.	Bystrzyca Górna (Pankiewicz, Libra)	XLVI/346/2013 z dn. 28.06.2013	1,57
73.	Bystrzyca Górna (Pankiewicz, Libra)	XLVI/347/2013 z dn. 28.06.2013	0,43
74.	Bystrzyca Dolna (U-spółka wodociągowa)	XLIX/364/2013 z dn. 23.09.2013	0,60
75.	Burkatów (wiata na boisku)	L/372/2013 z dn. 10.10.2013	1,10
76.	Bystrzyca Górna (szkoła)	L/373/2013 z dn. 10.10.2013	0,82
77.	Panków	L/374/2013 z dn. 10.10.2013	0,34
78.	Witoszów Dolny (była farma lisów)	L/375/2013 z dn. 10.10.2013	3,50
79.	Obręb Lutomia Dolna	LIV/463/2014 z dn. 27.02.2014	
80.	Obręb Krzyżowa	LVIII/503/2014 z dn. 26.06.2014	444,67
81.	Obręb Wieruszów	LVIII/504/2014 z dn. 26.06.2014	193,09
82.	Obręb Bojanice	LIX/511/2014 z dn. 11.07.2014	1130,0
83.	Obręb Mokreszów	LIX/512/2014 z dn. 11.07.2014	1707,70
84.	Obręb Komorów	LXI/519/2014 z dn. 27.08.2014	554,56

Lp.	Nazwa lub lokalizacja MPZP	Uchwała przyjmująca	Powierzchnia MPZP [ha]
85.	Pszemno ANR	LXI/520/2014 z dn. 27.08.2014	1,43
86.	Wiśniowa ANR	LXI/521/2014 z dn. 27.08.2014	1,40
87.	Obręb Gogołów	LXIII/563/2014 z dn. 24.10.2014	576,69
88.	Obręb Krzczonów	LXIII/564/2014 z dn. 24.10.2014	330,41
89.	Pn. cz. Mokreszów	LXIII/565/2014 z dn. 24.10.2014	4,80
90.	Obręb Lutomia Górna	V/25/2015 z dn. 19.01.2015	
91.	Obręb Grodziszczce – centrum wsi	V/24/2015 z dn. 19.01.2015	
92.	Witoszów Dolny – basen	VII/32/2015 z dn. 26.02.2015	1,04
93.	Zawiszów PUO	XI/66/2015 z dn. 18.06.2015	32,0
94.	Bystrzyca Dolna (P/U – Rośkowicz) MŚ	XII/82/2015 z dn. 27.07.2015	1,94
95.	Bystrzyca Górna (zmiana linii zabudowy na Osiedlu Sowim) MŚ	XII/83/2015 z dn. 27.07.2015	0,67
96.	Lubachów (rozszerzenie usług) MŚ	XII/84/2015 z dn. 27.07.2015	1,50
97.	Pszemno (DOM Jelenia Góra)	XVI/119/2015 z dn. 29.10.2015	2,50
98.	Wilków (DOM Jelenia Góra)	XVI/120/2015 z dn. 29.10.2015	0,15
99.	Witoszów Górny (DOM Jelenia Góra)	XVI/121/2015 z dn. 29.10.2015	0,23
100.	Bystrzyca Dolna (MŚ)	XVII/145/2015 z dn. 26.11.2015	2,71
101.	Opoczka (MŚ)	XVII/146/2015 z dn. 26.11.2015	0,91
102.	Miłochów (MŚ)	XVII/147/2015 z dn. 26.11.2015	0,50
103.	Krzzonów (Libra) - RM	XXVIII/219/2016 z dn. 02.06.2016	1,14
104.	Makowice (MŚ)	XXVIII/220/2016 z dn. 02.06.2016	3,55
105.	Słotwina (DOM Jelenia Góra)	XXIX/239/2016 z dn. 30.06.2016	7,33
106.	Pogorzała (DOM Jelenia Góra)	XXIX/240/2016 z dn. 30.06.2016	2,47
107.	Boleścin (DOM Jelenia Góra)	XXIX/241/2016 z dn. 30.06.2016	1,12
108.	Obszarów położonych we wsi Jagodnik (MŚ)	XXX/251/2016 z dn. 25.08.2016	7,97
109.	Obszarów położonych we wsi Bystrzyca Górna (MŚ)	XXX/250/2016 z dn. 25.08.2016	2,07
110.	Wsi Witoszów Dolny (FJ)	XXX/249/2016 z dn. 25.08.2016	8,79
111.	Dla obszaru zawartego w granicach pasa drogowego drogi Lutomia Dolna – Wieruszów (MŚ)	XXXI/259/2016 z dn. 07.09.2016	3,88
112.	Obszaru położonego we wsi Bystrzyca Dolna	XLII/359/2017 z dn. 11.05.2017	0,35
113.	Obszaru położonego we wsi Grodziszczce	XLII/360/2017 z dn. 11.05.2017	0,37
114.	Obszarów położonych we wsi Komorów	XLII/361/2017 z dn. 11.05.2017	0,66
115.	Obszarów położonych we wsi Lutomia Górna	XLII/363/2017 z dn. 11.05.2017	1,33
116.	Obszaru położonego we wsi Makowice	XLII/364/2017 z dn. 11.05.2017	0,78
117.	Obszaru położonego we wsi Panków	XLII/365/2017 z dn. 11.05.2017	5,08
118.	Obszaru położonego we wsi Pszemno	XLII/366/2017 z dn. 11.05.2017	1,00
119.	Obszarów położonych we wsi Wiśniowa	XLII/367/2017 z dn. 11.05.2017	1,30
120.	Obszarów położonych we wsi Witoszów Dolny	XLII/368/2017 z dn. 11.05.2017	7,45
121.	Obszaru położonego we wsi Krzczonów	XLII/362/2017 z dn. 11.05.2017	0,59
122.	Obszarów położonych we wsi Lubachów	XLVI/421/2017 z dn. 07.09.2017	2,20
123.	Obszaru położonego we wsi Miłochów	XLVI/422/2017 z dn. 07.09.2017	1,64
124.	Obszaru położonego we wsi Zawiszów	XLVI/423/2017 z dn. 07.09.2017	151,8
125.	Obszaru położonego we wsi Opoczka	LII/475/2017 z dn. 28.12.2017	4,65
126.	Obszarów położonych we wsi Bojanice	LII/476/2017 z dn. 28.12.2017	0,92
127.	Dla obszaru położonego we wsi Makowice	LIV/490/2018 z dn. 25.01.2018	4,60

Lp.	Nazwa lub lokalizacja MPZP	Uchwała przyjmująca	Powierzchnia MPZP [ha]
128.	Dla obszaru położonego we wsi Niegoszów	LIV/491/2018 z dn. 25.01.2018	2,46
129.	Dla obszaru zawartego w granicach pasa drogowego we wsi Wiśniowa	LIV/489/2018 z dn. 25.01.2018	0,63
130.	Obszar we wsi Bojanice	II/15/2018 z dn. 29.11.2018	0,87
131.	Obszar we wsi Bystrzyca Dolna	II/16/2018 z dn. 29.11.2018	0,20
132.	Obszar we wsi Jagodnik	II/17/2018 z dn. 29.11.2018	0,64
133.	Obszar we wsi Zawiszów	II/19/2018 z dn. 29.11.2018	0,58
134.	Obszar we wsi Lutomia Górna	II/18/2018 z dn. 29.11.2018	1,26
135.	Obszar we wsi Pogorzata	II/27/2018 z dn. 28.12.2018	2,15
136.	Obszary we wsi Stotwina	V/47/2019 z dn. 28.02.2019 r.	8,9817
137.	Obszary we wsi Panków	V/48/2019 z dn. 28.02.2019 r.	0,5485
138.	Obszary we wsi Stotwina	VII/75/2019 z dn. 30.04.2019 r.	6,10
139.	Obszary we wsi Gogołów	VII/75/2019 z dn. 30.04.2019 r.	7,4831
140.	Obszary we wsi Boleścín	XII/123/2019 z dn. 29.08.2019 r.	10,0549
141.	Obszary we wsi Burkatów	XII/124/2019 z dn. 29.08.2019 r.	10,0549
142.	Obszary we wsi Witoszów Dolny	XII/125/2019 z dn. 29.08.2019 r.	7,6468
143.	Obszary we wsi Stotwina	XII/126/2019 z dn. 29.08.2019 r.	1,3655
144.	Obszar we wsi Makowice	XII/127/2019 z dn. 29.08.2019 r.	0,9950
145.	Obszar we wsi Grodziszczce	XII/128/2019 z dn. 29.08.2019 r.	1,3266
146.	Obszary we wsi Wiśniowa	XII/129/2019 z dn. 29.08.2019 r.	1,7884
147.	Obszary we wsi Lutomia Dolna	XII/130/2019 z dn. 29.08.2019 r.	1,7884
148.	Obszary w Makowicach i Opoczce (m.in. boisko)	XVII/191/2019 z dn. 19.12.2019 r.	6,7747
149.	Obszar w Modliszowie	XVII/192/2019 z dn. 19.12.2019 r.	0,2198
150.	Obszar w Mokreszowie (teren przy szkole)	XVII/193/2019 z dn. 19.12.2019 r.	0,9851
151.	Obszar w Pszennie (budynek wielorodzinny, cmentarz)	XVII/194/2019 z dn. 19.12.2019 r.	4,8373
152.	Obszar w Witoszowie Górnym	XXIX/318/2020 z dn. 21.03.2020 r.	0,18
153.	Obszar w Bystrzycy Górnej (zmiana tekstowa)	XXXVII/362/2021 dn.28.01.2021 r.	0,2600
154.	Obszar w Bystrzycy Górnej (Galles)	XXXVII/363/2021 dn. 28.01.2021r.	1,500
155.	Obszar w Pszennie	XXXVII/364/2021 dn. 28.01.2021r.	8,4800
156.	Obszar w Witoszowie Dolnym	XXXVII/365/2021 dn.28.01.2021 r.	1,200
157.	Obszar Bystrzyca Dolna	XL/408/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,1256
158.	Obszar w Gogołowie	XL/409/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,6006
159.	Obszar w Grodziszczu	XL/410/2021 z d. 29.04.2021 r.	0,2266
160.	Obszar w Krzczonowie	XL/411/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,4148
161.	Obszar w Lubachowie	XL/412/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,2426
162.	Obszar w Lutonii Górnej	XL/413/2021 z dn. 29.04.2021 r.	2,6048
163.	Obszar w Miłochowie	XL/414/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,3042
164.	Obszar w Pogorzele	XL/415/2021 z dn. 29.04.2021 r.	1,0500

Lp.	Nazwa lub lokalizacja MPZP	Uchwała przyjmująca	Powierzchnia MPZP [ha]
164	Obszar w Witoszowie Górnym	XL/417/2021 z dn. 29.04.2021 r.	0,5700
165	Obszar w Witoszowie Dolnym	XLII/441/2021 z dn. 29.06.2021 r.	2,6500
166	Obszar w Opoczce	XLVI/473/2021 z dn. 30.09.2021 r.	0,9062
167	Obszar w Lutomii Dolnej	LV/547/2022 z dn. 24.02.2022 r.	7,5500
168	Obszar w Makowicach	LV/548/2022 z dn. 24.02.2022 r.	1,400
169	Obszar w Mokrzeszowie	LV/549/2022 z dnia 24.02.2022 r.	0,5900
170	Obszar w Słotwinie	LV/550/2022 z dn. 24.02.2022 r.	1,3900
171	Obszar w Pszennie	LXI/599/2022 z dn. 31.05.2022 r.	8,2100
172	Obszar w Burkatowie	LXIX/646/2022 z dn. 27.10.2022 r.	5,0600
173	Obszar w Komorowie	LXIX/647/2022 z dn. 27.10.2022 r.	0,5200
174	Obszar w Lutomii Dolnej	LXIX/648/2022 z dn. 27.10.2022 r.	1,8500
175	Obszar w Opoczce	LXIX/649/2022 z dn. 27.10.2022 r.	0,5000
176	Obszar w Witoszowie Dolnym	LXIX/650/2022 z dn. 27.10.2022 r.	0,9500
177	Obszar w Witoszowie Dolnym	LXIX/651/2022 z dn. 27.10.2022 r.	3,7000
178	Obszar w Burkatowie	LXIX/668/2022 z dn. 24.11.2022 r.	2,3200
179	Obszar w Opoczce	XLII/441/2021 z dn. 29.06.2021 r.	2,6500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

14.3. Decyzje administracyjne

Zwiększenie powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego pozwoliło na zmniejszenie liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym o blisko 87 % ogółem – z 30 w 2014 roku do 4 w 2021 roku. Wśród ww. decyzji dominowały WZ dotyczące zabudowy mieszkaniowej.

TABELA 58. Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [2016-2022].

	2016	2017	2019	2020	2021	2022
decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	2	0	1	0	1	1
decyzje o warunkach zabudowy ogółem	6	10	4	6	4	2
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0	1	0	0	0	0
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	4	5	3	5	4	1
decyzje dotyczące zabudowy usługowej	0	0	1	1	0	1
decyzje dotyczące innej zabudowy	2	4	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

14.4. Inwestycje i działania 2022

W zakresie planowania przestrzennego i rewitalizacji w gminie w 2021 roku zrealizowane zostały m.in. następujące działania:

TABELA 59. Najważniejsze działania w zakresie planowania przestrzennego zrealizowane w 2022 roku.

Lp.	Opis
1	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Burkatów (u.o.przyst. LVII/574/2022 z dnia 31.03.2022 r.)
2	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Burkatów (u.o.przyst. LVII/575/2022 z dnia 31.03.2022 r.)
3	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Sulistawice (u.o.przyst. LVII/576/2022 z dnia 31.03.2022 r.)
4	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Wilków (u.o.przyst. LVII/577/31.03.2022 r.)
5	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Witoszów Górny (u.o.przyst. LVII/578/2022 z dnia 31.03.2022 r.)
6	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Zawiszów (u.o.przyst. LVII/579/2022 z dnia 31.03.2022 r.)
7	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Bolescin (u.o.przyst. LXI/597/2022 z dnia 31.05.2022 r.)
8	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Słotwina (u.o.przyst. LXI/598/2022 z dnia 31.05.2022 r.)
9	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Pogorzała (u.o.przyst. LXII/608/2022 z dnia 30.06.2022 r.)
10	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Opoczka (u.o.przyst. LXIV/625/2022 z dnia 25.08.2022 r.)
11	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we wsi Bojanice (u.o.przyst. LXXIII/688/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
12	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Bolescin (u.o.przyst. LXIII/689/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
13	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Bystrzyca Dolna (u.o.przyst. LXXIII/690/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
14	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Gogołów (u.o.przyst. LXXIII/691/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
15	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Komorów (u.o.przyst. LXXIII/693/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
16	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Modliszów (u.o.przyst. LXXIII/694/2022 z dnia 29.12.2022 r.)
17	Opracowanie mpzp dla obszaru położonego we Witoszów Górny (u.o.przyst. LXXIII/695/2022 z dnia 29.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica

15. WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

89

15.1. Współpraca wewnętrzna

Organizacje pozarządowe (NGO) działają na rzecz wybranego interesu i nie kierując się osiągnięciem zysku, stanowią one ponadto znaczny potencjał społeczny. Tworzone są przez ludzi autentycznie zaangażowanych w problemy społeczne i zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców gminy Świdnica. Priorytetem gminy Świdnica jest jak najlepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą jej mieszkańcy, a aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych, jest jednym z elementów efektywnego kierowania jej rozwojem. W ramach współpracy z NGO w ubiegłych latach zrealizowane zostały m.in. następujące projekty:

- Rok 2022:

Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023.571 t.j.) Wójt Gminy Świdnica ogłaszał otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań gminy w zakresie wyłapywania i opieki nad bezpańskimi psami.

- Wyłapywanie bezpańskich psów, transport psów do schroniska, opieka nad bezpańskimi psami w schronisku – realizowane przez Fundację „Mam Pomysł”.
- Wspieranie realizacji zadań gminy z zakresu kultury fizycznej i sportu w roku 2022

TABELA 60. Wykaz dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w 2022 roku.

Nazwa stowarzyszenia	Dotacje [zł]	
	2021	2022
Fundacja „Mam Pomysł”	77 000	80 000
Gminny Ludowy Klub Sportowy	189 548,80	190 000
Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum”	10 000	10 000
Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze Gminne Koło PTTK Teraz Sudety	1 991,70	2 599,50
Towarzystwo Na Rzecz Promocji i Rozwoju Wsi Pszenno „Aktywne Pszenno”	3 522,28	2 500
Stowarzyszenie Przyjaciół Bystrzycy Górnej „Trzy Sosny”	2 570	3 000
Koło Gospodyń Wiejskich w Łutomi Dolnej	-	1 900
Fundacja dobrej Muzyki	6 000	8 000
Klub Sportowy „Żelazna Świdnica”	4 000	4 000

Źródło: Urząd Gminy Świdnica.

W trybie małych zleceń – z pominięciem procedury konkursu (art. 19 a) udzielono dotacji na zadanie publiczne z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Rzeczona dotacja, udzielona **Fundacji Dobrej Muzyki** wyniosła **8 000 zł**, przy całkowitym koszcie zadania równym 34 400 zł (28 400 zł – dotacje z innych źródeł). Zadanie polegało na organizacji na terenie gminy Świdnica 3 koncertów pn. „Koncerty Ziemi Świdnickiej”. Odbyły się one w okresie od 4.06.2022 r. do 19.06.2022 r. na terenie:

- Parafii pw. św. Mikołaja w Pszennie;
- Parafii pw. św. Anny w Grodziszczu;
- Parafii pw. NMP Częstochowskiej w Bojanicach.

Celem zadania była popularyzacja muzyki klasycznej i organowej oraz budowa stałej oferty koncertowej.

Od 1 kwietnia 2016 roku gmina Świdnica wita nowo narodzonych mieszkańców gminy pakietem powitalnym, w ramach akcji **Największy Skarb Gminy to Ty**. W 2022 roku listy gratulacyjne i środki pielęgnacyjne powędrowały do kolejnych 112 noworodków, a ich łączna wartość to 16 800 zł. Na przestrzeni 6 lat pakiety powitalne powędrowały już do 1040 rodzin. Od 2019 roku każdą parę bliźnięt urodzonych i zameldowanych w gminie Świdnica w 2019 roku witamy kwotą 1000 zł. Od 2016 roku każdy 18-latek wraz z osiągnięciem pełnoletniości otrzymuje od Wójta Gminy Świdnica list gratulacyjny. W 2022 roku życzenia z tej okazji otrzymało 165 mieszkańców gminy.

15.2. Współpraca zewnętrzna

Gmina Świdnica współpracuje z sąsiadującymi samorządami subregionu wałbrzyskiego i jeleniogórskiego w ramach realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwanej „Strategia Rozwoju Sudety 2030”.

SCHEMAT 8. Mapa Aglomeracji Wałbrzyskiej

Źródło: www.um.walbrzych.pl/pl/news/aglomeracja-walbrzyska

Współpraca zewnętrzna prowadzona jest także w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej (AW) którą tworzą 22 dolnośląskie gminy: w tym gmina wiejska Świdnica, zlokalizowane w południowej części województwa dolnośląskiego, które należą do czterech powiatów (wałbrzyskiego, kamiennogórskiego, świdnickiego oraz

kłodzkiego). Liderem Aglomeracji Wałbrzyskiej jest Gmina Wałbrzych. Pod względem powierzchni (1748 km²) Aglomeracja Wałbrzyska stanowi ponad 9% obszaru województwa dolnośląskiego. Około 18,3% powierzchni Aglomeracji stanowią obszary miejskie. Dla porównania: wskaźnik ten dla Dolnego Śląska wynosi 11%.

Do największych pod względem powierzchni gmin w Aglomeracji Wałbrzyskiej należą: gmina wiejska Kamienna Góra, gmina wiejska Nowa Ruda, Strzegom, gmina wiejska Świdnica oraz Lubawka. Ich łączna powierzchnia stanowi ok. 49% powierzchni Aglomeracji. Gminy Aglomeracji Wałbrzyskiej współpracują na wielu płaszczyznach, szczególnie w dziedzinie: komunikacji i transportu, środowiska, turystyki, edukacji, polityki społecznej oraz infrastruktury.

Gmina Świdnica jest w gronie 20 tys. samorządów w Europie, których wiążą wzajemne umowy partnerskie. Pierwszą umowę partnerską władze gminy Świdnica zawarły w 2006 roku z niemieckim miastem Lampertheim. Następnie w 2010 r. z belgijskim miastem Maldegem. Od 2014 r. gmina Świdnica współpracuje z polską gminą Żukowo k/ Gdańska. W 2015 r. została zawarta kolejna umowa partnerska, tym razem z włoskim miastem Adria. W 2017 roku gmina Świdnica rozpoczęła współpracę z francuskim miastem Ermont. W ciągu kilkunastoletniej współpracy i funkcjonowania umów partnerskich rozwinęły się bardzo różnorodne formy kontaktów poczynając od wymiany młodzieży, zespołów sportowych i kulturalnych. Współpraca ta pozytywnie

wpływa na wspólną integrację mieszkańców partnerskich miast i gmin. Z uwagi na światową pandemię koronawirusa nie odbyły się zaplanowane spotkania młodzieży i uczniów, m.in. pomiędzy szkołami A. Delpa w Lampertheim oraz Szkołą Podstawową im. M. Kopernika w Pszennie. Obostrzenia w zakresie COVID-19 nie pozwoliły także na organizację dorocznego święta miast partnerskich włoskiej gminie Adria.

4 kwietnia 2022 r. z pomocą na rzecz uchodźców z Ukrainy przyjechał burmistrz Lampertheim Gottfried Störmer wraz z małżonką Sabiną. Przekazał pomoc rzeczową w postaci produktów spożywczych, chemicznych i kosmetycznych oraz czek finansowy na kwotę 54,5 tys. zł, tj. 11 750 euro. Podczas wizyty w gminie Świdnica burmistrz Lampertheim miał okazję spotkać się z uchodźcami mieszkającymi w Lubachowie i Krzyżowej oraz zobaczyć jak wygląda system pomocy uchodźcom.

W lipcu 2022 r. otrzymaliśmy kolejne finansowe wsparcie z miast partnerskich. 5000 tys. euro przekazało partnerskie miasto Maldegem (Belgia). Francuskie miasto Ermont przesłało pomoc rzeczową obejmującą przybory szkolne. We wrześniu darowiznę w kwocie 500 euro przekazało Stowarzyszenie Committee for Initiative z Maldegem.

Na specjalnie uruchomiony numer rachunku bankowego przyjaciele z miast partnerskich, ale i mieszkańcy gminy mogli przekazywać darowizny. Łącznie od maja do końca grudnia 2022 r. otrzymaliśmy 86 932,86 PLN tj. 19 106,12 EURO, za które zrealizowaliśmy następujące działania i zakupiliśmy niezbędną pomoc na rzecz obywateli Ukrainy przebywających w Schronisku w Lubachowie.

- Lampertheim – (rok rozpoczęcia współpracy 2006) miasto w Niemczech, w kraju związkowym Hesja, w rejencji Darmstadt, w powiecie Bergstraße. Pierwsze miasto partnerskie gminy Świdnica.

- Maldegem – (rok rozpoczęcia współpracy 2010) miasto w belgijskiej prowincji Flandrii Wschodniej.

- Adria – (rok rozpoczęcia współpracy 2015) miasto we Włoszech w Wenecji Euganejskiej, między dolnym Padem i Adygą, starożytny ważny port morski Etrusków, obecnie położony 25 kilometrów od Morza Adriatyckiego.

- Ermont – (rok rozpoczęcia współpracy 2017) miasto w regionie Île-de-France, w departamencie Dolina Oise, położone 22 km od stolicy Francji Paryża

- Żukowo – (rok rozpoczęcia współpracy 2014) gmina miejsko-wiejska położona w województwie pomorskim, w powiecie kartuskim, należąca do Aglomeracji Gdańskiej.

15.3. Dokumenty

Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
Program współpracy Gminy Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w m.in. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok	Uchwała nr XLIX/494/2021 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 listopada 2021 r

16. GOSPODARKA FINANSOWA I WARTOŚĆ MIENIA

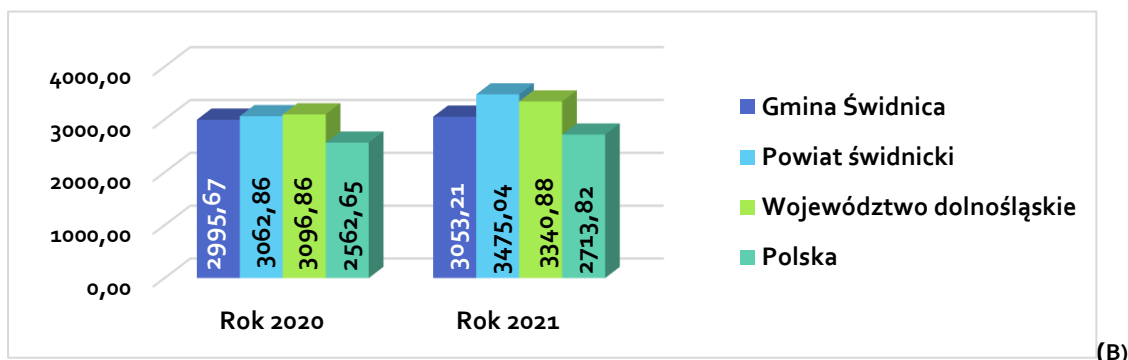
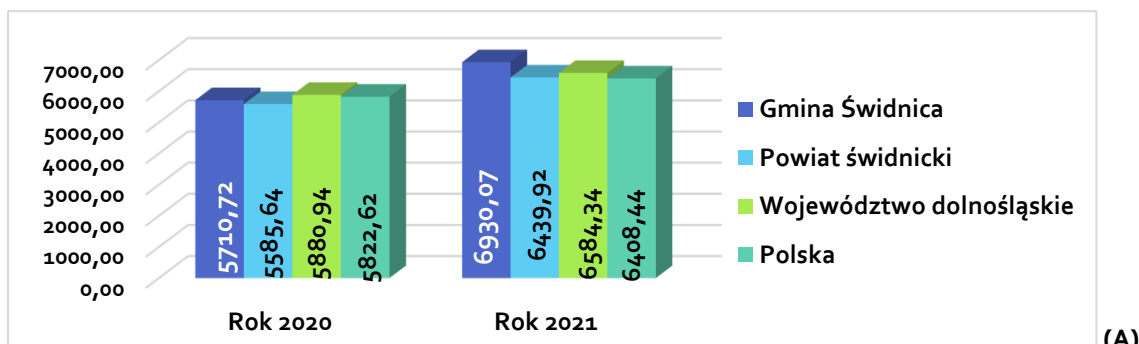
16.1. Budżet gminy

Dochody ogółem gminy Świdnica zwiększają się z roku na rok. W 2021 roku osiągnęły poziom około 122,75 mln zł, co było wynikiem wyższym o 22,1% niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie dochody ogółem wynosiły 6930,07 zł, co było wynikiem wyższym niż przeciętnie w gminach powiatu świdnickiego (6439,92 zł), w kraju (6 408,44 zł) oraz w regionie (6 584,34zł).

Dochody własne gminy stanowiły w 2021 roku aż 59,7% dochodów ogółem (73,28 mln zł), a ich wartość była wyższa o 32,5% w stosunku do roku poprzedniego. W przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina, z wynikiem wynoszącym 3 053,21 zł, klasyfikowała się nieznacznie powyżej średniej w kraju (2 713,82 zł), jednak poniżej przeciętnych wartości osiągniętych w gminach w powiecie świdnickim (3 475,04 zł) i w regionie (3 340,88 zł). Największy dochód w 2021 roku przyniosły gminie udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (21,4 mln zł), w tym ok. 21 mln zł stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych. Znaczący wpływ w kwocie 12,4 mln zł pochodził z podatku od nieruchomości. W przeliczeniu na 1 mieszkańca, wydatki w kwocie 6 742,96 zł, były wyższe niż przeciętnie w powiecie świdnickim (5 996,08 zł), jednak poniżej przeciętnych wartości osiągniętych w regionie (6 894,39) i kraju (6 870,12 zł). Znaczącą kwotę 90,2 mln zł pochłonęły wydatki bieżące, a ich udział w ogóle wydatków wynosił aż 76%. Pozostałą część w kwocie 29,2 mln zł obejmowały wydatki majątkowe. W 2021 roku wynik budżetu kształtował się na poziomie 3 314 102,89 zł (186,12 zł na mieszkańca), natomiast dług publiczny wynosił 49 700 000 zł, czyli 2 791,19 zł na mieszkańca, a relacja wykonywanych dochodów do łącznej kwoty długu wynosiła 40,5%.

WYKRES 19. Dochody ogółem (A) i własne na 1 mieszkańca (B)[2020-2021].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS na dzień 22.05.2023 r.

TABELA 61. Dochody [2021-2022].

Dochody [zł]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022
ogółem	122 745 392,15	115 740 815,93	5,7%↓
majątkowe	22 253 451,69	5 275 850,34	76,3%↓
własne	73 280 461,94	77 648 130,54	6,0%↑

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

TABELA 62. Dochody własne [2021-2022].

Dochody własne [zł]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022
Razem	73 280 461,94	77 648 130,54	6,0%↑
dochody podatkowe - podatek rolny	2 424 759,16	2 402 819,61	0,09%↓
dochody podatkowe - podatek leśny	186 457,04	196 573,37	5,4%↑
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	12 386 476,95	13 232 647,12	6,8%↑
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	584 768,97	502 444,19	14,1%↓
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	1 381 151,46	1 690 437,06	22,4%↑
dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	7 773,22	36 131,84	464,8%↑
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	13 362,00	4 636,00	65,3%↓
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	21 364 367,82	21 403 887,00	0,2%↑
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	20 956 734,00	21 218 208,57	1,2%↑
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	407 633,82	185 678,43	54,5%↓

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

TABELA 63. Wydatki [2021-2022].

Wydatki [zł]:	2021	2022	Zmiana 2021-2022 [%]
ogółem	119 431 289,26	125 040 023,73	4,7%↑
majątkowe ogółem	29 206 018,59	20 020 280,88	31,5%↓
majątkowe inwestycyjne	28 256 018,59	19 620 280,88	30,6%↓
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	23,70	15,70	33,8%↓
wydatki bieżące ogółem	90 225 270,67	105 019 742,85	16,4%↑
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	724 214,00	2 778 113,00	383,6%↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdnica.

W wyniku zmian dokonanych w budżecie w 2022 roku **plan dochodów** wynosił 127 364 831,78 zł natomiast **plan wydatków** 139 521 976,42 zł. **Deficyt budżetu** gminy na 2022 rok po zmianach zaplanowano w wysokości 12 157 144,64 zł. Jako źródło pokrycia deficytu zaplanowano przychody z emisji papierów wartościowych w kwocie 4 000 000 zł, niewykorzystanych w 2021 r. środków na realizację projektu z udziałem środków Unii Europejskiej pn. „Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej” w kwocie 197 326,77 zł, niewykorzystanych w 2021 r. środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu w kwocie 1 681 030,42 zł oraz przychody z tytułu wolnych środków w kwocie 6 278 787,45 zł. Rok 2022 zamknął się deficytem budżetu w kwocie 9 299 207,80 zł. W 2022 roku **przychody** w kwocie 29 235 219,16 zł stanowiły: wyemitowane obligacje komunalne w kwocie 8 000 000 zł, niewykorzystane w 2021 r. środki na realizację projektu z udziałem środków z Unii Europejskiej pn. „Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej” w kwocie 197 326,77 zł, niewykorzystane w 2021 r. środki pieniężne na rachunku bieżącym budżetu wynikające z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu w kwocie 12 152 130,94 zł (tj.: z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – 6 842 777,48 zł, z Rządowego Funduszu Dróg Lokalnych – 78 129,60 zł, z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu – 1 181,04 zł, z Rządowego Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na program „Laboratoria Przyszłości” – 319 900,82 zł, z budżetu państwa środki na uzupełnienie dochodów gminy na wsparcie inwestycji w zakresie kanalizacji - 4 610 142,00 zł, z budżetu państwa środki na uzupełnienie dochodów gminy na wsparcie inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę – 300 000,00 zł) oraz wolne środki za 2021 rok w kwocie 8 885 761,45 zł. Na spłatę **zobowiązań** wydatkowano kwotę 4 000 000 zł z tytułu wykupu wyemitowanych obligacji komunalnych w PKO BP SA. **Zadłużenie gminy** na dzień 31 grudnia 2022 roku wynosiło 53 700 000 zł tj. 46,4% w stosunku do wykonanych dochodów i było wyższe o 5,9% od zadłużenia według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku. Wskaźnik **obsługi długu** za 2022 rok stanowił 5,86% (tj. kwota spłaty zobowiązań z tytułu emisji obligacji wraz z odsetkami w stosunku do wykonanych dochodów). Obsługa długu gminy przebiegała w sposób prawidłowy, czyli kapitał i odsetki spłacane były terminowo. Płynność finansowa gminy została zachowana. Wypracowany wskaźnik **nadwyżki operacyjnej** za 2022 roku do wykonanych dochodów wyniósł 4,7%. Nadwyżka operacyjna stanowi kwotę 5 445 222,74 zł i jest wyższa od planowanej nadwyżki o 3 496 251,28 zł. W 2022 roku zrealizowano 90,9% zaplanowanych **dochodów** na łączną kwotę 115 740 815,93 zł, w tym: dochody bieżące 110 464 965,59 zł, dochody majątkowe 5 275 850,34 zł. Wykonanie dochodów ogółem było niższe o 7 004 576,22 zł, tj. o 5,7% niż w analogicznym okresie poprzedniego roku, przede wszystkim ze względu na mniejsze wpływy środków na dofinansowanie inwestycji oraz mniejsze wpływy dotacji celowej na zadania zlecone w zakresie wypłaty świadczeń rodzinnych (m.in. 500+), w związku z przekazaniem tego zadania Zakładowa Usług Spłecznych z dniem 1 czerwca 2022 r.

Struktura uzyskanych dochodów według źródeł uzyskania przedstawiała się następująco: dochody własne – 77 648 130,54 (67,1%), subwencja ogólna – 20 048 040,00 zł (17,3%) oraz dotacje celowe z budżetu państwa – 18 044 645,39 zł (15,6%). W 2022 roku **dochody własne** zrealizowano w kwocie 77 648 130,54 zł, co stanowi 87% planu. Były one wyższe o 6,0% niż w analogicznym okresie poprzedniego roku, tj. o kwotę 4 367 668,60 zł. Dochody bieżące stanowiły kwotę 72 396 553,35 zł natomiast kwotę 5 251 577,19 zł stanowiły dochody majątkowe. W 2022 roku roczny plan **wydatków** został zrealizowany w 89,6%, co daje kwotę 125 040 023,73 zł, w tym wydatki majątkowe w kwocie 20 020 280,88 zł, tj. 90,0% planu. W porównaniu do pierwotnego planu wydatków na 2022 rok, uchwalonego w uchwale budżetowej z 17 grudnia 2021 r., wydatki wykonano w 119,6%. W trakcie roku budżetowego planowane wydatki ogółem zwiększono o 33,5% czyli o 35 012 410,01 zł, natomiast planowane wydatki na inwestycje gminne zwiększono o 3,4%, czyli o 737 636,81 zł.

TABELA 64. Realizacja budżetu [2021].

L.p.	Wyszczególnienie	Plan wg uchwały budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania do planu po zmianach /5 : 4/
1.	dochody	100 134 566,41	127 364 831,78	115 740 815,93	90,9
1.1	w tym: dochody bieżące	86 519 330,41	119 219 515,07	110 464 965,59	92,7
1.2	dochody majątkowe	13 615 236,00	8 145 316,71	5 275 850,34	64,8
2.	wydatki	104 509 566,41	139 521 976,42	125 040 023,73	89,6
2.1	w tym: wydatki bieżące	82 995 770,41	117 270 543,61	105 019 742,85	89,6
2.2	wydatki majątkowe	21 513 796,00	22 251 432,81	20 020 280,88	90,0

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

TABELA 65. Realizacja wydatków budżetowych wg działów klasyfikacji budżetowej [2022].

Wyszczególnienie	Wykonanie w 2022 roku		
	Ogółem	bieżące	majątkowe
Rolnictwo i łowiectwo	1 741 413,18	1 569 279,66	172 133,52
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	863 682,79	463 682,79	400 000,00
Transport i łączność	12 733 643,87	3 903 733,94	8 829 909,93
Turystyka	230 953,11	-	230 953,11
Gospodarka mieszkaniowa	2 082 742,03	1 172 606,92	910 135,11
Działalność usługowa	183 341,39	183 341,39	-
Administracja publiczna	9 799 595,51	9 799 595,51	-
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	3 538,00	3 538,00	-
Obrona narodowa	300,00	300,00	-
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	4 126 858,04	3 204 442,91	922 415,13
Obsługa długu publicznego	2 778 113,00	2 778 113,00	-
Różne rozliczenia	2 132,70	2 132,70	-
Oświata i wychowanie	35 783 747,21	29 675 894,66	6 107 852,55
Ochrona zdrowia	356 341,83	356 341,83	-
Pomoc społeczna	5 430 212,45	5 430 212,45	-
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	11 787 709,24	11 787 709,24	-
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 037 712,23	1 037 712,23	-
Rodzina	16 510 410,38	16 421 757,10	88 653,28
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	13 925 000,51	11 919 779,21	2 005 221,30
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 368 623,44	3 193 072,27	175 551,17
Kultura fizyczna	2 293 952,82	2 116 497,04	177 455,78
Ogółem wydatki:	125 040 023,73	105 019 742,85	20 020 280,88

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

W 2022 roku na **wydatki majątkowe** przeznaczono środki w kwocie 20 020 280,88 zł, w tym: na zadania inwestycyjne: 17 206 524,17 zł; na zakupy inwestycyjne: 397 286,28 zł; na dotację celową dla Powiatu na inwestycje drogowe – 450 000,00 zł; na dotację celową dla GOKS i R-u na wyposażenie i modernizację świetlic oraz obiektów sportowych w ramach Funduszu Sołeckiego- 10 000 zł; na dotację celową dla GOKSiR-u na wyposażenie i modernizację obiektów kulturalnych, sportowych i placów zabaw w ramach Funduszu Sołeckiego – 38 000 zł; na podwyższenie kapitału w spółce komunalnej pn. Świdnickie Gminne Przedsiębiorstwo Komunale Sp. z o.o. – 400 000 zł; na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – 96 650,75 zł; na dofinansowanie wymiany kotłów c.o. na ekologiczne – 292 632,20 zł, dofinansowanie zakupu samochodów dla Posterunku Policji w Słotwinie – 65 000,00 zł; na wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych – 1 064 187,48 zł.

Płynność finansowa gminy została zachowana. Wypracowany wskaźnik **nadwyżki operacyjnej** za 2022 rok do wykonanych dochodów wyniósł 4,7%. Nadwyżka operacyjna stanowi kwotę 5 445 222,74 zł i jest wyższa od planowanej nadwyżki o 3 496 251,28 zł. W 2022 roku Gmina Świdnica nie udzielała nikomu żadnych poręczeń ani gwarancji.

TABELA 66. Realizacja wydatków majątkowych [2021].

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
1.	Wykonanie projektów kanalizacji sanitarnej w Gminie Świdnica	50 000,00	50 000,00	0,00	0,0%	0,0%
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Opoczce	200 000,00	200 000,00	172 133,52	86,1%	0,9%
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Mokreszowie	0,00	10 000,00	0,00	0,0%	0,0%
	RAZEM DZIAŁ 010 - Rolnictwo i łowiectwo	250 000,00	260 000,00	172 133,52	66,2%	0,9%
4.	Objęcie udziałów w Świdnickim Gminnym Przedsiębiorstwie Komunalnym Spółka z o.o. (na wykup przez spółkę sieci wodociągowo-kanalizacyjnych wybudowanych i oddanych do użytku przez prywatnych inwestorów)	0,00	100 000,00	100 000,00	100,0%	0,5%
5.	Objęcie udziałów w Świdnickim Gminnym Przedsiębiorstwie Komunalnym Spółka z o.o. (rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Świdnica)	0,00	300 000,00	300 000,00	100,0%	1,5%
	RAZEM DZIAŁ 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	400 000,00	400 000,00	100,0%	2,0%
6.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 382 w Grodziszczu w zakresie budowy chodnika dla pieszych	380 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
7.	Montaż radarowych pomiarów prędkości na drodze wojewódzkiej nr 282 w Boleszynie i Grodziszczu w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach w Gminie Świdnica”	0,00	10 100,00	0,00	0,0%	0,0%
8.	Dotacja do budowy chodników przy drogach powiatowych na terenie Gminy Świdnica (§6300)	250 000,00	250 000,00	250 000,00	100,0%	1,2%
9.	Dotacja do budowy chodników przy drogach powiatowych na terenie Gminy Świdnica (§6300)-budowa chodnika przy ul. Słonecznej w Pszennie	200 000,00	200 000,00	200 000,00	100%	1,0%
10.	Budowa drogi powiatowej nr 3396D na odcinku pomiędzy drogą krajową nr 5 a drogą wojewódzką nr 382 i ul. Stęczyńskiego w Świdnicy (§6300)	70 196,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
11.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2941D na odcinku Pszenno- Jagodnik	135 000,00	135 000,00	122 385,00	90,70%	0,6%
12.	Montaż radarowych pomiarów prędkości na drogach powiatowych nr 2876D w Bystrzycy Górnej i nr 2877D w Stachowicach w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach w Gminie Świdnica”	0,00	7 600,00	0,00	0,0%	0,0%
13.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2906D w Wieruszowie w ramach zadania Lutomia Dolna-Wieruszów droga dojazdowa do gruntów rolnych	0,00	200 000,00	195 000,00	97,5%	1,0%
14.	Wykonanie i oznakowanie 3 przejść dla pieszych na drodze gminnej nr 111946D w Bystrzycy Dolnej w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach Gminy Świdnica”	0,00	21 000,00	0,00	0,0%	0,0%

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
15.	Przebudowa obiektu mostowego nad rzeką Piławą wraz z odcinkiem drogi gminnej nr 111785D w miejscowości Makowice	575 000,00	385 000,00	1 500,00	0,4%	0,0%
16.	Budowa i modernizacja dróg i chodników w gminie w tym:FS wsi Burkatów 5 000 zł,FS wsi Modliszów 5 000 zł,FS wsi Pszenno 6 000 zł,FS wsi Stachowice 9 075,89 zł	1 025 100,00	3 425 100,00	3 345 971,20	97,7%	16,7%
17.	Droga dojazdowa do gruntów rolnych	800 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
18.	Wykonanie projektów w gminie	200 000,00	305 000,00	202 946,60	66,5%	1,0%
19.	Przebudowa dróg gminnych w obrębie przejazdów kolejowych w Bystrzycy Górnej	1 200 000,00	860 000,00	853 212,88	99,2%	4,3%
20.	Budowa kładki pieszo- rowerowej nad Bystrzycą w miejscowości Wiśniowa w ramach zadania "Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy"	300 000,00	100 000,00	92 250,00	92,3%	0,5%
21.	Lutomia Dolna – Wieruszów droga dojazdowa do gruntów rolnych	0,00	2 900 000,00	2 801 326,15	96,6%	14,0%
22.	Lutomia Dolna droga dojazdowa do gruntów rolnych	0,00	830 000,00	765 318,10	92,2%	3,8%
23.	Przebudowa dróg na osiedlu domów jednorodzinnych w Pszenniu wraz z budową kanalizacji i oświetlenia drogowego	0,00	100 000,00	0,00	0,0%	0,0%
24.	Przebudowa ul. Fabrycznej w Pszenniu- I etap	0,00	10 000,00	0,00	0,0%	0,0%
25.	Przebudowa dróg gminnych w Mokrzeszowie oraz ul. Fabrycznej w Pszenniu	0,00	10 000,00	0,00	0,0%	0,0%
	RAZEM DZIAŁ 600 - Transport i łączność	5 135 296,00	9 748 800,00	8 829 909,93	90,6%	44,1%
26.	Budowa stancji rowerowej wraz z zagospodarowaniem terenu w Wilkowie w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	1 105 000,00	26 000,00	25 500,00	98,1%	0,1%
27.	Budowa stancji rowerowej wraz z zagospodarowaniem terenu w Bystrzycy Dolnej w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	1 055 000,00	26 000,00	25 500,00	98,1%	0,1%
28.	Budowa stancji rowerowej oraz przystani kajakowej z zagospodarowaniem terenu w Burkatowie w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	755 000,00	44 000,00	34 553,50	78,5%	0,2%
29.	Modernizacja i dostosowanie szatni sportowej w Bystrzycy Górnej na potrzeby węzła sanitarnego dla potrzeb stancji rowerowej z polem biwakowym w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	385 000,00	85 000,00	78 299,58	92,1%	0,4%
30.	Budowa stancji rowerowej wraz z zagospodarowaniem terenu w Lubachowie w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	405 000,00	26 000,00	25 500,00	98,1%	0,1%

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
31.	Budowa singletracków w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	290 000,00	25 000,00	24 600,00	98,4%	0,1%
32.	Oznakowanie szlaków rowerowych i wdrożenie aplikacji turystycznej w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	40 000,00	10 000,00	0,00	0,0%	0,0%
33.	Budowa miejsc obsługi rowerów na terenie gminy w ramach zadania: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w dolinie rzeki Bystrzycy i Piławy - RFIL	40 000,00	20 000,00	17 000,03	85,0%	0,1%
RAZEM DZIAŁ 630 - Turystyka		4 075 000,00	262 000,00	230 953,11	88,2%	1,2%
34.	Przebudowa i termomodernizacja budynków mieszkalnych z zasobu Gminy	100 000,00	580 000,00	568 992,11	98,1%	2,8%
35.	Budowa budynku komunalnego w Pszennie	2 000 000,00	200 000,00	196 185,00	98,1%	1,0%
36.	Wykup działek	100 000,00	175 000,00	144 958,00	82,8%	0,7%
RAZEM DZIAŁ 700 - Gospodarka mieszkaniowa		2 200 000,00	955 000,00	910 135,11	95,3%	4,5%
37.	Dostosowanie Urzędu do obsługi osób z niepełnosprawnościami	50 000,00	50 000,00	0,00	0,0%	0,0%
38.	Wydatki na zakupy inwestycyjne	30 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
39.	Projekt „Cyfrowa Gmina “	0,00	58 279,56	0,00	0,0%	0,0%
RAZEM DZIAŁ 750 - Administracja publiczna		80 000,00	108 279,56	0,00	0,0%	0,0%
40.	Wpłata na Fundusz Wsparcia Policji na dofinansowanie zakupu samochodu dla Posterunku Policji w Słotwinie	0,00	65 000,00	65 000,00	100,0%	0,3%
41.	Budowa remizy OSP w Gogotowie	1 000 000,00	550 000,00	486 620,35	88,5%	2,4%
42.	Dofinansowanie zakupów inwestycyjnych OSP z terenu Gminy Świdnica	50 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
43.	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach bezpieczeństwa publicznego	0,00	50 000,00	0,00	0,0%	0,0%
44.	Termomodernizacja budynku OSP w Witoszowie Dolnym	50 000,00	400 000,00	370 794,78	92,7%	1,9%
RAZEM DZIAŁ 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa		1 100 000,00	1 065 000,00	922 415,13	86,6%	4,6%
45.	Przebudowa i modernizacja obiektów szkolnych na terenie Gminy Świdnica	100 000,00	290 000,00	284 072,78	98,0%	1,4%

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
46.	Budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grodziszczu	5 000 000,00	4 990 000,00	4 940 382,05	99,0%	24,7%
47.	Modernizacja boiska w Pszennie	800 000,00	610 000,00	609 041,35	99,8%	3,0%
48.	Przebudowa Szkoły Podstawowej w Bystrzycy Górnej - etap II	100 000,00	100 000,00	1 353,00	1,4%	0,0%
49.	Doposażenie szkół w narzędzia edukacyjne z zakresu ruchu drogowego w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach w Gminie Świdnica”	0,00	15 100,00	0,00	0,0%	0,0%
50.	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach oświaty	0,00	120 000,00	119 999,99	100,0%	0,6%
51.	Budowa przedszkola przy ul. Słonecznej w Pszennie	200 000,00	153 010,00	153 003,38	100,0%	0,8%
RAZEM DZIAŁ 801 - Oświata i wychowanie		6 200 000,00	6 278 110,00	6 107 852,55	97,3%	30,5%
52.	Zakup traktora ogrodowego dla Żłobka w Pszennie	0,00	16 500,00	16 431,50	99,6%	0,1%
53.	Zakup samochodu służbowego dla Gminnego Żłobka w Pszennie (§6060)	0,00	60 000,00	51 926,78	86,5%	0,3%
54.	Zakup 150 litrowego kotła warzelnego gazowego do Gminnego Żłobka w Pszennie	0,00	20 500,00	20 295,00	99,0%	0,1%
RAZEM DZIAŁ 855 – Rodzina		0,00	97 000,00	88 653,28	91,4%	0,4%
55.	Zadania inwestycyjne w ramach porządkowania gospodarki wodno- ściekowej w gminie (w tym § 6060 - 50 000 zł)	100 000,00	201 000,00	177 120,00	88,1%	0,9%
56.	Dotacja celowa na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (§6230)	120 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
57.	Dotacja celowa na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Lutomia Dolna, Lutomia Górna i Mokreszów od nr 139a do nr 139f (§ 6230)	0,00	120 000,00	96 650,75	80,5%	0,5%
58.	Dotacja celowa na dofinansowanie inwestycji związanych z podłączeniem nieruchomości dla sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wilków i Makowice (§ 6230)	100 000,00	100 000,00	0,00	0,0%	0,0%
59.	Zakup kosiarki (traktorka) spalinowej na potrzeby sołectwa-w ramach FS wsi Lutomia Górna	13 000,00	13 000,00	13 000,00	100,0%	0,1%
60.	Modernizacja i zagospodarowanie terenów zielonych	25 000,00	25 000,00	0,00	0,0%	0,0%
61.	Dotacja celowa na wymianę kotłów c.o. na ekologiczne (§ 6230)	400 000,00	420 000,00	292 632,20	69,7%	1,5%
62.	Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej	909 500,00	1 262 293,25	1 064 187,48	84,3%	5,3%
63.	Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w miejscowościach Zawiszów i Sulistawice	100 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
64.	Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w miejscowościach Zawiszów i Sulistawice, w tym zadania : Rozbudowa przejść dla pieszych droga nr 111896D Zawiszów oraz Rozbudowa przejścia dla pieszych droga nr 111896D Sulistawice	0,00	110 000,00	104 300,97	94,8%	0,5%
65.	Modernizacja oświetlenia w gminie, w tym Sołectwa – 40 979,98 zł, z czego: Boleścín – 9 980 zł, Bystrzyca Dolna – 6 000 zł, Bystrzyca Górna – 4 000 zł, Jagodnik- 5 000 zł, Krzyżowa -5 000 zł, Lubachów – 4 000 zł, Lutomia Dolna- 5 000 zł, Makowice – 1 999,98 zł	442 000,00	242 000,00	218 379,90	90,2%	1,1%
66.	Inwestycje- zakup, instalacja lampy solarnej na placu zabaw w Krzczonowie oraz kosztorysy (zakup materiałów usług) w ramach FS wsi Krzczonów	0,00	5 950,00	5 950,00	100,0%	0,0%
67.	Dotacja dla GOKSiR na wykonanie projektu wiaty w Lutomi Małej- FS Lutomia Dolna (§6220)	7 000,00	7 000,00	7 000,00	100,0%	0,0%
68.	Dotacja dla GOKSiR na doposażenie świetlicy i terenów sportowo-rekreacyjnych –FS Panków (§6220)	10 000,00	10 000,00	10 000,00	100,0%	0,0%
69.	Dotacja dla GOKSiR na zakup urządzenia Plac Zabaw „TYROLKA”-FS Witoszów Dolny (§6220)	16 000,00	16 000,00	16 000,00	100,0%	0,1%
70.	Wykonanie placów zabaw na terenie Gminy Świdnica	0,00	30 000,00	0,00	0,0%	0,0%
	RAZEM DZIAŁ 900-Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 242 500,00	2 562 243,25	2 005 221,30	78,3%	10,0%
71.	Wykonanie klimatyzacji w świetlicy w Witoszowie Dolnym	60 000,00	60 000,00	41 576,00	69,3%	0,2%
72.	Dotacja celowa dla GOKSiR na wykonanie projektu zagospodarowania terenu przy świetlicy –FS wsi Modliszów	5 000,00	5 000,00	5 000,00	100,0%	0,0%

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonania planu	Struktura wydatków majątkowych
73.	Dotacja celowa dla GOKSiR na modernizację budynku gospodarczego przy świetlicy wiejskiej- FS Modliszów	5 000,00	5 000,00	5 000,00	100,0%	0,0%
74.	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach kultury	0,00	50 000,00	36 900,00	73,8%	0,2%
75.	Budowa świetlicy wiejskiej w Jagodniku	0,00	50 000,00	20 000,00	40,0%	0,1%
76.	Budowa demonstracyjnego budynku wielofunkcyjnego o znacznie podwyższonych parametrach charakterystyki energetycznej w Gminie Świdnica	0,00	100 000,00	67 075,17	67,1%	0,3%
RAZEM DZIAŁ 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego		70 000,00	270 000,00	175 551,17	65,0%	0,9%
77.	Dotacja celowa dla GOKSiR na zadanie pn. "Inwestycje –wykonanie wiaty na boisku sportowym (zakup materiałów usług)" w ramach FS wsi Krzczonów (§6220)	5 000,00	5 000,00	5 000,00	100,0%	0,0%
78.	Zagospodarowanie terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Świdnica	50 000,00	100 000,00	76 924,75	76,9%	0,4%
79.	Odnowa Dolnośląskiej Wsi	100 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
80.	Dotacja celowa dla GOKSiR na modernizację budynku gospodarczego przy świetlicy wiejskiej -FS Modliszów	6 000,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
81.	Budowa placu zabaw w miejscowości Makowice	0,00	140 000,00	95 531,03	68,2%	0,5%
RAZEM DZIAŁ 926 – Kultura fizyczna		161 000,00	245 000,00	177 455,78	72,4%%	0,9%
OGÓŁEM		21 513 796,00	22 251 432,81	20 020 280,88	90,0%	100%

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

Biblioteki. Na początek 2022 roku stan środków pieniężnych wynosił 17 769,02 zł (w 2022 r. Biblioteka Publiczna dokonała zwrotu niewykorzystanej dotacji w 2021 r. w kwocie 10 462,46 zł), a stan zobowiązań na początek roku wyniósł 10 462,46 zł. Na koniec okresu sprawozdawczego stan zobowiązań i stan należności wynosił 0,00 zł, natomiast stan środków na koniec okresu sprawozdawczego 7 218,55 zł. Zobowiązania i należności wymagalne w 2022 roku nie wystąpiły.

TABELA 67. Biblioteki – sprawozdanie finansowe za 2022 rok.

Rodzaj wydatku	Plan	Wykonanie	Wykonanie procentowe
Materiały i wyposażenie	35 078,47	35 078,47	100%
Art. gospodarcze, biurowe	6 029,66	6 029,66	100%
Wyposażenie	19 706,82	19 706,82	100%
Prenumerata prasy	283,74	283,74	100%
Pozostałe	8 878,25	8 878,25	100%
Zakup książek	20 502,39	20 502,39	100%
Energia, gaz, woda	3 980,06	3 980,06	100%
Energia elektryczna	922,65	922,65	100%
Usługi	64 646,97	64 646,97	100%
Usługi informatyczne	4 752,72	4 752,72	100%
Usługi pozostałe	3 128,77	3 128,77	100%
Usługi telekomunikacyjne	4 539,18	4 539,18	100%
Usługi remontowe	52 226,30	52 226,30	100%
Wynagrodzenia	159 212,41	159 212,41	100%
Wynagrodzenia	159 212,41	159 212,41	100%
Pochodne od wynagrodzeń	32 318,38	32 318,38	100%
Ubezpieczenia społeczne	32 318,38	32 318,38	100%
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	5 620,83	5 620,83	100%
Podróże służbowe	1 869,32	1 869,32	100%
OGÓŁEM WYDATKI	323 228,83	323 228,83	100%
KOSZTY		323 228,83	100%

Rodzaj przychodu	Plan	Wykonanie	Wykonanie procentowe
Dotacja organizatora	322 600,00	322 600,00	100%
Dopisane odsetki do rachunku	540,82	540,82	100%
RAZEM	323 140,82	323 140,82	100%
Środki z lat ubiegłych (stan na koniec 2021 r.)	17 769,02	17 769,02	100%
OGÓŁEM	340 909,84	340 909,84	100%

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Świdnicy. Stan środków pieniężnych na 31.12.2021 roku wynosił 42 922,10 zł, stan środków obrotowych na koniec okresu sprawozdawczego 3 632,92 zł. Według stanu na 31.12.2022 roku rozrachunki z tytułu należności w kwocie 36 564,82 zł wynikały ze: zwrotu podatku VAT-

4 019,00 zł oraz najmu w kwocie 32 545,82 zł, w tym wymagalne w kwocie 0,00 zł. Rozrachunki z tytułu zobowiązań niewymagalnych w kwocie 276 096,50 zł stanowiły: zobowiązania z tytułu dostaw i usług- 163 778,39 zł, zobowiązania wobec ZUS- 91 919,11 zł, zobowiązania wobec Urzędu Skarbowego (PIT-4) 20 399,00 zł. Według stanu na dzień 31.12.2022 roku zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

TABELA 68. GOKSiR – sprawozdanie finansowe za 2022 rok.

Przychody	Plan	Wykonanie	% wykonania
Dotacja podmiotowa na działalność kulturalną	2 295 100,00	2 295 100,00	100%
Dotacja podmiotowa - na obiekty sportowe	1 830 345,00	1 830 345,00	100%
Dotacja podmiotowa na place zabaw	71 450,00	71 450,00	100,0%
Dotacja celowa z budżetu gminy na place zabaw w ramach FS, w tym:	88 800,00	88 788,13	99,99%
- na zadania bieżące	55 800,00	55 788,13	99,99%
- na zadania inwestycyjne	33 000,00	33 000,00	100%
Dotacja celowa z budżetu gminy na obiekty sportowe w ramach FS, w tym:	92 800,00	92 652,04	99,8 %
- na zadania bieżące	87 800,00	87 652,04	99,8 %
- na zadania inwestycyjne	5 000,00	5 000,00	100%
Dotacja celowa z budżetu gminy na świetlice wiejskie w ramach FS, w tym:	364 265,99	363 849,41	99,9%
- na zadania bieżące	354 265,99	353 849,41	99,9%
- na zadania inwestycyjne	10 000,00	10 000,00	100%
Dotacja celowa na realizację programów profilaktycznych z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy (zadanie bieżące)	50 000,00	50 000,00	100%
Odsetki dopisane na rachunku bankowym	800,00	790,42	98,8%
Przychody z najmu świetlic	82 000,00	81 842,52	99,8%
Przychody z najmu Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Witoszowie Dolnym	960 000,00	957 902,61	99,8%
Refaktury	205 000,00	204 884,32	99,95 %
Pozostałe przychody	88 500,00	88 276,38	99,75 %
Wyróżnienie w przeglądzie kolędniczym	500,00	500,00	100%
Darowizna na rzecz wsi Opoczka	20 000,00	20 000,00	100%
Środki z Urzędu Marszałkowskiego – zrealizowany projekt „Pszemno” w 2021 r.	31 900,00	31 900,00	100%
Inne środki, w tym:	340 000,00	331 454,00	97,5%
a) podatek VAT należny od faktur sprzedaży	200 000,00	195 741,00	97,9%
b) zwrot podatku VAT w formie niepieniężnej – kompensata podatkiem dochodowym od osób fizycznych,	140 000,00	135 713,00	96,9%
RAZEM	6 521 460,99	6 509 734,83	99,7%
Koszty	Plan	Wykonanie	% wykonania
1. Materiały, w tym:	856 200,00	850 442,36	99,3%
- art. biurowe, środki czystości	50 000,00	49 154,57	98,3%
- wyposażenie i materiały	446 200,00	446 012,48	99,9%
- opał	360 000,00	355 275,31	98,7%
2. Usługi, w tym:	1 755 000,00	1 751 745,63	99,8%
- energia elektryczna	620 000,00	618 562,96	99,8%
- zużycie wody	195 000,00	194 515,22	99,7%
- zużycie gazu	115 000,00	114 589,34	98,6%
- wywóz śmieci i nieczystości	66 500,00	66 061,73	99,3%

Koszty	Plan	Wykonanie	% wykonania
- koszty rozmów telefonicznych	15 500,00	15 494,05	99,9%
- usługi różne	743 000,00	742 522,33	99,9%
3. Imprezy	312 000,00	311 320,24	99,8%
4. Remonty i modernizacje , w tym:	65 000,00	64 895,19	99,8%
- remont obiektów w miejscowościach: świetlica Lutomia Górna, szatnia sportowa w Makowicach,		21 625,55	
- wykonanie ścieżki pieszej,		22 269,64	
- wykonanie wiaty rekreacyjnej w Bystrzycy Górnej		21 000,00	
5. Wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	2 946 600,00	2 945 503,78	99,7%
- płace i umowy zlecenia		2 596 919,46	
- składki ZUS – pracodawca		285 338,81	
- delegacje		5 041,56	
- ZFŚS		58 203,95	
6. Utrzymanie boisk sportowych	244 000,00	243 934,52	99,9%
7. Utrzymanie placów zabaw	70 450,00	70 361,00	99,9%
8. Zespoły	50 500,00	50 114,89	99,2%
9. Pozostały koszt -podatek VAT od faktur zakupowych	316 929,00	316 929,00	100%
10. PIT	64 946,00	64 946,00	100%
RAZEM	6 681 625,00	6 670 192,61	99,8%

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

Ustalenie stanu środków pieniężnych na dzień 31.12.2022 r.

Wyszczególnienie	Planowane na 2022 rok	Wykonane na dzień 31.12.2022 r.
Przychody, w tym:	6 572 542,03	6 560 815,87
Stan środków obrotowych na początek roku	42 922,10	42 922,10
Stan należności na początek roku	44 723,76	44 723,76
Przychody w 2022 r.	6 521 460,99	6 509 734,83
Stan należności na koniec okresu sprawozdawczego	-36 564,82	-36 564,82
Koszty, w tym:	6 568 615,34	6 557 182,95
Stan zobowiązań na początek roku	163 086,84	163 086,84
Koszty	6 681 625,00	6 670 192,61
Stan zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego	-276 096,50	-276 096,50
Stan środków pieniężnych na koniec okresu	3 926,69	3 632,92

Źródło: Zarządzenie Nr 55/2023 Wójta Gminy Świdnica z dnia 30 marca 2023 r.

16.2. Budżet partycypacyjny

Gmina Świdnica nie realizuje działań w ramach budżetu obywatelskiego, budżet partycypacyjny jest natomiast wykonywany w ramach funduszu sołectkiego, a przeznaczane na niego środki zwiększane są z roku na rok. W 2022 roku na zadania realizowane w ramach funduszu wydatkowane zostało ponad 1 082,82 tys. zł, czyli o 12,4% więcej niż w roku poprzednim. Wykaz zadań zrealizowanych w ramach funduszu w 2022 roku, w podziale na sołectwa, przedstawia tabela poniżej.

TABELA 69. Realizacja funduszu sołectkiego [2021-2022].

Nazwa	2021	2022
liczba zgłoszonych projektów ogółem [szt.]	157	164
liczba projektów poddanych pod głosowanie [szt.]	157	164

kwota ogółem [zł]	962 802,37	1 082 817,71
-------------------	-------------------	---------------------

Źródło: Urząd Gminy Świdnica.

TABELA 70. Zestawienie zadań Funduszu Sołectkiego [2022].

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku Sołectwa		Wykonanie
Bojanice	Organizacja imprez oraz uroczystości wiejskich	10 000,00
	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (zakup materiałów i usług)	12 979,35
	Wsparcie Klubu sportowego „Herkules” Bojanice	2 999,97
	Doposażenie placu zabaw	4 000,00
	Wsparcie KGW Bojanice	1 000,00
	Doposażenie świetlicy wiejskiej	4 000,00
	Doposażenie OSP Bystrzyca Górna	890,00
		35 869,32
Boleścin	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	15 176,80
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	4 000,00
	Doposażenie Sołectwa oraz świetlicy wiejskiej i boiska	13 500,00
	Projekt oświetlenia wsi	9 980,00
	Doposażenie OSP Grodziszczce	1 000,00
	Promocja i reklama wsi	1 499,80
		45 156,60
Burkatów	Utrzymanie porządku i estetyka (zakup materiałów i usług)	15 395,99
	Doposażenie OSP Burkatów	1 490,00
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich zakup materiałów i usług	12 800,00
	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy	5 000,00
	Wykonanie projektu gminnych dróg o numerach 176/1 i 158	5 000,00
	Utrzymanie porządku – umowa zlecenie	9 996,00
		49 681,99
Bystrzyca Dolna	Utrzymanie porządku i estetyka wsi zakup materiałów i usług	20 854,27
	Wydarzenia kulturalno-społeczne, imprezy okolicznościowe	17 034,00
	Sport i rekreacja	1 500,00
	Projekt oświetlenia ulicy za Przedszkolem gminnym	6 000,00
	45 388,27	
Bystrzyca Górna	Estetyka wsi	7 351,14
	Utrzymanie porządku i estetyki wsi – umowa zlecenie	9 180,00
	Prace porządkowe na wsi – umowa zlecenie	3 979,74
	Montaż wiaty na placu zabaw	8 000,00
	Zakup zestawu cateringowego (2 kpl.)	1 300,00
	Doposażenie OSP Bystrzyca Górna	1 880,00
	Zakup lamp oświetleniowych	4 000,00
	Promocja wsi	583,44
	Doposażenie świetlicy wiejskiej	1 700,00
	Imprezy okolicznościowe	6 600,00
	44 574,32	
Gogolów	Utrzymanie porządku i estetyka wsi (zakup materiałów i usług)	10 999,51

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku Sołectwa		Wykonanie
	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej	9 000,00
	Rozwój kultury lokalnej na wsi (organizacja imprez, warsztatów, wydarzeń kulturalno-oświatowych, zakup materiałów i usług, doposażenie świetlicy wiejskiej)	7 496,66
		27 496,17
Grodziszcze	Estetyka wsi- zakup materiałów i usług	16 234,03
	Dofinansowanie zakupu 1 wiaty przystankowej	2 500,00
	Utrzymanie porządku na terenie sołectwa – umowa zlecenie konserwator	7 998,00
	Organizacja uroczystości wiejskich – zakup materiałów i usług	15 742,00
	Doposażenie i utrzymanie boiska sportowego wraz z terenami przyległymi w celu poprawy ich funkcjonalności – zakup materiałów i usług	10 000,00
		52 474,03
Jagodnik	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	5 220,14
	Utrzymanie porządku/estetyka wsi – umowa zlecenie	2 000,00
	Doświetlenie wsi	5 000,00
	Zakup ogrodzenia i urządzeń zabawowych na plac zabaw	10 000,00
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	6 500,00
		28 720,14
Jakubów	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (zakup materiałów i usług)	6 975,02
	Utrzymanie i doposażenie placu zabaw	2 998,63
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	5 006,01
		14 979,66
Komorów	Estetyka wsi	25 584,54
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	18 000,00
	Zakup na doposażenie świetlicy	7 490,00
		51 074,54
Krzczonów	Utrzymanie porządku i estetyka wsi (zakup materiałów i usług)	8 759,91
	Inwestycje – zakup, instalacja lampy solarnej na plac zabaw w Krzczonowie oraz kosztorysu/projektu (zakup materiałów i usług)	5 950,00
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich, świetlicowych oraz doposażenie Świetlicy Wiejskiej (zakup materiałów i usług)	7 000,00
	Inwestycje – wykonanie wiaty na boisku sportowym (zakup materiałów i usług)	5 000,00
		26 709,91
Krzyżowa	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	5 000,00
	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	5 999,13
	Modernizacja oświetlenia na terenie wsi	5 000,00
	Remont i doposażenie świetlicy (zakup materiałów i usług)	6 774,70
		22 773,83
Lubachów	Utrzymanie porządku i estetyki wsi	11 785,41
	Doposażenie i modernizacja świetlicy wiejskiej	7 000,00
	Organizacja imprez i uroczystości	7 692,73
	Modernizacja oświetlenia na terenie wsi Lubachów	4 000,00
		30 478,14
Lułomia Dolna	Rozwój kultury lokalnej w tym organizacja imprez i uroczystości wiejskich dla mieszkańców - zakup materiałów i usług	15 498,93
	Zakup sprzętu sportowego dla dzieci i młodzieży w sołectwie	4 999,99

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku Sołectwa		Wykonanie
	Estetyka wsi - zakup materiałów i usług	16 961,53
	Modernizacja oświetlenia w sołectwie	5 000,00
	Doposażenie OSP Lutomia	2 999,92
	Wykonanie projektu na wiatę w Lutomi Małej (zakup materiałów)	7 000,00
		52 460,37
Lutomia Górna	Organizacja imprez kulturalnych (zakup materiałów i usług)	16 000,00
	Utrzymanie porządku, estetyka wsi	7 206,51
	Promocja sołectwa	1 176,30
	Zakup kosiarki (traktorka) spalinowej na potrzeby sołectwa	13 000,00
	Zakup niezbędnego sprzętu w ramach doposażenia OSP	2 492,50
	Zakup elementów strojów regionalnych do promocji sołectwa (zaespół „Kądziołeczka”	3 490,00
	Dofinansowanie rekultywacji murawy na boisku sportowym w Lutomi Górnej	9 000,00
		52 365,31
Makowice	Doposażenie utrzymanie boiska sportowego	3 500,00
	Organizacja imprez wiejskich	6 624,02
	Estetyka wsi/ zakup materiałów i usług	4 683,23
	Utrzymanie porządku / umowa zlecenie	2 500,00
	Projekt oświetlenia	1 999,98
	Doposażenie sprzętu sportowego na świetlicę wiejską	3 443,16
		22 750,39
Miłochów	Estetyka wsi zakup materiałów i usług	17 973,90
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	4 000,00
		21 973,90
Modliszów	Utrzymanie porządku i estetyki wsi	994,20
	Wykonanie projektu zagospodarowania terenu przy Świetlicy	5 000,00
	Zagospodarowanie terenu przy Świetlicy Wiejskiej	2 000,00
	Modernizacja budynku gospodarczego przy Świetlicy Wiejskiej	5 000,00
	Wykonanie projektu budowy drogi gminnej prowadzącej do kościoła tj. ul. Lipowa	5 000,00
	Organizacja imprez i uroczystości. Zakup materiałów i usług	1 573,66
		19 567,86
Mokrzyszów	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	10 975,70
	Estetyka wsi (zakup materiałów i usług, koszenie trawy)	13 997,99
	Zakup zestawu do siatkówki plażowej	3 999,99
	Estetyka wsi – renowacja, odtworzenie i mycie pomnika usytuowanego w centralnej części miejscowości Mokrzyszów	6 000,00
	Dofinansowanie Klubu Zieloni Mokrzyszów	5 476,00
	Dofinansowanie OSP Mokrzyszów	7 000,00
	Pomoc w działaniu Koła Gospodyń Wiejskich	1 500,00
	Dofinansowanie Zespołu Ludowo-Estadowego Mokrzyszów	3 500,00
		52 449,68
Niegoszów	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	7 988,58
	Zakup materiałów na odbudowanie wiaty	8 000,00
		15 988,58
Opczka	Estetyka wsi	8 771,43

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku Sołectwa		Wykonanie
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	6 000,00
	Doposażenie placu zabaw	4 000,00
	Dofinansowanie Koła Przyjaciół Makowic i Opoczki	1 000,00
	Zakup artykułów sportowych	4 000,00
		23 771,43
Panków	Utrzymanie porządku i estetyki wsi	7 997,29
	Rozwój kulturalny wsi	4 017,49
	Doposażenie świetlicy i terenów sportowo rekreacyjnych	10 000,00
	Doposażenie OSP	994,60
		23 009,38
Pogorzała	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (zakup materiałów i usług)	5 442,63
	Utrzymanie porządku/ estetyka wsi – umowa zlecenie	3 721,92
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	13 654,00
	Doposażenie OSP Witoszów Dln.	497,63
		23 316,18
Pszemno	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	12 474,76
	Rozwój kultury wiejskiej (zakup materiałów i usług)	10 983,81
	Utrzymanie porządku na boisku sportowym	6 979,76
	Doposażenie kuchni	2 996,19
	Promocja Sołectwa	2 997,31
	Remont chodników	10 000,00
	Opracowanie dokumentacji na budowę drogi przu ul. Pogodnej	6 000,00
		52 431,83
Słotwina	Estetyka wsi i utrzymanie porządku	1 468,49
	Dofinansowanie zakupu 2 wiat przystankowych w Słotwinie	9 613,76
	Promocja wsi Słotwina	2 999,99
	Organizacja imprez okolicznościowych i integracyjnych	11 993,71
	Rozwój infrastruktury sportowej oraz modernizacja boiska	7 998,80
	Zagospodarowanie terenów sportowo - rekreacyjnych znajdujących się w obrębie i na placu zabaw, zbiornika wodnego	13 990,00
	Modernizacja świetlicy wiejskiej	4 000,00
		52 064,75
Sulisławice	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (zakup materiałów i usług)	4 248,94
	Utrzymanie porządku estetyka wsi – umowa zlecenie	3 000,00
	Organizacja imprez i uroczystości wioskowych (zakup materiałów i usług)	5 000,00
	Promocja Wsi	3 000,00
		15 248,94
Stachowice	Estetyka wsi	3 495,88
	Kultura i rozrywka	5 079,49
	Straż OSP Lutomia	500,00
	Budowa chodnika	9 075,89
	Zakup sprzętu i ubrań sportowych	300,00
	Zakup materiałów i usług do organizacji uroczystości wiejskich	1 250,00
		19 701,26
Wieruszów	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	3 998,97

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku Sołectwa		Wykonanie
	Zakup i montaż urządzeń zabawowych	6 000,00
	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (materiał i usługi)	736,47
	Zagospodarowanie działek gminnych	6 000,00
		16 735,44
Wilków	Organizacja imprez wiejskich	7 900,00
	Utrzymanie estetyki wsi	7 369,52
	Modernizacja, utrzymanie boiska, rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	11 954,37
	Doposażenie Koła Gospodyń Wiejskich – „Stowianki” w Wilkowie	1 000,00
		28 223,89
Wiśniowa	Utrzymanie porządku i estetyka wsi	6 456,21
	Utrzymanie porządku i estetyka wsi – umowa zlecenie	7 774,20
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich	4 719,20
	Zakup namiotu z napisem „Wiśniowa”	1 500,00
		20 449,61
Witoszów Dolny	Utrzymanie porządku i estetyki wsi (zakup materiałów i usług)	19 468,97
	Organizacja imprez i uroczystości wiejskich (zakup materiałów i usług)	11 473,34
	Zakup urządzenia na Plac Zabaw „TYROLKA”	16 000,00
	Dofinansowanie Boiska Sportowego w Witoszowie Dolnym	5 000,00
		51 942,31
Witoszów Górny	Estetyka wsi	13 195,55
	Sprzątanie przystanków - umowa zlecenie	800,00
	Obsługa zebrań i imprez	8 486,08
	Doposażenie i remont świetlicy wiejskiej	1 500,00
	Dofinansowanie Straży Pożarnej	299,97
	Rekreacja i Sport i rekreacja	3 000,00
		27 281,60
Zawiszów	Utrzymanie porządku i estetyki wsi	10 909,86
	Organizacja uroczystości gminnych i wiejskich	3 998,72
	Zakup urządzenia na plac zabaw	799,50
		15 708,08
RAZEM		1 082 817,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych działu Budżetu i Finansów Urzędu Gminy Świdnica

16.3. Stan mienia

Mienie komunalne gminy Świdnica zgodnie ze stanem z 31 grudnia 2022 roku obejmowało: ogółem 851,93 ha gruntów o wartości 18 020,34 mln zł, w tym: 281,23 ha użytków rolnych o wartości 5,97 mln zł, tereny mieszkaniowe i przemysłowe o powierzchni 44,83 ha i wartości 1,17 mln. zł oraz 525,87 ha terenów innych o wartości 10,88 mln zł.

TABELA 71. Informacja o ilości i wartości gruntów wg stanu na dzień 31.12 [2022].

Miejscowość	Użytki rolne		Tereny mieszkaniowe i przemysłowe		Inne		Ogółem	
	ha	zł	ha	zł	ha	zł	ha	zł
Bojanice	5,3511	97 857,86	0,5278	10 793,49	12,84	238 349,06	18,7189	347 000,41
Boleścín	5,6259	117 356,11	0,4147	13 774,33	12,4793	226 800,17	18,5199	357 930,61
Burkatów	3,5800	118 749,62	0,3876	3 158,05	20,6861	685 543,63	24,6537	807 451,30
Bystrzyca Dolna	2,1981	141 259,13	0,2481	32 465,88	9,0934	311 493,57	11,5396	485 218,58
Bystrzyca Górna	10,5618	99 544,96	1,5988	182 502,41	13,5033	376 857,28	25,6639	658 904,65
Gogołów	26,9570	280 297,71	2,0609	57 435,49	22,5879	443 046,58	51,6058	780 779,78
Grodziszczce	24,8254	216 659,88	1,7897	40 350,13	31,8074	625 085,06	58,4225	882 095,07
Jagodnik	5,6583	260 468,28	1,4557	255 700,00	8,4415	263 001,23	15,5555	779 169,51
Komorów	3,8572	20 491,84	0,7927	5 486,45	13,4763	256 086,00	18,1262	282 064,29
Krzczonów	4,2396	31 688,34	1,5200	9 935,12	9,4191	174 942,00	15,1787	216 565,46
Krzyżowa	8,1872	36 157,31	0,1350	513,51	12,9300	242 673,42	21,2522	279 344,24
Lubachów	5,6832	131 028,50	0,9927	26 700,35	8,1805	185 633,15	14,8564	343 362,00
Lutomia Dolna	12,8337	379 722,38	2,1648	27 249,46	29,6038	568 959,05	44,6023	975 930,89
Lutomia Górna	16,8054	146 186,50	1,9199	30 445,67	35,2102	676 057,75	53,9355	852 689,92
Makowice	5,2485	181 898,17	0,1528	7 750,07	13,6965	247 973,79	19,0978	437 622,03
Mitochów	3,4200	128 943,25	0,1500	3 449,67	13,2900	242 629,85	16,8600	375 022,77
Modliśzów	6,5951	70 394,02	0,7787	6764,03	11,3608	201 953,06	18,7346	279 111,11
Mokreszów	43,6897	1 307 047,14	0,7493	8 495,42	52,4116	1 170 771,22	96,8506	2 486 313,78
Niegoszów	2,5700	33 959,56	0,0900	1 189,25	8,3000	157 558,36	10,9600	192 707,17
Opoczka	1,9294	35 194,08	0,4100	7 368,14	8,8500	173 340,97	11,1894	215 903,19
Panków	4,4105	25 515,28	0,3129	8 559,47	11,2227	174 225,54	15,9461	208 300,29
Pogorzała	5,8298	78 823,21	0,9901	8 572,49	19,5905	473 776,51	26,4104	561 172,21
Pszemno	13,8958	395 119,70	5,5350	178 376,02	26,3563	545 278,28	45,7871	1 118 774,00
Słotwina	15,4094	714 617,34	0,6584	10 268,00	27,4400	514 077,42	43,5078	1 238 962,76
Sulistawice	1,0673	700,90	0,0000	0,00	1,3800	24 879,10	2,4473	25 580,00
Wieruszów	7,8056	57 038,61	0,1000	730,74	3,1320	60 837,65	11,0376	118 607,00
Wilków	4,6762	29 627,26	0,2376	1 434,71	11,1022	207 259,24	16,0160	238 321,21
Wiśniowa	3,0247	130 523,36	0,1900	1 082,09	5,7707	114 349,14	8,9854	245 954,59
Witoszów Dolny	14,2137	427 854,20	1,4475	161 319,79	56,4508	999 628,69	72,1120	1 588 802,68
Witoszów Górny	10,9849	239 693,32	0,3626	7 186,67	10,6022	206 059,10	21,9497	452 939,09
Zawiszów	0,0000	0,00	16,4597	1 615,70	4,6560	91 020,00	21,1157	92 635,70
Miasto	0,0932	30 947,37	0,1932	64 152,69	0,0000	0,00	0,2864	95 100,06
Łącznie powie- rzchnia w ha	281,2277		44,8262		525,8711		851,9250	
Łącznie wartość ewidencyjna		5 965 365,18		1 174 825,29		10 880 145,87		18 020 336,34

Źródło: Informacja o stanie mienia Gminy Świdnica, marzec 2023.

W 2022 r. dochody z mienia gminy kształtowały się następująco:

- wpływy ze sprzedaży mienia (odpłatnego nabycia prawa własności): 476 334,00 zł, **(15 % planu)**,
- wpływy ze sprzedaży składników majątkowych, tj. gruntów rolnych, złomowanych składników majątkowych: 3 181,32 zł **(16 %)**,
- wpływy z tytułu przekształcenia użytkowania wieczystego w prawo własności: 2 916,84 zł **(49% planu)**,
- wpływy z czynszów mieszkaniowych, czynszu dzierżawnego: 488 561,00 zł **(110 % planu)**.

W 2022 roku na **wydatki majątkowe** przeznaczono środki w kwocie 20 020 280,88 zł, w tym: na zadania inwestycyjne: 17 206 524,17 zł; na zakupy inwestycyjne: 397 286,28 zł; na dotację celową dla Powiatu na inwestycje drogowe – 450 000,00 zł; na dotację celową dla GOKS i R-u na doposażenie i modernizację świetlic oraz obiektów sportowych w ramach Funduszu Sołeckiego-10 000 zł; na dotację celową dla GOKSiR-u na doposażenie i modernizację obiektów kulturalnych, sportowych i placów zabaw w ramach Funduszu Sołeckiego – 38 000 zł; na podwyższenie kapitału w spółce komunalnej pn. Świdnickie Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – 400 000,00 zł; na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – 96 650,75 zł; na dofinansowanie wymiany kotłów c.o. na ekologiczne – 292 632,20 zł, dofinansowanie zakupu samochodów dla Posterunku Policji w Słotwinie – 65 000,00 zł; na wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych – 1 064 187,48 zł.

Wartość rozpoczętych inwestycji według stanu na dzień 31.12.2021 roku wyniosła 7 422 690,91 zł. W 2022 r. poniesione zostały koszty w kwocie 17 517 726,99 zł, a rozliczone na majątek zadania i zakupy inwestycyjne w kwocie 12 569 059,82 zł. Wartość środków trwałych w budowie według stanu na dzień 31.12.2022 r. wynosi 12 371 358,08 zł.

W Gminie Świdnica w 2022 r po dokonanych zmianach majątek gminy stanowi kwotę 201 906 152,19, czyli zwiększył się o 14 483 997,71 zł.

Wartość środków trwałych na dzień 31.12.2022 roku wg grup Klasyfikacji Środków Trwałych (zgodnie z ewidencją księgową) prezentuje poniższa tabela:

TABELA 72. Wartość środków trwałych wg grup Klasyfikacji Środków Trwałych (zgodnie z ewidencją księgową) na dzień 31.12 [2022].

Lp.	Grupa środków trwałych wg Klasyfikacji Środków Trwałych	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość Umorzenia
1	0-GRUNTY	18 020 336,34	18 020 336,34	0,00
2	1- BUDYNKI I LOKALE	30 330 346,17	23 409 460,18	6 920 885,99
3	2- OBIĘTKY INŻYNIERII ŁĄDOWEJ I WODNEJ	147 299 627,99	90 863 535,32	56 436 092,67
4	3- KOTŁY I MASZYNY ENERGETYCZNE	99 156,55	14 709,73	84 446,82
5	4- MASZYNY, URZĄDZENIA I APARATY OGÓLNEGO ZASTOSOWANIA	681 460,71	16 947,90	664 512,81
6	5-MASZYNY, URZĄDZENIA I APARATY SPECJALISTYCZNE	96 200,00	48 552,67	47 647,33
7	6- URZĄDZENIA TECHNICZNE	1 382 962,43	202 586,57	1 180 375,86
8	7- ŚRODKI TRANSPORTU	3 725 875,85	281 076,73	3 444 799,12
9	8- NARZĘDZIA, PRZYRZĄDY, RUCHOMOŚCI I WYPOSAŻENIE	270 186,15	1 753,04	268 433,11
	RAZEM	201 906 152,19	132 858 958,48	69 047 193,71

Źródło: Informacja o stanie mienia Gminy Świdnica, marzec 2023 rok.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku Gmina Świdnica posiadała udziały o wartości 8 730 918,17 zł w następujących spółkach:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji sp. z o.o.: 578 900,00 zł (tj. 5 789 udziałów o wartości nominalnej 100 zł, udział w ogólnej wartości kapitału wynosi 18,28%),

- Świdnickie Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.: 7 919 500,00 zł (tj. 79 195 udziałów o wartości nominalnej 100 zł, udział w ogólnej wartości kapitału 100%) i kapitał zapasowy w kwocie 318,17 zł,
- Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów: 232 000,00 zł (tj. 232 udziały o wartości nominalnej 1 000 zł udział w ogólnej wartości kapitału wynosi 4,64%)

TABELA 73. Informacja o stanie mienia komunalnego stan na 31.12 [2022].

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie na ostatni dzień roku 2021	Wykonanie na ostatni dzień roku 2022	Planowane zwiększenia +/- zmniejszenia -/ w roku 2023	Sposób zagospodarowania wg wykonania 2022				
					w bezpośrednim zarządzie gminy	w zarządzie jednostki komunalnej	dzierżawa najem leasing	wieczyste użytkowanie	inne formy
1.	Grunty ogółem /ha/, w tym	848,23	851,93	-7,00	689,42	8,82	130,62	20,77	2,30
	Rolne	280,0	281,23	-3,00	150,61		132,62		
	działki budowlane	45,37	44,83	-5,00	12,94	8,82		20,77	2,30
	tereny rekreacyjne								
	pozostałe	497,53	500,54		500,54				
	Lasy /ha/	25,33	25,33	+1,00	25,33				
	Parki /ha/								
2.	Budynki – liczba ogół, w tym: mieszk.								
	a) 100% udziału Gminy	12	12		12				
	b) % udział Gminy	36	34	-3					34
	obiekty oświatowe	12	12		12				
	obiekty kulturalne-świetlice	26	26	1					26
	obiekty służby zdrowia								
	pozostałe obiekty użyt. publicznej- remizy	8	8		8				
	Inne-szatnie sportowe	5	5		5				
3.	Budowle i urządzenia techniczne								
	wodociągi								
	* liczba								
	* długość w km	223,90	224,15		2,08				222,07
	* SUW szt.	3,00	3,00						3,00
	kanalizacja								
	* liczba	12,00	13,00						13
	* długość w km	79,29	79,41	2,50	1,22				78,19
	oczyszczalnie ścieków	2,00	2,00						2,00
	wysypiska - liczba								
	drogi gminne /ulice miejskie/ dt. w km	79,38	84,98	1,08	84,98				
	obiekty sportowe								
4.	Środki transportu								
5.	Inwestycje gminne - stan zaangażowania w mln zł/								
6.	Lokaty kapitałowe w mln zł								
7.	Pożyczki udzielone /w mln zł								
8.	Obligacje własne - sprzedaż w mln zł								
9.	Komunalne osoby prawne - liczba	1	1	1					1
10.	Pozostałe gminne jednostki organizacyjne	15	16		14				2

Źródło: Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Świdnica, marzec 2023

